

Cynnwys

Rhaglen	2
2 - Cofnodion y cyfarfod diwethaf	7
8 - Datganiad Polisi Tâl ar gyfer 2015-16	20
Atodiad A	22
Atodiad B	30
9 - Cyllideb 2015-16	33
Atodiadau	39
10 - Rheolaeth Trysorlys	63
Atodiadau A-C	66
Atodiad CH	94
Atodiadau D-DD	112
11(a) - Newidiadau arfaethedig i adrannau'r Cyfansoddiad sydd yn perthyn i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol	116
Atodiad 1	118
11(b) - Diwygiadau Cyfansoddiad	128
13 - Calendr Pwyllgorau 2015-16	131
Atodiad 1	132
14 - Cydbwysedd Gwleidyddol y Cyngor	133
15 - Penodi Aelodau Annibynnol i'r Pwyllgor Safonau	136
16(c) - Ymateb i Rybudd o Gynnig parthed TTIP gan Derek Vaughan, ASE	137

Adran y Prif Weithredwr
Chief Executive's Department
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod / Meeting

Y CYNGOR
THE COUNCIL

Dyddiad ac Amser / Date and Time

1.00pm, DYDD IAU, 5 MAWRTH, 2015

1.00pm, THURSDAY, 5 MARCH, 2015

***NODER / NOTE**

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu / This meeting will be webcast

<http://www.gwynedd.public-i.tv/core/portal/home>

Lleoliad / Location

Siambr Dafydd Orwig
Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon

Pwynt Cyswllt / Contact Point

Eirian Roberts

(01286) 679018

maireirianroberts@gwynedd.gov.uk

(DOSBARTHWDYD / DISTRIBUTED 26/02/15)

Dilwyn Williams
Prif Weithredwr / Chief Executive

www.gwynedd.gov.uk

26 Chwefror / February 2015

Annwyl Gyngorydd,

CYFARFOD O GYNGOR GWYNEDD – 5 MAWRTH 2015

FE'CH GWYSIR TRWY HYN i gyfarfod o **GYNGOR GWYNEDD** a gynhelir am **1.00PM**, **DYDD IAU** nesaf, **5 MAWRTH 2015 YN SIAMBR DAFYDD ORWIG, SWYDDFA'R CYNGOR, CAERNARFON**, i ystyried y materion a grybwyllir yn y rhaglen a ganlyn.

Dear Councillor,

MEETING OF GWYNEDD COUNCIL – 5 MARCH 2015

YOU ARE HEREBY SUMMONED to attend a meeting of **GWYNEDD COUNCIL** which will be held at **1.00PM** on **THURSDAY** next, **5 MARCH 2015** in **SIAMBR DAFYDD ORWIG, COUNCIL OFFICES, CAERNARFON** to consider the matters mentioned in the following agenda.

Yr eiddoch yn gywir/Yours faithfully,

Prif Weithredwr/Chief Executive

Bydd yr ystafelloedd a ganlyn ar gael i'r grwpiau gwleidyddol yn ystod y bore:-
The following rooms will be available for the political groups during the morning:-

Plaid Cymru - Siambr Dafydd Orwig
Annibynnol/Independent – Siambr Hywel Dda
Llais Gwynedd – Ystafell Gwyrfai
Democratiaid Rhyddfrydol/Liberal Democrats - Ystafell Peris
Llafur/Labour – Cefn Siambr Dafydd Orwig/Rear of Siambr Dafydd Orwig

RHAGLEN

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. COFNODION

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod diwethaf o'r Cyngor a gynhaliwyd ar 4 Rhagfyr, 2014 fel rhai cywir (ynghlwm).

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

4. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

Derbyn unrhyw gyhoeddiadau gan y Cadeirydd.

5. GOHEBIAETH, CYFATHREBIADAU, NEU FUSNES ARALL

Derbyn unrhyw ohebiaeth, gyfathrebiadau neu fusnes arall a ddygir gerbron yn arbennig dan gyfarwyddyd y Cadeirydd.

6. MATERION BRYD

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater bryd ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

7. CWESTIYNAU

Ystyried unrhyw gwestiynau y rhoddwyd rhybudd priodol ohonynt o dan y Rheolau Gweithdrefn.

8. DATGANIAD POLISI TÂL AR GYFER 2015/16

Cyflwyno adroddiad yr Aelod Cabinet Adnoddau (ynghlwm)

9. MATERION I'W PENDERFYNU GAN Y CYNGOR

CABINET – 19 CHWFROR 2015

CYLLIDEB 2015/16

Cyflwyno adroddiad yr Aelod Cabinet Adnoddau (ynghlwm).

10. RHEOLAETH TRYSORLYS – DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLAETH TRYSORLYS, STRATEGAETH DARPARIAETH

**LLEIAFSWM REFENIW A STRATEGAETH FUDDSODDIAD
FLYNYDDOL AR GYFER 2015/16**

Cyflwyno adroddiad yr Aelod Cabinet Adnoddau (ynghlwm).

11. Y CYFANSODDIAD

**(A) NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R CYFANSODDIAD YN DILYN Y
DDEDDF PENSIYNAU GWASANAETH CYHOEDDUS 2013 A'R
RHEOLIADAU CYNLLUN PENSIWN LLYWODRAETH LEOL
(DIWYGIAD) (LLYWODRAETHU) 2014**

Cyflwyno adroddiad yr Aelod Cabinet Adnoddau (ynghlwm).

(B) DIWYGIADAU CYFANSODDIAD

Cyflwyno adroddiad yr Arweinydd (ynghlwm).

12. STRATEGAETH IAITH HUNANIAITH

Derbyn cyflwyniad ar y Strategaeth.

13. CALENDR PWYLLGORAU 2015/16

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
(ynghlwm).

14. CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR

Cyflwyno adroddiad yr Arweinydd (ynghlwm).

15. PENODI AELODAU ANNIBYNNOL I'R PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Monitro (ynghlwm).

16. RHYBUDDION O GYNNIG

- (A) Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd oddi wrtho o dan y Rheolau Gweithdrefn, bydd y Cynghorydd Craig ab Iago yn cynnig fel a ganlyn:-

“Galwaf ar Gyngor Sir Gwynedd i gefnogi ymgyrch Traws Linc Cymru i ailagor y rheilffordd rhwng Gogledd a De Cymru. Byddai ail-agor y lein yn golygu cryn dipyn o fuddsoddiad ynghyd â'r angen i weithio ar y cyd â phob lefel o Lywodraeth. Byddai'r prosiect hwn yn dod â buddsoddiad i Wynedd a fyddai o fudd mawr i'r economi leol ac i ragolygon economaidd Cymru. Byddai'n sicrhau dewis o drafnidiaeth gynaliadwy i gyflogaeth a thwristiaid. Cynigiau fod Cyngor Gwynedd yn cefnogi astudiaeth ddichonoldeb

broffesiynol ac yn cytuno i ysgrifennu at y Gweinidog Edwina Hart a'r Prif Weinidog Carwyn Jones i nodi barn y Cyngor."

Derbyniwyd rhybudd trefniadaethol gan yr aelod hefyd yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn yn gofyn am gael trafod y mater ar y diwrnod yn hytrach na'i gyfeirio i'r pwyllgor perthnasol.

- (B) Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd oddi wrtho o dan y Rheolau Gweithdrefn, bydd y Cynghorydd R.H.Wyn Williams yn cynnig fel a ganlyn:-

"Rwyf yn galw ar y Cyngor hwn a chynghorau sir eraill trwy Gymru, yn ogystal â Llywodraeth Cymru, i gefnogi galwad i Lywodraeth San Steffan sgrapio'r prosiect Trident er mwyn sicrhau cymdeithas fwy teg trwy flaenoriaethu gwariant ar atal tlodi, gofal, addysg, iechyd a'r economi".

Derbyniwyd rhybudd trefniadaethol gan yr aelod hefyd yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn yn gofyn am gael trafod y mater ar y diwrnod yn hytrach na'i gyfeirio i'r pwyllgor perthnasol.

- (C) Cyflwyno, er gwybodaeth, lythyr gan Derek Vaughan, ASE, mewn ymateb i rybudd o gynnig y Cynghorydd Elin Walker Jones i'r cyfarfod diwethaf ynghylch Y Bartneriaeth Fasnach a Buddsoddiad Trawsiwerydd (TTIP) (ynghlwm).

Y CYNGOR, 4.12.14

Yn bresennol: Y Cynghorydd Dewi Owen (Cadeirydd);
Y Cynghorydd Dilwyn Morgan (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr: Stephen Churchman, Annwen Daniels, Anwen Davies, Edward Dogan, Dyfed Edwards, Elwyn Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Aled Evans, Jean Forsyth, Gweno Glyn, Simon Glyn, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Siân Gwenllian, Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Louise Hughes, Jason Humphreys, Peredur Jenkins, Aeron Jones, Anne Lloyd Jones, Brian Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, Eric Merfyn Jones, John Wynn Jones, Linda Wyn Jones, Llywarch Bowen Jones, Sion Wyn Jones, Dilwyn Lloyd, June E.Marshall, Dafydd Meurig, Michael Sol Owen, W.Roy Owen, Peter Read, E.Caerwyn Roberts, John Pughe Roberts, Liz Saville Roberts, W.Gareth Roberts, Mair Rowlands, Angela Russell, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Ann Williams, Eirwyn Williams, Elfed Williams, Gethin Glyn Williams, Gruffydd Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, Owain Williams, R.H.Wyn Williams, Mandy Williams-Davies, Robert J.Wright ac Eurig Wyn.

Hefyd yn bresennol: Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Iwan Trefor Jones (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Geraint George (Pennaeth Strategol a Gwella), Aled Davies (Pennaeth Rheoleiddio), Iwan Evans (Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol / Swyddog Monitro), Rhun ap Ieuan (Uwch Gyfreithiwr / Dirprwy Swyddog Monitro), Arwel E.Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Dafydd Gibbard (Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol), Dewi Morgan (Uwch Reolwr Archwilio a Risg), Nia Davies (Rheolwr Cynllunio), Eirian Roberts a Lowri Haf Evans (Swyddogion Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Craig ab Iago, Endaf Cooke, Lesley Day, Gwynfor Edwards, Huw Edwards, Trevor Edwards, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Linda Morgan, W.Tudor Owen, Nigel Pickavance a Dyfrig Siencyn.

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan y Cynghorydd Thomas Ellis.

1. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r Cyngor a gynhaliwyd ar 9 Hydref, 2014 fel rhai cywir.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

'Roedd yr aelodau wedi derbyn nodyn briffio ymlaen llaw gan y Swyddog Monitro ynglŷn â'r eitemau canlynol:-

Cynllun Gostyngiadau Treth Cyngor (eitem 11 ar y rhaglen)
Treth Cyngor: Disgresiwn i ganiatáu disgownt (eitem 12 ar y rhaglen)

- Datganodd y Cynghorydd Liz Saville Roberts fuddiant personol yn eitem 11 ar y rhaglen oherwydd bod aelod agos o'r teulu yn derbyn gostyngiad Treth Cyngor.

Nid oedd yr aelod o'r farn ei fod yn fuddiant sy'n rhagfarnu a chymerodd ran lawn yn y drafodaeth ar yr eitem.

- Datganodd y Cyngorwyr Anwen Davies, Thomas Ellis, Eirwyn Williams ac Owain Williams fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd eu bod yn berchen ar dai gwag.
- Datganodd y Cyngorydd Dilwyn Lloyd fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd ei fod wedi gwerthu tŷ gwag yn ddiweddar.
- Datganodd y Cyngorydd Mandy Williams-Davies fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd bod ei gŵr wedi etifeddu tŷ oedd yn wag ar hyn o bryd.
- Datganodd y Cyngorydd Llywarch Bowen Jones fuddiant personol yn eitemau 12 ar y rhaglen oherwydd bod gan ei ferch dŷ gwyliau.
- Datganodd y Cyngorydd Gethin Williams fuddiant personol yn eitem 12 ar y rhaglen oherwydd bod aelod o'r teulu, hefo cyswllt personol agos.

'Roedd yr aelodau o'r farn eu bod yn fuddiannau sy'n rhagfarnu a gadawsant y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitemau hynny.

3. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

(a) Croeso

Estynnwyd croeso i'r aelod newydd dros Ward Bowydd a Rhiw, y Cyngorydd Annwen Daniels.

(a) Cydymdeimlad

Talwyd teyrnged gan y Cadeirydd i'r diweddar Arwel Jones, cyn-gadeirydd y Cyngor, fu'n cynrychioli Ward Diffwys a Maenofferen hyd 2008, a chydymdeimlwyd â'i deulu yn eu profedigaeth.

Cydymdeimlwyd â'r canlynol:-

Y Cyngorydd Stephen Churchman ar golli ei dad;
Y Cyngorydd Dafydd Meurig ar golli ei dad;
Y Cyngorydd Tudor Owen ar golli ei fam;
Y Cyngorydd Anwen Davies ar golli ei mam.

Teulu Meinir Wyn Jones, cyn-bennaeth Ysgolion Dyffryn Nantlle a Brithdir ac enillydd cenedlaethol ym myd cerdd dant a chanu gwerin.

Nodwyd hefyd bod y Cyngor yn dymuno cofio am eraill o fewn cymunedau'r sir oedd wedi colli anwyliaid yn ddiweddar.

Safodd y Cyngor fel arwydd o barch.

(b) Cofion Gorau

Cyfeiriwyd at anhwylder y Cyngorydd Huw Edwards a nodwyd bod yr aelodau'n anfon eu cofion gorau ato.

(c) Llongyfarchiadau

Llongyfarchwyd:-

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar fod yn llwyddiannus mewn dwy Seremoni Wobrwy Genedlaethol dros yr wythnos ddiwethaf:-

- Mewn seremoni yn Llundain ar 27 Tachwedd, cafodd yr Awdurdod a Harrison Design Ltd. eu 'Cymeradwyo'n Uchel' gan y Sefydliad Tirwedd yn y categori Datblygiadau Cyhoeddus (Graddfa Ganolig) am brosiect Lôn Gwyrfa.
- Y diwrnod canlynol cafodd yr Awdurdod lwyddiant yn noson wobrwyo'r Sefydliad Cynllunio Trefol Brenhinol yng Nghymru pan fu iddynt ennill y brif wobwr am y prosiect Ysgol Llanegryn.

Elfyn Evans o Ddinas Mawddwy, y Cymro cyntaf i gymryd rhan ym Mhencampwriaeth Ralio'r Byd a ddaeth yn 8fed ar ei flwyddyn gyntaf ac yn 5ed yn Rali Cymru.

Elen Evans o Ddinas Mawddwy ar ennill dros hanner cant o gapiau yn chwarae rygbi i Ferched Cymru.

Elain Llwyd o Gwmtirmynach ar ennill cadair Eisteddfod Ffermwyr Ieuainc Cymru.

4. CWESTIYNAU

(Dosbarthwyd atebion ysgrifenedig yr Aelodau Cabinet i'r aelodau yn eu cyfarfodydd grwpiau ar fore'r Cyngor.)

(1) Cwestiwn gan y Cyngorydd Alwyn Gruffydd

“Pam y bu i Arweinydd Cyngor Gwynedd wrthod cynnig i ymuno ag arweinyddion Cyngorau Sir Benfro, Caerfyrddin, Ceredigion, Conwy, Môn, Pen-y-bont ar Ogwr a Wrecsam i arwyddo llythyr yn galw ar i Weinidog Cyfoeth Naturiol Llywodraeth Cymru, Carl Sargeant AC, fanteisio ar y Bil Cynllunio cyfredol i warchod a hybu'r iaith Gymraeg?”

Ateb gan y Cyngorydd Dyfed Edwards, Arweinydd y Cyngor

“Rydym mewn cyfnod ymgynghori ar hyn o bryd ar gynnwys y Bil Cynllunio. Bydd yr Aelod Cabinet perthnasol, y Cyngorydd John Wyn Williams, yn ymateb yn llawn ac yn gynhwysfawr i gynnwys y Bil ac yn cyflwyno ymateb i'r Cabinet ei ystyried y mis hwn ac yna'r ymateb yn cael ei yrru'n llawn i'r Gweinidog. Dyna'r ffordd briodol i ymateb i'r Bil Cynllunio yn ystod y cyfnod ymgynghori.”

Cwestiwn atodol gan y Cyngorydd Alwyn Gruffydd

“O gymryd ei fod wedi gwrthod ymuno gyda'r arweinyddion eraill, 'roedd gan Grŵp Plaid Cymru ddatganiad i'r wasg ryw bythefnos wedi iddo ddod i'r amlwg nad oedd Arweinydd Gwynedd wedi ymuno â'r arweinyddion eraill oedd yn dweud bod Grŵp Plaid Cymru Gwynedd yn pwyso ar Lywodraeth Cymru i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chynnwys mewn unrhyw ddeddfwriaethau newydd wrth edrych ar faterion cynllunio ac yn mynd ymlaen i ddweud bod Plaid Cymru yn datgan yn glir a di-flewyn-ar-dafod bod Tîm Plaid Cymru Gwynedd wedi arwain ar y gwaith o bwysu a lobbio ar y newid i'r Bil Cynllunio newydd. O dderbyn y geiriau yma, sy'n eiriau clodwiw iawn, lle mae gwrthod arwyddo llythyr syml yn cymeradwyo'r egwyddorion yma yn gadael Grŵp Plaid Cymru? Nid yw'r Arweinydd a'r Grŵp yn canu o'r un llyfr emynau hyd y gwelaf. Mae hefyd yn codi cwestiynau ynglŷn â hygyrdd hwn os yw'r grŵp yn cytuno gyda gwrthod arwyddo'r llythyr ac mae'n codi cwestiwn sylfaenol ynglŷn â dyfodol arweinyddiaeth y grŵp. Ydi'r Arweinydd yn gweld ei ddyfodol fel Arweinydd Grŵp Plaid Cymru ac Arweinydd y Cyngor hwn gan nad yw'n

amlwg yn ateb dyheadau ei grŵp ei hun, na'r Cyngor hwn na phobl Gwynedd drwyddi draw?"

Ateb gan y Cynghorydd Dyfed Edwards, Arweinydd y Cyngor

"Rwyf bron â chynnis taflen ail-ymuno â Phlaid Cymru i'r aelod oherwydd mae'n ymddangos ei fod yn cymryd mwy o ddiddordeb yn y grŵp hwn na'i grŵp ei hun ac mae eisiau dylanwadu ar yr hyn sy'n digwydd o fewn y grŵp hwn. Yr unig ffordd o wneud hynny, yn gyfansoddiadol, yw trwy ymaelodi â phlaid wleidyddol. Mae hwn yn amlygu mater eto lle mae yna wahaniaeth barn rhyngof i â'r Cynghorydd Alwyn Gruffydd. Mae Alwyn Gruffydd yn credu mai'r ffordd i ddylanwadu ac i gael y maen i'r wal yw trwy wneud cymaint o sŵn ag y gallwch, trwy weiddi a strancio a gwneud llawer o sylw cyhoeddus. Dyna'r llwybr mae Alwyn Gruffydd am ei ddilyn. Popeth yn iawn os ydi Alwyn Gruffydd am ddilyn y ffordd yna. Fel mae'r datganiad gan Blaid Cymru yn amlygu, mae'n dangos yn glir iawn ein bod ni fel gwleidyddion ym Mhlaid Cymru wedi cynnal cyfres o gyfarfodydd gyda Gweinidogion, gyda'r Prif Weinidog, drwy ein cynrychiolwyr ar y pwyllgor perthnasol yn y Senedd yng Nghaerdydd yn ceisio dylanwadu ar y Bil yma. Nid yw strancio a gweiddi yn cael unrhyw ddylanwad. Mae'n hynod o anodd cael dylanwad oni bai eich bod mewn llywodraeth, wrth gwrs, ond 'rydym yn gwneud ein gorau i wneud hynny. Dyna'r ffordd rydym ni'n gweithio a dyna'r ffordd fwyaf effeithiol o gynrychioli ein dyheadau ni a hefyd i gynrychioli'r Cyngor hwn. 'Rwy'n falch mai dyma'r egwyddorion 'rydym ni'n glynu atynt."

(2) Cwestiwn gan y Cynghorydd Craig ab Iago (ac a ofynnwyd gan y Cynghorydd Selwyn Griffiths yn absenoldeb yr aelod)

"Beth yw'r camau mae'r Cyngor wedi eu cymryd er mwyn sicrhau bod y Gymraeg yn ganolog i'r Bil Cynllunio newydd?"

Ateb gan y Cynghorydd John Wyn Williams, Aelod Cabinet Cynllunio

"Rydym ni'n llobio'n barhaol hefo'r swyddogion a'r Aelodau Cynulliad a Llywodraeth Cymru ar faterion iaith. Fe ddaru ni ymateb i'r Bil drafft a rŵan 'rydym yn y broses o ymateb i'r Bil ei hun, a byddwn wedi gwneud hynny cyn diwedd y flwyddyn. Mae swyddogion y Cyngor, minnau fel Aelod Cabinet, yr Arweinydd a'r Aelodau Cynulliad wedi bod yn llobio ers talwm iawn ar y mater iaith a'r Bil Cynllunio. 'Roeddwn ar y 27ain o'r mis diwethaf o flaen Pwyllgor Craffu Cymunedau'r Cynulliad oedd yn edrych i mewn i'r Bil Cynllunio. 'Roedd 4 cynghorydd yno dros Gymru, wedi cael gwahoddiad i ddod yno a hefyd 'roedd yna rywfaint o swyddogion yn cael eu holi ar wahân i ni. 'Roedd Aled Davies yno. Fe ddaru ni ddefnyddio'r cyfle hwnnw hefyd i drafod beth 'rydym eisiau yn y Bil ynglŷn â'r iaith Gymraeg. Mae swyddogion y Cyngor wedi rhoi geiriad cyfreithiol at ei gilydd i'r cymalau perthnasol yn y Bil fyddai'n gwneud yr iaith Gymraeg yn ddeddfwriaethol, h.y. yn rhoi hawliau iddi fyddai wedyn yn gweithredu ar bob dim arall maen nhw'n wneud o hynny i lawr wedyn fel fframwaith strategol cenedlaethol a strategol lleol, ayb. Dyna'r ffordd ymlaen ac mae'r Pwyllgor Craffu wedi gofyn i ni yrru'r cymalau yma iddynt oherwydd bod ganddynt ddiddordeb mawr ynddynt ac mae yna gynghorau eraill wedi holi yn y cyfamser am weld y cymal oherwydd maent hwythau hefyd yn fodlon iawn i gefnogi'r cymal. Dyna'r math o waith 'rydym ni'n wneud ac yn parhau i'w wneud, sef llobio'n barhaol ynglŷn â'r iaith Gymraeg a'r Bil Cynllunio."

Cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Selwyn Griffiths

"Allwch chi sicrhau y bydd y swyddogion yn parhau â'r gwaith llobio hwn?"

Ateb gan y Cynghorydd John Wyn Williams, Aelod Cabinet Cynllunio

“Gallaf.”

(3) Cwestiwn gan y Cynghorydd Sion Jones

“Sut wnaeth yr Aelod Cabinet Economi benderfynu ar yr ymgeisydd gorau i fod yn ‘Bencampwr Busnes Gwynedd’?”

Ateb gan yr Aelod Cabinet Economi, y Cynghorydd John Wynn Jones

“Pencampwr Busnesau Bychain sydd gennym, ac nid busnesau yn gyffredinol, ac mae hynny’n bwysig. Yn y cyfnod economaidd heriol hwn penderfynais y dylai Cyngor Gwynedd ddangos ei gefnogaeth i’r 12,000 a mwy o fusnesau bychain yn y sir, y rhai sydd yn cyflogi llai na deg, drwy benodi Pencampwr. Wrth edrych am berson brwdfrydig a allai uniaethu gyda sefyllfa’r busnesau yma penderfynais mai Siân Gwenllian oedd y person yna gan ei bod wedi gweithio i fusnes bach am saith mlynedd ac wedi gweithio ar ei liwt ei hun am gyfnodau hir dros y 25 mlynedd ddiwethaf. Yn ei chyfnod ar y Cyngor mae Siân wedi dangos fod ganddi wir ddiddordeb yn y maes. Gwn o gydweithio efo Siân ar y Cabinet ei bod yn berson sy’n gweithio’n galed, yn un fydd yn gwrando yn astud ar yr hyn fydd gan y sector fusnes bach i’w ddweud ac yn un sy’n barod i chwilio am atebion i unrhyw rwystrau allai godi yn eu hymwneud â’r Cyngor Sir. ‘Rwy’n edrych ymlaen at gydweithio efo hi ac i adeiladu ar y gwaith sydd eisoes ar droed gan y Cyngor yn y maes yma.”

Cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Sion Jones

“Fyddai’r Aelod Cabinet yn fodlon edrych ar y mater eto gan edrych ar yr opsiynau ymhellach?”

Ateb gan yr Aelod Cabinet Economi, y Cynghorydd John Wynn Jones

“Rhydd i’r cwestiynydd ei farn am bwy mae o’n credu sy’n deilwng, a rhydd i minnau hefyd, ac ar hyn o bryd, fi sy’n penderfynu. Bydd yntau’n gallu penderfynu pan fydd ar y Cabinet.”

5. CYFLWYNIAD GAN YR AELOD CABINET GOFAL CWSMER

Derbyniwyd cyflwyniad gan y Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Gofal Cwsmer yn manylu ar ddatblygiadau yn y meysydd gofal cwsmer, democratiaeth a chyfreithiol, iaith, eiddo, technoleg gwybodaeth, y wefan, gwasanaethau i drigolion (Siop Gwynedd a Galw Gwynedd) a llyfrgelloedd.

Ymatebodd yr Aelod Cabinet i gyfres o gwestiynau / sylwadau gan yr aelodau mewn perthynas â:-

- Lansiad Strategaeth Iaith Hunaniaith. Gofynnwyd i’r Aelod Cabinet drefnu cyflwyniad i gyfarfod nesaf y Cyngor ar y Strategaeth.
- Y darogan, yn ôl y Swyddfa Ystadegau, y bydd y Gymraeg yn iaith leiafrifol yng Ngwynedd erbyn 2026.
- Cost gwefan newydd y Cyngor.
- Y diweddaraf o ran datblygu gwefannau cyngorau cymuned a thref. Cytunodd yr Aelod Cabinet i wneud ymholiadau pellach a dod yn ôl at yr aelod.

- Canfod arbedion drwy leihau nifer y peiriannau llungopïo ar draws y Cyngor.
- Anhawster cysylltu â swyddogion cynllunio drwy Galw Gwynedd. Nododd yr Aelod Cabinet ei fod ar ddeall bod y broblem hon wedi'i datrys bellach, ond petai gan yr aelod esiamplau o hyn, y byddai'n hapus i ddelio â hwy.
- Problemau mynediad i'r anabl i Lyfrgell Porthmadog oherwydd uchder ymyl y palmant. Cytunodd yr Aelod Cabinet i wneud ymholiadau pellach a dod yn ôl at yr aelod.
- Siomedigaeth na dderbyniodd Gwynedd unrhyw gyfran o'r pecyn ariannol o £1m a ddyranwyd yn ddiweddar gan y Llywodraeth i wahanol gynlluniau iaith ledled Cymru.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet am ei gyflwyniad.

6. HER GWYNEDD

Derbyniwyd cyflwyniad llafar gan yr Aelod Cabinet Adnoddau yn atgoffa'r aelodau o'r her ariannol sy'n wynebu'r Cyngor.

Diolchodd yr Aelod Cabinet i'r Prif Weithredwr a Thîm Her Gwynedd am eu hymroddiad i gael y neges drosodd i drigolion Gwynedd.

Nodwyd bod angen cywiro'r cyfeiriad yn y tabl ar dudalen 2 o'r cyflwyniad at fwllch o £50m i ddarllen £52m.

Mynegwyd pryder gan rai aelodau bod yr ysgolion wedi derbyn rhagrybudd y byddent yn wynebu diffyg yn eu cyllidebau'r flwyddyn nesaf, allai olygu bod gorfodaeth arnynt i ddiswyddo athrawon, a bod y llythyr wedi'i anfon atynt cyn i'r Cyngor bennu ei gyllideb ar gyfer 2015/16.

Mewn ymateb, rhoddodd y Prif Weithredwr esboniad llawn o'r toriad i ysgolion gan nodi:-

- Bod y targed o £4.3m a roddwyd i'r ysgolion yn gyfystyr â 6% o'r gyllideb, tra bo gwasanaethau eraill, megis y Gwasanaeth Plant, wedi derbyn targed llawer uwch o 16%.
- Bod rhaid i'r Cyngor gael cyllideb gytbwys a bod peidio gwneud toriadau ysgolion yn golygu toriadau llawer trymach mewn gwasanaethau eraill.
- Na wnaed unrhyw benderfyniad i ddiswyddo athrawon, ond yn hytrach i ofyn i'r ysgolion ystyried sut orau i wireddu'r £4.3m gan ystyried goblygiadau hynny yn erbyn dewisiadau eraill fydd ar gael i'r Cyngor.
- Nad diswyddo athrawon oedd yr unig opsiwn i'r ysgolion ac y gallent edrych ar gyllidebau eraill, e.e. y gyllideb ynni drwy leihau ôl troed carbon, ac ati.
- Bod yr ysgolion wedi derbyn rhagrybudd bod toriadau'n bosib' ac y disgwylid y byddai unrhyw bennaeth darbodus a phwylllog yn ariannol yn sefydlu cynllun wrth gefn ar gyfer y sefyllfa waethaf.
- Gan fod y broses o ddiswyddo athrawon yn cymryd amser maith, 'roedd rhai ysgolion yn cynllunio'n briodol drwy fynd ati ar unwaith i ddechrau'r broses drwy nodi y gallasant fod yn edrych am ddiswyddiadau gwirfoddol, rhag ofn y byddai'n rhaid gweithredu ar hynny maes o law. Byddai'n rhy hwyr i wneud hynny ar ôl i'r Cyngor sefydlu ei gyllideb ym mis Chwefror a byddai'r ysgolion yn mynd i'r flwyddyn ariannol nesaf gyda chyllideb anghyfreithlon. Ni fyddai'n disgwyl i'r un ysgol ddiswyddo unrhyw un nes gwybod yn bendant beth yw'r sefyllfa ariannol.
- Y derbynnid bod sôn am ddiswyddiadau yn creu ansefydlogrwydd a phryder ymysg y staff, ond, yn yr hinsawdd sydd ohoni, ni ellid rhoi sicrwydd i unrhyw un bod ei swydd yn ddiogel.

- Y cydnabyddid y gallai ymddangos yn beth od i rybuddio ysgolion y bydd ganddynt lai o arian cyn i'r penderfyniad hynny gael ei wneud, ond bu'n arferol, ers dechrau oes y Cyngor, i'r Gwasanaeth Addysg ysgrifennu at yr ysgolion yr adeg yma o'r flwyddyn gyda'r wybodaeth ddiweddaraf sydd ar gael. Dylai pob pennaeth ysgol ddeall mai tafluniad yw hwn o'r hyn allai ddigwydd i'r dyfodol a gallai'r ysgolion naill ai anwybyddu'r sefyllfa neu ddechrau cynllunio ar ei gyfer.
- Bod yr Aelod Cabinet Addysg wedi anfon llythyr at gadeirydd pob corff llywodraethol yn egluro beth sydd wedi'i anfon i'r ysgolion a beth sydd angen iddynt wneud. Ni dderbyniodd y cynghorwyr gopi o'r llythyr hwnnw oherwydd bod yr Adran Addysg yn disgwyl eu bod yn llywodraethwyr ac yn derbyn yr wybodaeth felly, ond mater bach fyddai eu cylchlythyr ar yr un pryd â'r ysgolion o hyn allan os mai dyna eu dymuniad, a gallai fynd â'r genadwri yma yn ôl i'r adran.
- Na fyddai'r diffyg yng nghyllidebau ysgolion yn dod yn gyfan gwbl o doriadau, ond hefyd o ganlyniad i leihad yn niferoedd plant.

Ymhelaethodd yr Aelod Cabinet Addysg ar rôl a phwrpas y Gweithgor Targed Arbedion Ysgolion a sefydlwyd i i ddatblygu cynlluniau ar gyfer gwireddu targed arbedion yr ysgolion dros y tair blynedd nesaf.

Codwyd y materion canlynol yn ogystal:-

- Pwysleisiwyd pwysigrwydd sicrhau bod yr aelodau yn derbyn pob gwybodaeth angenrheidiol yng nghyswllt yr her sy'n wynebu'r Cyngor.
- Cyfeiriwyd at anhawster mynychu gweithdai aelodau oherwydd cyfrifoldebau teuluol ac ymrwymadau gwaith.
- Nodwyd, ar ôl i Ysgol Rhosgadfan wario rhai miloedd ar uwchraddio band llydan yr ysgol, bod GwE wedi gosod system newydd yno eleni ar gost yr ysgol, a phwysleisiwyd y dylai penaethiaid gael gwybodaeth am gynlluniau o'r fath ymlaen llaw er mwyn arbed gwario ddwywaith ar yr un adnodd.
- Nodwyd bod cynghorwyr yn cael eu beirniadu am dderbyn y toriadau, ond 'roedd eu dwylo wedi'u clymu a phwysleisiwyd pwysigrwydd cyfleu'r neges yma i'r cyhoedd.
- Mewn ymateb i ymholiad, eglurodd Iwan Trefor Jones, Cyfarwyddwr Corfforaethol, fod Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain yn cael ei hadolygu ar hyn o bryd. Parheid i ddisgwyl am y canllawiau diwygiedig gan y Llywodraeth, ond byddai'n rhaid i'r Cyngor adolygu'r strategaeth o gwmpas gwanwyn y flwyddyn nesaf.
- Mynegwyd siomedigaeth bod cyn lleied o'r cyhoedd wedi dod i'r cyfarfodydd Her Gwynedd ac awgrymwyd bod yr angen i gofrestru ar gyfer y cyfarfodydd fin nos wedi bod yn llyffethair i bobl ddod yno. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet y rhagwelai y byddai yna fwy o gyhoedd yn cymryd rhan yn y gyfres nesaf o gyfarfodydd fyddai'n trafod y toriadau. Hefyd, mewn ymateb i sylw na chafwyd digon o amser i drafod yn llawn yn y gyfres gyntaf o gyfarfodydd, sicrhodd yr Aelod Cabinet Adnoddau'r aelodau y byddai amser addas yn cael ei neilltuo ar gyfer y drafodaeth fanwl fydd ei hangen. Erfyniwyd ar yr holl Aelodau i fynd i'r gweithdai hyn.
- Holwyd ai'r ateb oedd cael gwirfoddolwyr i wneud y gwaith sy'n cael ei gyflawni gan swyddogion cyflogedig ar hyn o bryd? Atebodd yr Aelod Cabinet y bwriedid edrych ymhellach ar weithio gyda'r trydydd sector.
- Galwyd ar i'r Cyngor gyfarfod yn fwy aml er mwyn i'r Aelodau Cabinet egluro'r toriadau sy'n dod ymhen tri mis. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet nad oedd yr un toriad wedi'i gynllunio eto. 'Roedd cais wedi'i wneud i'r adrannau ddod â syniadau gerbron fel y gellid ystyried beth sy'n bosib' ei dorri a byddai'r holl ddewisiadau hyn yn cael eu cyflwyno gerbron yr holl gynghorwyr. Nododd aelod fod ganddi lythyr gan un uned yn dweud eu bod yn wynebu toriad o £48,000.

Mewn ymateb, eglurodd y Prif Weithredwr fod un o'r cynlluniau effeithlonrwydd yn cael ei drafod gyda'r sector wirfoddol ar hyn o bryd ac o bosib' bod yna elfen o gamddealltwriaeth. Cytunodd i edrych i mewn i'r mater ar ran yr aelod.

- Galwyd am ail-edrych ar y penderfyniadau i gwtogi arian i Gymorth i Ferched a Thrais yn y Cartref. Mewn ymateb, eglurodd y Prif Weithredwr nad oedd y penderfyniad wedi'i wneud eto. 'Roedd y Pwyllgor Craffu Corfforaethol wedi argymhell bod y cynllun i ddileu elfen o wasanaeth o fewn Cymorth i Ferched yn cael ei gyfeirio i graffu a byddai'r Cabinet yn ystyried hynny yn eu cyfarfod ar 16 Rhagfyr.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet Adnoddau am ei gyflwyniad.

7. RHEOLAETH TRYSORLYS: ADDASIAD I STRATEGAETH FUDDSODDI 2014/15

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Adnoddau adroddiad yn gofyn i'r Cyngor adolygu a diweddarau'r atodlen o wrthbartion cymeradwy, sy'n rhan o'r Strategaeth Fuddsoddi, yn sgil newidiadau mewn rheoleiddio ar gyfer banciau.

Mewn ymateb i gwestiynau gan aelodau:-

- Eglurodd y Pennaeth Cyllid nad oedd ganddo bryder ynglŷn ag unrhyw un o'r banciau ar y rhestr a phetai yna bryder yn codi am fanciau unigol y byddai'r Cyngor yn derbyn gwybodaeth ddyddiol ac arweiniad ac yn gweithredu ar hynny ar unwaith.
- Nododd yr Aelod Cabinet nad oedd gan y Cyngor unrhyw wybodaeth ynglŷn â pha fanciau yn y wlad yma sy'n ymdrin ag Israel, ac felly nad oedd gan y Cyngor unrhyw fath o bolisi ynglŷn â defnydd o'r banciau hynny.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r addasiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys a'r Strategaeth Buddsoddi am 2014/15 (Atodiad A i'r adroddiad) ar gyfer y tri mis o 1 Ionawr 2015 i 31 Mawrth 2015.

(Cyllid)

8. CYNLLUN GOSTYNGIADAU TRETH CYNGOR 2015/16

Yn absenoldeb yr Aelod Cabinet dros Atal Tlodi, cyflwynodd yr Arweinydd adroddiad yn gofyn i'r Cyngor gadarnhau parhad y Cynllun Lleol cyfredol ar gyfer darparu cymorth tuag at dalu'r Dreth Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill, 2015.

PENDERFYNWYD

(a) Parhau i weithredu Cynllun Lleol y Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2015 fel ag yr oedd yn ystod 2014/15. Felly, bydd yr amodau canlynol (i – iii isod) ynghylch yr elfennau disgrisiwn yn parhau:

- Gweithredu diystyrwch o 100% i bensiynau anabledd rhyfel, a phensiynau gweddwon rhyfel, ar gyfer pensiynwyr a hawlwyr oed gweithio fel ei gilydd.**
- Peidio cynyddu'r cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bensiynwyr a hawlwyr oed gwaith o'r pedair wythnos safonol sydd yn y Cynllun Rhagnodedig.**
- Peidio cynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio i bensiynwyr a hawlwyr oed gwaith o'r tri mis safonol sydd wedi'i nodi ar hyn o bryd yn y Cynllun Rhagnodedig.**

- (b) **Lle'n briodol, dirprwyo'r grym i'r Pennaeth Cyllid, mewn ymgynghoriad gyda'r Aelod Cabinet dros Atal Tlodi, i wneud mân addasiadau i'r cynllun am 2015/16, ar yr amod na fydd yn newid sylwedd y cynllun.**

(Cyllid)

9. TRETH CYNGOR: HAWL DISGRESIWN I GANIATÁU DISGOWNTIAU – 2015/16

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Adnoddau adroddiad yn gofyn am gadarnhad ffurfiol am 2014/15 ac wedi hynny o'r penderfyniadau blaenorol i beidio caniatáu disgownt i ail gartrefi a pheidio caniatáu disgownt ar eiddo gwag.

Yn ystod y drafodaeth:-

- Mewn ymateb i ymholiad, eglurodd y Pennaeth Cyllid nad oedd yna drefn apelio yn erbyn y rheol 6 mis yng nghyswllt eiddo gwag Dosbarth C a bod y rheol hon yn bodoli fel terfyn amser rhesymol i annog pobl i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd.
- Cyfeiriwyd at y broblem gynyddol o bobl yn cofrestru eu tai gwyliau fel busnes er mwyn osgoi talu'r dreth ac awgrymwyd bod angen sefydlu is-bwyllgor i edrych ar hyn neu gyfeirio'r mater i bwyllgor craffu. Awgrymwyd hefyd y byddai'n dda o beth cael Pencampwr Trethi Teg yn y Cyngor. Atebodd yr Aelod Cabinet fod y Cyngor yn llobio am fesur yn y ddeddf i'w gwneud yn ofynnol cael caniatâd cynllunio i drosglwyddo ail gartref yn uned fusnes.
- Mynegwyd anfodlonrwydd o ddeall ei bod yn mynd i gymryd 3 blynedd cyn y gellir gweithredu'r ddeddf fydd yn caniatáu i gynghorau godi mwy na'r 100% arferol o Dreth Cyngor ar ail gartrefi. Atebodd yr Aelod Cabinet fod hyn yn sylw i'w basio ymlaen i'r Gweinidog perthnasol yng Nghaerdydd.
- Awgrymwyd y gallai dyblu'r Dreth Cyngor ar ail-gartrefi roi pobl allan o fusnes drwy danseilio'r diwydiant twristiaeth sy'n rhoi gwaith i bobl leol.

PENDERFYNWYD

- (a) **Bod Cyngor Gwynedd ar gyfer 2015/16 yn caniatáu DIM disgownt yn unol ag Adran 12 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 i'r ddau ddsbarth o ail gartrefi (dosbarthiadau A a B) fel y diffinnir yn Rheoliadau Treth Cyngor (Dosbarthau Rhagnodedig o Anheddau) (Cymru) 1998.**
- (b) **Bod Cyngor Gwynedd ar gyfer 2015/16 yn caniatáu DIM disgownt yng nghyswllt eiddo gwag (dosbarth C).**

(Cyllid)

10. CYNLLUN DATBLYGU LLEOL AR Y CYD – AMSERLEN DDIWYGIEDIG YN Y CYTUNDEB CYFLAWNI

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cynllunio adroddiad yn argymhell i'r Cyngor gymeradwyo amserlen ddiwygiedig i baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd er mwyn adlewyrchu'r newid mewn amgylchiadau a chydymffurfio a gofynion deddfwriaeth.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â lefel twf tai arfaethedig y Cynllun Adnau drafft ac effaith hynny ar gymunedau lleol, ynghyd â gwelliant (a gafodd ei eilio) i wrthod yr amserlen, rhybuddiodd y Swyddog Monitro mai'r amserlen yn unig oedd gerbron y Cyngor a bod yr amserlen honno ynghlwm â chytundebau cyfreithiol a phroses a gytunwyd rhwng y ddau gyngor a Llywodraeth Cymru yn 2010 ac y byddai yna oblygiadau difrifol i beidio dilyn y broses honno.

Galwyd am bleidlais gofrestrdig ar y gwelliant.

Eglurodd y Swyddog Monitro fod rhaid i welliant newid geiriad yn hytrach na negyddu'r cynnig gwreiddiol ac na fyddai gwrthod derbyn yr amserlen ddiwygiedig yn arwain y Cyngor i unman. 'Roedd yna drefn o ran lle a sut i gyfrannu at y drefn a'r broses gyda chyd-bwyllgor o'r ddau gyngor yn cadw trosolwg o'r broses hefyd.

Galwyd am bleidlais gofrestrdig ar y cynnig gwreiddiol.

Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, cofnodwyd y bleidlais ganlynol ar y cynnig:-

O blaid y cynnig: (33) Y Cyngorwyr Stephen Churchman, Annwen Daniels, Dyfed Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Siân Gwenllian, Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Peredur Jenkins, Anne Lloyd Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, John Wynn Jones, June Marshall, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Dewi Owen, Michael Sol Owen, Caerwyn Roberts, John Pughe Roberts, Gareth Roberts, Mair Rowlands, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Gethin Glyn Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, R.H.Wyn Williams, Mandy Williams-Davies ac Eurig Wyn.

Atal: (1) Y Cyngorwyr Elin Walker Jones.

Yn erbyn: (18) Y Cyngorwyr Anwen Davies, Elwyn Edwards, Aled Evans, Gweno Glyn, Simon Glyn, Alwyn Gruffydd, Louise Hughes, Jason Humphreys, Eric Merfyn Jones, Llywarch Bowen Jones, Sion Wyn Jones, Liz Saville Roberts, Angela Russell, Ann Williams, Elfed Williams, Gruffydd Williams, Owain Williams a Robert J.Wright.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig i baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd er mwyn adlewyrchu'r newid mewn amgylchiadau a chydymffurfio â gofynion deddfwriaethol.

(Rheoleiddio)

11. RHYBUDDION O GYNNIG

- (A) Adroddwyd y derbyniwyd rhybudd o gynneg, ynghyd â rhybudd trefniadaethol, yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, gan y Cyngorwyr Elin Walker Jones, i drafod y cynnig canlynol yn y Cyngor llawn, yn hytrach na'i gyfeirio i bwyllgor.

PENDERFYNWYD trafod y cynnig yn y cyfarfod hwn.

Cynigiwyd ac eiliwyd y cynnig canlynol:-

"Mae Cyngor Gwynedd yn datgan gwrthwynebiad llwyr i Bartneriaeth Fasnach a Buddsoddiad Trawsiwerydd: (TTIP: Transatlantic Trade and Investment Partnership). Cytundeb masnachu rhwng yr Unol Daleithiau ac Ewrop yw TTIP, sy'n cael eu trafod y tu ôl i ddrysau caeedig ac yn annemocrataidd. Mae TTIP yn ceisio lleihau rhwystrau rheoleiddiol i fusnesau mawr - pethau fel cyfraith diogelwch bwyd ac amgylcheddol, rheoliadau bancio a grym cenhedloedd unigol. Mae gwasanaethau fel y GIG mewn peryg' - mae TTIP yn ffordd i gwmnïau preifat gymryd gwasanaethau drosodd. Ar hyn o bryd, mae'r trafodaethau yn dal i gynnwys y GIG. Mae'r trafodaethau yn peryglu democratiaeth gan y bydd hawl gan gwmnïau preifat erlyn llywodraethau os yw polisïau'r llywodraethau hynny yn

achosi colledion mewn elw. Mandad i gwmnïau mawr i gymryd yr awenau yw hyn, yn hytrach na'r system ddemocrataidd, etholedig fel sydd gennym ar hyn o bryd.

'Rydym yn galw ar yr Undeb Ewropeaidd i atal yr holl drafodaethau am TTIP; i gyhoeddi'r mandad trafod, ac i ganiatáu archwiliad priodol o'r cytundeb gan Senedd Ewrop, Seneddau Cenedlaethol a Chynulliad Cenedlaethol Cymru.

'Rydym yn galw ar Arweinydd y Cyngor i ysgrifennu at ein haelodau seneddol yn Ewrop i fynegi ein gwrthwynebiad ar fyrder.'

Yn ystod y drafodaeth:-

- Cyfeiriodd y cynigydd at amrywiol wefannau ac erthyglau oedd yn amlygu gwrthwynebiad sawl corff i TTIP.
- Cefnogwyd y cynnig ar y sail bod y cytundeb masnachu hwn yn fygythiad i ddemocratiaeth.

Galwyd am bleidlais gofrestrdig ar y cynnig.

Yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, cofnodwyd y bleidlais ganlynol ar y cynnig:-

O blaid y cynnig: (47) Stephen Churchman, Annwen Daniels, Anwen Davies, Dyfed Edwards, Elwyn Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Aled Evans, Gweno Glyn, Simon Glyn, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Siân Gwenllian, Annwen Hughes, Jason Humphreys, Peredur Jenkins, Anne Lloyd Jones, Charles W.Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, Eric Merfyn Jones, John Wynn Jones, Llywarch Bowen Jones, Sion Wyn Jones, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Dewi Owen, W.Roy Owen, E.Caerwyn Roberts, Liz Saville Roberts, W.Gareth Roberts, Mair Rowlands, Mike Stevens, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Ann Williams, Elfed Williams, Gethin Glyn Williams, Gruffydd Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, Owain Williams, R.H.Wyn Williams, Mandy Williams-Davies, Robert J.Wright ac Eurig Wyn.

Atal: (0)

Yn erbyn: (0)

PENDERFYNWYD derbyn y cynnig.

(S&G)

- (B) Adroddwyd y derbyniwyd rhybudd o gynnydd, ynghyd â rhybudd trefniadaethol, yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn, gan y Cyngorydd Siân Gwenllian, i drafod y cynnig canlynol yn y Cyngor llawn, yn hytrach na'i gyfeirio i bwyllgor.

PENDERFYNWYD trafod y cynnig yn y cyfarfod hwn.

Cynigiwyd ac eiliwyd y cynnig canlynol:-

"Mae'r Cyngor hwn yn nodi:

- **Amcangyfrifwyd bod Trysorlys y Deyrnas Unedig yn colli cymaint â £12 biliwn bob blwyddyn oherwydd bod cwmnïau rhyngwladol yn osgoi talu trethi.**
- **Mae'r defnydd o hafanau trethi gan gwmnïau'r Deyrnas Unedig yn rhemp, gyda 98 o 100 cwmni'r FTSE yn defnyddio hafanau trethi fel mater o drefn.**
- **Mae cwmnïau rhyngwladol mawr yn talu cyn lleied â 5% mewn trethi corfforaethol yn fyd-eang, tra bod busnesau llai yn talu hyd at 30%.**

Mae'r Cyngor hwn yn credu:

- Fel awdurdod lleol mae gennym ddyletswydd i ddarparu'r gwasanaethau cyhoeddus gorau bosib'.
- Byddai ein gallu i ddarparu gwasanaethau lleol o safon yn cael ei wella'n sylweddol gan gynnydd mewn refeniw gan y llywodraeth o ganlyniad i fynd i'r afael ag osgoi trethi.
- Dylai pawb sy'n elwa ar wariant cyhoeddus gyfrannu eu cyfran deg.
- Mae'n rhaid i'r Deyrnas Unedig arwain y blaen wrth greu system dreth decach a mynd i'r afael ag osgoi treth.

Mae'r Cyngor hwn yn penderfynu:

- I gefnogi'r ymgyrch dros gyfiawnder trethi a chefnogi'r cynnig isod:

Tra mae llawer o bobl gyffredin yn wynebu gostyngiad yn incwm y cartref a chynnydd mewn costau byw, mae rhai cwmnïau rhyngwladol yn osgoi biliynau o bunnoedd o drethi mewn system dreth sy'n methu gwneud iddyn nhw dalu eu cyfran deg. Byddai llywodraethau lleol mewn gwledydd sy'n datblygu ac yn y Deyrnas Unedig fel ei gilydd yn elwa o system dreth decach lle mae cwmnïau rhyngwladol yn talu eu cyfran deg, gan alluogi awdurdodau o amgylch y byd i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus o safon. 'Rydym yn galw ar lywodraeth y Deyrnas Unedig i weithredu a rhoi terfyn ar anghyfiawnder cwmnïau rhyngwladol mawr sy'n osgoi talu trethi.'

Yn ystod y drafodaeth:-

- Nodwyd bod achosion proffil uchel o osgoi treth yn tanseilio ymddiriedaeth yn y system drethi ac yn taro ar fusnesau sy'n chwarae'n deg ac yn talu eu siâr, a chynigiwyd ac eiliwyd i ychwanegu'r geiriad a ganlyn at y cynnig gwreiddiol:-
"Mae'r Cyngor hwn yn galw ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig i:-
 - (1) *gau bylchau, megis eithriad Eurobond, sef i atal cwmnïau rhag symud elw o'r wlad.*
 - (2) *gynyddu tryloywder yn y system drethi.*
 - (3) *mynd i'r afael â chwmnïau segur sy'n osgoi ffeilio trethi corfforaethol.*
 - (4) *sicrhau bod gwledydd sydd wedi datblygu yn cymryd rhan lawn yn yr ymdrechion rhyngwladol i fynd i'r afael â'r broblem osgoi trethi."*
- Mynegwyd pryder bod 186 o weithwyr y Cyngor ar gytundebau oriau sero.
- Awgrymwyd y dylai'r cynnig gwreiddiol sefyll fel y mae rhag cymhlethu'r mater.
- Nodwyd bod Fforwm Cronfeydd Pensiwn Awdurdodau Lleol yn hyrwyddo ac yn ymgyrchu am dryloywder ar hyd y llinellau hyn ac am ddiwygio'r sefyllfa o ran trethu corfforaethol, a bod Gwynedd, trwy fod yn aelod o'r sefydliad hwn, yn cydweithio gyda chronfeydd pensiwn awdurdodau eraill i ddwyn pwysau ac i ddylanwadu'n briodol ar y mater pwysig hwn.
- Galwyd am drefn drethu deg a chytbwys fel nad oes raid i fusnesau bychain a theuluoedd cyffredin wneud iawn am y diffyg ac wynebu toriadau mewn gwasanaethau cyhoeddus.

Cytunodd cynigydd y cynnig gwreiddiol i ddiwygio'r cynnig ar y llinellau a nodwyd gyda chaniatâd y Cyngor a'r eilydd.

Pleidleisiwyd ar y cynnig diwygiedig, ac fe gariodd.

PENDERFYNWYD derbyn y cynnig gwreiddiol, gyda'r ychwanegiad a ganlyn:-

"Mae'r Cyngor hwn yn galw ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig i:-

- (1) gau bylchau, megis eithriad Eurobond, sef i atal cwmnïau rhag symud elw o'r wlad.
- (2) gynyddu tryloywder yn y system drethi.
- (3) mynd i'r afael â chwmnïau segur sy'n osgoi ffeilio trethi corfforaethol.
- (4) sicrhau bod gwledydd sydd wedi datblygu yn cymryd rhan lawn yn yr ymdrechion rhyngwladol i fynd i'r afael â'r broblem osgoi trethi."

(S&G)

Dymunwyd Nadolig Llawen a Blwyddyn Newydd Dda i bawb.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00pm a daeth i ben am 4.20pm.

Cyfarfod	Y Cyngor Llawn
Dyddiad	5 Mawrth 2015
Teitl	Datganiad Polisi Tâl ar gyfer 2015/16
Pwrpas	Cymeradwyo Datganiad Polisi Tâl yn unol ag Adran 38(i) Deddf Lleoliaeth 2011
Awdur	Prif Weithredwr – Dilwyn Williams
Aelod Cabinet	Cynghorydd Peredur Jenkins

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae gofyn i'r Cyngor llawn bob blwyddyn fabwysiadau Datganiad Polisi Tâl ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod.
- 1.2 Gosodwyd y dasg gan y Cyngor i'r Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion ffurfio polisi tâl ac i adrodd yn ôl i'r Cyngor llawn. Cyfarfu'r Pwyllgor hwn ar 24^{ain} o Chwefror a mabwysiadwyd yn unfrydol y polisi tâl sy'n ymddangos yn Atodiad 'A' er cymeradwyaeth y Cyngor heddiw.
- 1.3 Mae'r newid cyntaf i'r polisi blaenorol yn berthnasol i staff ar y cyflogau isaf. Y llynedd, bu i'r Cyngor benderfynu dileu dau bwynt cyflog isaf ei strwythur tâl fel cam tuag at geisio cyflwyno'r "Cyflog Byw" fel isafswm tâl. Yr argymhelliad yw bod y Cyngor yn dileu'r pwynt isaf ar y strwythur tâl (pwynt 7), a fyddai'n golygu bod yr isafswm cyflog y mae'r Cyngor yn ei dalu yn cynyddu o £7.11 yr awr i £7.19 yr awr. Mae'r manylion sy'n gysylltiedig â'r newid wedi eu cynnwys mewn adroddiad i'r Cabinet ar 19^{eg} o Chwefror yn ymddangos yn Atodiad 'B'. Mae'r newid hwn, nid yn unig yn gwbl gyson â'r agenda tegwch ond hefyd yn arddangos bod y Cyngor yn adeiladu ar yr hyn a wnaed y llynedd ac yn cymryd cam pellach tuag at y "Cyflog Byw".
- 1.4 Ers sefydlu polisi tâl y flwyddyn diwethaf, 'rydym wedi diddymu swydd Pennaeth Gofal Cwsmer, swydd Pennaeth Cyfreithiol, un swydd Cyfarwyddwr Corfforaethol a bydd swyddi presennol y Pennaeth Adnoddau Dynol a Phennaeth Strategol a Gwella yn cael eu dileu gan greu un swydd Pennaeth newydd oddi ar y 1af o Ebrill eleni. Mae'r holl gamau yma wedi arbed dros £700,000 mewn blwyddyn llawn ond er mwyn gwneud yr arbedion hyn 'roedd gofyn dyrannu nifer o gyfrifoldebau i'r Pennaethiaid Adran eraill.

Comisiynwyd Hay Group i arfarnu'r rolau lle gwelwyd cynnydd mewn cyfrifoldebau. Yn fyr, mae'r adroddiad yn nodi tra bod arfarniad wedi dangos fod yna newid wedi bod ym maint y gwahanol swyddi, heblaw am un, nid oes newid digonol wedi bod i gyfiawnhau eu codi i'r band nesaf. Yr unig swydd sydd wedi newid band cyflog yn ôl asesiad Hay Group yw swydd y Pennaeth Cyllid sydd wedi codi'n sylweddol oherwydd yr ail ddyrannu swyddogaethau.

- 1.5 O fewn y polisi presennol wrth gwrs mae cyflogau Prif Swyddogion yn cael eu meincnodi yn erbyn y farchnad ac yn wyneb symudiadau yn y farchnad mae angen ystyried amseriad unrhyw ddiweddar. Penderfynodd y Cyngor y flwyddyn diwethaf y byddai yn gwneud hyn yn 2015/16. Mae asesiad Hay Group yn awgrymu fod y meincnodau wedi cynyddu tua £1,500 ar gyfer swyddi Penaethiaid erbyn hyn.

Fodd bynnag, yn wyneb yr hinsawdd gyllidol yr ydym yn ei wynebu, ac effaith hynny ar nifer o staff y Cyngor, nid wyf yn ystyried ei fod yn amserol i wneud hynny ar hyn o bryd. 'Rwyf wedi trafod y mater gyda'r Penaethiaid a'r Cyfarwyddwyr ac maent yn unfrydol gytûn gyda mi nad yw'n addas adolygu'r meincnodau yn bresennol. Argymhelliad y Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion yw bod yr ystyriaeth nesaf yn cael ei roi i ail-raddio tâl gwirioneddol i lefelau meincnod pan yn adolygu Polisi Tal 2016/17 ac yn flynyddol wedi hynny.

- 1.6 Aeth Llywodraeth Cymru ati'n ddiweddar i ddiwygio Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) 2006 a dod â'r diwygiadau i rym ar 1^{af} o Orffennaf 2014, ac o ganlyniad i hynny cyflwynwyd y gofyniad newydd canlynol:

“Mae'n rhaid i'r awdurdod perthnasol bennu lefel y cyflog a delir i brif swyddog, ac unrhyw newid yn lefel y cyflog hwnnw.”

Effaith y diwygiad hwn yw bod yn rhaid i'r Cyngor llawn bleidleisio ar bob newid yng nghyflogau Prif Swyddogion, nid yn unig y rhai hynny a bennir yn lleol. Mae hynny'n cynnwys unrhyw godiadau cyflog y mae'r Cydgyngor Trafod Telerau wedi'u sicrhau yn genedlaethol ar gyfer Prif Swyddogion, ac ni fydd modd talu'r codiadau hynny hyd oni cheir cymeradwyaeth y Cyngor llawn.

Mae'r negodi ar godiad cyflog cenedlaethol i Brif Swyddogion wedi arwain at ddyfarnu 2% ar eu cyflogau oddi ar y 1^{af} o Ionawr, 2015. Mae derbyn y codiad cyflog cenedlaethol hwn yn hawl cytundebol gan y Prif Swyddogion yn yr un modd ag ar gyfer gweddill staff y Cyngor.

2. ARGYMHELLION

- 2.1 Bod y Cyngor llawn yn mabwysiadu'r Datganiad Polisi Tal sydd yn Atodiad 'A'
- 2.2 Bod y Cyngor yn cymeradwyo addasiad i Ddatganiad Polisi Tal 2014/15 yn sgil y ffaith bod y codiad cyflog cenedlaethol ar gyfer Prif Swyddogion wedi'i ol – ddyddio i'r 1^{af} o Ionawr 2015.

Datganiad Polisi Tâl – 2015/16

CYFLWYNIAD

Yn unol ag Adran 38(1) Deddf Lleoliaeth 2011, mae gofyn i bob Cyngor baratoi datganiadau polisi tâl. Rhaid i'r datganiadau hyn gyfleu beth yw polisiau'r Awdurdod tuag at amrediad o faterion sy'n ymwneud â thâl ei weithlu, yn enwedig ei uwch staff (neu 'brif swyddogion') a'r gweithwyr sy'n cael y cyflogau isaf. Rhaid paratoi datganiadau polisi tâl ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid iddynt gael eu cymeradwyo gan y Cyngor llawn.

POLISI TÂL AR GYFER PRIF SWYDDOGION

Mae'r Cyngor yn diffinio ei brif swyddogion fel a ganlyn: y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr Strategol a'r Penaethiaid Adran. *Mae'r Cyngor yn cyflogi prif swyddogion o dan amodau a thelerau y JNC ac mae hynny wedi'i ymgorffori yn eu cytundebau. Mae'r JNC ar gyfer Prif Swyddogion yn negodi codiad cyflog blynyddol cenedlaethol (DU) ar sail costau byw ar gyfer y grwp hwn. Mae Prif Swyddogion a gyflogir o dan amodau a thelerau y JNC gyda hawl cytundebol i unrhyw godiad cyflog cenedlaethol a ddyfernir gan y JNC a bydd y Cyngor felly yn talu'r codiadau hyn pan y'u dyfernir yn unol a gofynion cytundebol presennol.*

Cyflogau

Mabwysiadwyd y polisi sy'n ymwneud â chyflogau Penaethiaid Adran a Chyfarwyddwyr Strategol am y tro cyntaf yng nghyfarfod y Cyngor llawn ym mis Hydref 2009 ac yna ym Mehefin 2012, fel rhan o'r adolygiad blynyddol o'r Polisi Tâl yn ei gyfanrwydd.

Mae'n seiliedig ar adroddiad annibynnol gan yr Hay Group ac ar eu cynllun arfarnu swyddi hwy.

Mae cyflogau Cyfarwyddwyr Strategol wedi eu gosod fymryn yn is na chwarter isaf ar gyfer swyddi o faint cyfatebol o fewn y Farchnad Sector Cyhoeddus Cenedlaethol, fel ag yr oedd yn ymddangos yn Ionawr 2012, (golyga chwarter isaf bod 75% o'r sector yn cael cyflogau uwch).

Mae cyflog y Pennaeth Addysg wedi'i osod ar ganolrif y cyflog a delir ar gyfer swyddi o faint cyfatebol o fewn y Farchnad Sector Cyhoeddus Cenedlaethol fel ag yr oedd yn ymddangos yn Ionawr 2012 (golyga canolrif bod 50% o'r sector yn cael cyflogau uwch).

Mae cyflog y Pennaeth Cyllid wedi'i osod ar sail y chwarter isaf o'r cyflog a delir ar gyfer swyddi o faint cyfatebol o fewn y Farchnad Sector Cyhoeddus Cenedlaethol fel ag yr oedd yn ymddangos yn Ionawr 2012 (golyga chwarter isaf bod 75% o'r sector yn cael cyflogau uwch).

Mae cyflogau y Penaethiaid Adran eraill wedi eu gosod ar sail canolrif y cyflog a delir ar gyfer swyddi o faint cyfatebol o fewn y Farchnad Sector Cyhoeddus Cenedlaethol, fel ag yr oedd yn ymddangos yn Ionawr 2012 (golyga canolrif bod 50% o'r sector yn cael cyflogau uwch).

Rhoddir ystyriaeth i adolygu tâl gwirioneddol yng nghyd-destun lefelau y meincnodau yn flynyddol.

Mae tâl ar gyfer y Prif Weithredwr wedi ei osod yn unol â'r raddfa £100,536 - £108,264.

Nid yw'r Cyngor yn talu unrhyw daliadau bonws neu dâl sy'n seiliedig ar berfformiad i'w Brif Swyddogion. *Mae amodau a thelerau gwaith lleol y Cyngor yn berthnasol i'w Brif Swyddogion, yn yr un modd ag ar gyfer gweddill y staff, oni nodir yn wahanol yn y polisiau unigol.*

Mae cyflogau Prif Swyddogion y Cyngor ar gael ar wefan y cyngor ar y linc ganlynol - www.gwynedd.gov.uk/buddiannaucyflogaeth. (Gweler Atodiad 1)

CYFLOGAU ISAF

Mae polisi tâl y Cyngor ar gyfer gweddill ei staff yn seiliedig ar bolisi tâl cyfartal y Cyngor a'i gytundeb torfol â'r undebau llafur cydnabyddedig, fel y'i cyflwynwyd ar 1 Ebrill 2008. Mae strwythurau tâl y Cyngor yn destun archwiliadau tâl cyfartal.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu meini prawf Cynllun Arfarnu Swyddi GLPC fel sail i osod graddfa cyflog ar gyfer pob swydd sydd yn cael ei chyflogi o dan Amodau Gwaith Gweithwyr Llywodraeth Leol. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i dalu cyflogau yn unol a deddfwriaeth cyflog cyfartal a'r gytundeb "statws sengl" rhwng cyflogwyr llywodraeth leol a'r undebau llafur cydnabyddedig yn 1997.

Mae'r Cyngor yn diffinio ei gyflog isaf, fel pwynt cyflog 8, ar y raddfa cyflog genedlaethol fel y cytunwyd gan y Cyd Bwyllgor Cenedlaethol. Nid yw'r Cyngor yn talu unrhyw daliadau bonws neu dâl sy'n seiliedig ar berfformiad i'w weithwyr.

Mae'r berthynas rhwng tâl ei Brif Swyddogion a'i weithwyr eraill wedi ei ddylunio i alluogi'r Cyngor i recriwtio a chadw'r gweithwyr addas gorau yn ei swyddi amrywiol, tra'n cynnal y pwyntiau gwahaniaethol a arfarnwyd yn yr arfarniad swyddi.

Mae Adolygiad Hutton o Gyflog Teg yn y Sector Gyhoeddus yn argymhell cymhareb o ddim mwy na 1:20 rhwng y cyflog uchaf a'r cyflog isaf. Mae'r gymhareb honno yn y Cyngor yn 1:7.8.

AMODAU GWAITH LLEOL

Tâl Cychwynnol

Mae'r nifer o hicynnau sydd o fewn pob graddfa yn adlewyrchu'r cyfnod posib o ddatblygiad mewn swydd allai fod yn berthnasol i'r unigolion sydd ar y raddfa honno.

Bydd aelodau staff yn cael eu penodi i'r pwynt cyflog o fewn y raddfa sydd yn adlewyrchu'r amser fydd ei angen er mwyn datblygu fel eu bod yn gallu ymgymryd â dyletswyddau a chyfrifoldebau'r swydd yn llawn.

Yn arferol, penodir pob gweithiwr i'r pwynt cyflog isaf o fewn y graddfa cyflog priodol. Os yw gweithiwr eisioes yn derbyn tâl uwchben y pwynt cyflog isaf neu os oes tystiolaeth ddigonol i arddangos bod y gweithiwr eisioes yn llawn gymwys i gyflawni nifer o agweddau o'r swydd, gall rheolwr, mewn ymgynghoriad hefo'r Pennaeth Adnoddau Dynol, benodi ar bwynt cyflog uwch o fewn y raddfa cyflog briodol.

Os oes lle o fewn graddfa'r swydd, bydd pob aelod staff yn gymwys i dderbyn hicyn cyflog blynyddol ar y cyntaf o Ebrill yn ddarostyngedig i'r amodau a nodir ym Mholisi'r Cyngor ar Ymdrin â Thanberfformio ac ar yr amod eu bod wedi'u penodi i'w swydd bresennol am fwy na chwe mis cyn y dyddiad hwnnw.

Costau Ail-leoli

Mewn sefyllfa ple bo'n angenrheidiol i weithiwr ail-leoli er mwyn ymgymryd â swydd, gall y Cyngor, o dan amgylchiadau arbennig, gyfrannu tuag at ad-daliad costau ail-leoli. Mae'r cynllun yn berthnasol i weithwyr a benodir o ganlyniad i hysbyseb neu'n dilyn ad-drefnu mewnol lle bydd rhaid iddynt symud tŷ.

Rhaid i gartref presennol y gweithiwr fod fwy na 20 milltir o'r ganolfan weinyddol cyn y gellir ystyried cais i ad-dalu costau.

O dan yr amgylchiadau hyn, telir cost symud dodrefn ac eiddo yn llawn yn ddarostyngedig i dderbyn yr isaf o dri dyfynbris ynghyd a chost llawn storio dodrefn hyd at dri mis. Gellir gwneud cyfraniad hyd at £3,270 ar gyfer costau cyfreithiol, ffioedd arwerthwr tai, costau carpedi a llenni a mân gostau symud eraill yn amodol ar ddangos derbynebaw perthnasol.

Ychwanegiad y Farchnad

Mae lefel cyflog wedi ei seilio ar gynllun arfarnu swyddi'r Cyngor. Golyga hyn fod y system o dalu aelodau staff wedi ei seilio ar gydraddoldeb yn unol â'r diffiniad yn Neddf Cyflog Cyfartal 1970 ac yn sicrhau cysondeb o ran penderfyniadau sydd yn ymwneud â thâl. O ganlyniad fe allai unrhyw wyriad o'r system hon greu risg sydd angen ei reoleiddio'n gadarn. Mae'n rhaid bod rhesymau pendant a chilir os am gyfiawnhau unrhyw wyriad o'r trefniant hwn.

Fodd bynnag, fe allai sefyllfa gyfyd pan fo pwysau'r farchnad yn creu problemau recriwtio a/neu gadw staff yng nghyswllt swydd benodol. Gall y Cyngor mewn rhai achosion eithriadol, ac er mwyn denu a/neu gadw unigolyn i swydd benodol, gynnig taliad ychwanegol i'r raddfa gyflog a fabwysiadwyd gan y Cyngor.

Yn y cyswllt hwn dim ond pan fydd tystiolaeth ddogfennol digonol o fethiant i recriwtio a/neu gadw aelod staff y bydd ychwanegiad y farchnad yn cael ei ddefnyddio. Nid yw ychwanegiad y farchnad yn ychwanegiad parhaol i gyflog swydd. Os yw'r amgylchiadau sydd yn berthnasol i'r ychwanegiad yn newid, neu os yw aelod staff yn cael ei drosglwyddo gan y Cyngor i swydd arall nad yw'n denu ychwanegiad y farchnad, yna bydd hawl yr unigolyn hwnnw/honno i'r taliad yn peidio, a bydd yr atodiad yn cael ei atal yn unol â'r rhybudd priodol.

Mae'r Cyngor, yn ei gyfarfod ar y 9 o Hydref, 2014, wedi cymeradwyo caniatâu darpariaeth ychwanegiad y farchnad o hyd at £3,000 ar gyfer Prif Swyddogion ple bo hynny wedi'i gyfawnhau gan achos busnes. Nid oes nenfwd wedi'i osod yng nghyswllt lefel ychwanegiad y farchnad ar gyfer swyddi eraill.

Cydnabyddiaeth Ariannol (Ymgymryd â Chyfrifoldebau Ychwanegol)

Gellir caniatáu taliad ychwanegol pan fo aelod staff yn cytuno i gais i ymgymryd â chyfran o ddyletswyddau a chyfrifoldebau sydd y tu hwnt i ddyletswyddau a chyfrifoldebau arferol ei swydd ar sail dros dro. Mae'n rhaid i'r gyfran o ddyletswyddau a chyfrifoldebau uwch fod yn sylweddol, yn cael eu harfarnu ar lefel cyflog uwch a thros gyfnod estynedig cyn y gellir cynnig cydnabyddiaeth ariannol ychwanegol dros-dro.

Taliadau Ar-Ddyletswydd, Ar Alwad a Galw Allan

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i ddarparu gwasanaethau yn unol ag anghenion pobl Gwynedd. Golyga hyn y bydd adegau pan fo gofyn i aelodau staff ymgymryd â dyletswyddau oddi allan i'r patrwm gwaith arferol ac ar adegau anghymdeithasol. Mae'r Cyngor yn cwrdd â'r anghenion ar gyfer y gwasanaethau hyn trwy:

- *sicrhau fod staff cymwys ar gael i gymryd galwadau a phenderfynu ar weithredu priodol*
- *sicrhau fod gweithlu cymwys ar gael i fod ar alwad ac yn barod i gael eu galw allan ar fyr rybudd er mwyn ymateb i waith mewn argyfwng*
- *gwobrwyo'r staff uchod trwy daliadau addas mewn cydnabyddiaeth o'r anghyfleustra a'r ymyrraeth mae gwaith o'r fath yn ei greu.*

*Diffinnir **ar ddyletswydd** fel cyfnod o amser pan fo swyddog ar ddyletswydd oddi allan i'r oriau gwaith arferol ar gyfer cyfnod penodol o amser, a'u bod **ar gael** i ymateb i alwadau gan drigolion, gwasanaethau brys a.y.b.*

*Diffinnir **ar alwad** fel cyfnod penodol o amser mae swyddog **ar gael** i'w alw allan y tu allan i'r oriau gwaith arferol.*

Mewn rhai achosion bydd bod ar alwad neu ar ddyletswydd yn ffurfio rhan o gyflog sylfaenol swyddogion. Mewn achos o'r fath bydd y cytundeb cyflogaeth yn nodi hynny'n glir. Ni fydd gan y swyddogion hynny'r hawl i daliad ychwanegol pan ar alwad/ar ddyletswydd.

Bydd swyddogion eraill yn derbyn tâl ar ffurf taliad ychwanegol a fydd yn adlewyrchu lefel yr anghyfleustra ar gyfer bod ar gael i ymateb i alwad tu hwnt i oriau gwaith arferol. Bydd y swyddogion hynny yn derbyn lleiafswm o ddwy awr ar y cyflog priodol pob tro maent yn cael eu galw allan (gan gynnwys amser teithio).

Mae taliadau ar alwad/ar ddyletswydd yn cael eu diweddarau'n flynyddol i adlewyrchu'r cynnydd cyflog blynyddol yn unol â'r hyn a gytunir gan y Cyd-Gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol.

Ffioedd Proffesiynol

Ad-delir un ffi y flwyddyn i Swyddogion ar gyfer aelodaeth o gorff cydnabyddiedig sy'n berthnasol i'w swyddogaeth broffesiynol a phle bo'r aelodaeth hwnnw yn ofyniad gan y Cyngor.

Defnyddwyr Car

Dynodir pob gweithiwr fel defnyddiwr car achlysurol a telir ad-daliadau am deithiau busnes ar sail graddfeydd Swyddfa Cyllid y Wlad.

Treuliau Cynhaliaeth

Telir ad-daliadau cynhaliaeth, ar gyflwyniad derbynneb, os yw aelod staff yn teithio tu allan i'r Sir ar gyfer brechwast, cinio, te a swper, a hynny hyd at yr uchafswm ar gyfer lwfansau cynhaliaeth. Ar gyfer y staff hynny sydd â'u gwaith yn golygu eu bod yn teithio ar draws mwy nag un Sir e.e. Gwynedd a Môn, diffinnir "y tu allan i'r Sir" fel y tu allan i'r ardal waith arferol.

Gweithio Oriau Ychwanegol

Telir gweithwyr, a gyflogir ar bwynt 28 neu is, ar sail unwaith a hanner o'r cyflog sylfaenol yr awr pan yn gweithio mwy na 37 awr mewn wythnos (trefniadau amgen ar gyfer gweithwyr gyda phatrymau gwaith ple bo'r oriau a weithir ar sail pythefnos/misol neu blyneddol). Caniateir tâl sylfaenol neu amser yn ei le i weithwyr a gyflogir ar bwynt cyflog uwch na 28 pan yn gweithio mwy na 37 awr a phan fo'r Pennaeth Adran wedi cymeradwyo'r gwaith ychwanegol ymlaen llaw.

Gweithio Oriau Anghymdeithasol

Telir cyflog ar y raddfa sylfaenol am waith, oddi fewn i'r 37 awr, a gyflawnir ar y penwythnos. Telir tâl chwyddedig i weithwyr sy'n gweithio yn ystod yr oriau a ganlyn;

- *tâl sylfaenol a phumed rhan o'r cyflog am waith a gyflawnir rhwng 8 a 10 y nos*
- *tâl sylfaenol a thraean rhan o'r cyflog am waith a gyflawnir rhwng 10 y nos a 6 y bore*

Telir cyflog yn unol â'r gytundeb cenedlaethol ar gyfer gwaith a gyflawnir ar wyliau banc a gwyliau statudol ychwanegol.

Lwfans Cymorth Cyntaf

Telir lwfans blyneddol i weithwyr sydd yn gweithredu fel Cymorthyddion Cyntaf dynodedig.

Dyletswyddau Etholiadau Lleol

Mae ffioedd y Cyngor ar gyfer taliadau i'r Swyddog Canlyniadau a'r Dirprwy Swyddog Canlyniadau am ddyletswyddau etholiadau lleol wedi'u cynnwys yn Atodiad 2.

Diswyddo ac Ymddeol

Mae cynlluniau diswyddo ac ymddeol y Cyngor yn cael eu gweithredu'n gyfartal a theg i bob aelod staff, waeth beth fo'u graddfa cyflog, eu hoedran neu eu rhyw ac fe'u gweithredir yn unol â rheoliadau'r cynlluniau pensiwn perthnasol. Nid oes unrhyw eithriadau i Brif Swyddogion. Mae'r polisiâu perthnasol ar gael ar wefan y Cyngor yn y linc ganlynol - www.gwynedd.gov.uk/buddiannaucyflogaeth.

Cynllun Colled Ariannol

Diffinir colled ariannol fel colled o ganlyniad i newid mewn graddfa cyflog ac amodau a thelerau cytundebol. Mae'r Cyngor yn darparu cymorth ariannol i staff sy'n wynebu sefyllfa o golled ariannol (yn sgil ail-strwythuro neu ail-ddyrannu cyfrifoldebau) am gyfnod o dair blynedd oddi ar ddyddiad gweithredol y newid i'w pecyn cyflogaeth. Bydd y cymorth ariannol hwnnw yn dod i ben ar ol tair blynedd oni bo'r aelod staff unigol yn y cyfamser wedi'i benodi i swydd arall ple nad yw o/hi yn wynebu'r golled ariannol.

Ail-gyflogi

Nid yw'r Cyngor yn eithrio cyn-swyddogion, a dderbyniodd daliadau diswyddo, ar sail gormodedd neu bensiwn, rhag cael eu hail gyflogi.

Fodd bynnag, bydd y Cyngor yn ystyried pob ymgeisydd yn ôl ei haeddiant ei hun a bydd yn penodi gyda'r bwriad o gyflawni'r effeithlonrwydd gorau ar gyfer y gwasanaeth a'r gwerth gorau ar gyfer ei drethdalwyr. Byddai'r fath benodiad, os byddai'n cael ei wneud, yn destun unrhyw leihad a nodir yn y Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Penodi Prif Swyddog Newydd (Cyflog o £100,000 a throsodd)

Bydd y Cyngor llawn yn cymeradwyo unrhyw newid i becyn cyflog swydd o'r fath cyn yr eir ati i recriwtio. Hysbysebwr yn allanol ar gyfer llenwi swydd o'r fath.

Cyflogau Prif Swyddogion

Prif Weithredwr	£100,536 - £108,264
Cyfarwyddwyr Strategol x 2	£81,665 - £90,739
Pennaeth Addysg	*£76,412 - £84,923
Pennaeth Cyllid	£69,319 - £77,021
Pennaeth Adran Economi a Chymuned, Priffyrdd a Bwrdeistrefol, , Rheoleiddio, Cefnogaeth Corfforaethol a Datblygu'r Sefydliad, Plant a Chefnogi Teuluoedd, Oedolion, Iechyd a Llesiant	£64,502 - £71,668
Pennaeth Ymgynghoriaeth	£54,486 - £60,540
Swyddog Monitro	£54,660 - £57,361

*Telir "Ychwanegiad y Farchnad" ar ben y cyflog sylfaenol ar gyfer y swydd hon

ATODIAD 2

**TREULIAU'R CYNLLUN TALIADAU ETHOLIADAU FEL A
GYMERADWYWYD GAN GYNGOR GWYNEDD**

Ffioedd ar gyfer cynnal yr etholiad yn gyffredinol a chwblhau'r holl ddyletswyddau ble bo angen i Swyddog Canlyniadau weithredu dan unrhyw orchymyn neu ymddeddfiad sy'n ymwneud ag ethol Cynghorwyr.

Ffioedd Swyddog Canlyniadau a'r Dirprwy Swyddog Canlyniadau	Wedi eu herio	Heb eu Herio
<p>Swyddog Canlyniadau</p> <p>Am gynnal yr etholiad yn gyffredinol a chwblhau'r holl ddyletswyddau ble bo angen i Swyddog Canlyniadau weithredu dan unrhyw orchymyn neu ymddeddfiad sy'n ymwneud ag ethol Cynghorwyr</p> <p>Ar gyfer pob Rhanbarth Etholiadol, Cyngor Cymuned / Tref, Ward Cyngor Cymuned / Tref</p> <p>Dirprwy Swyddog Canlyniadau</p> <p>Dyletswyddau penodol i gynnwys bod yn bresennol i dderbyn papurau pleidleisio, eu harchwilio a beirniadu a ydynt yn ddilys; ymdrin gydag ymgeiswyr; hysbysu ymgeiswyr am benderfyniadau gydag enwebiadau; cyhoeddi datganiadau am bobl a enwebwyd, a bod yn bresennol i dderbyn unrhyw achos o dynnu yn ôl a rheoli'r cyfrif</p> <p>Ar gyfer pob Rhanbarth Etholiadol, Cyngor Cymuned / Tref, Ward Cyngor Cymuned / Tref.</p> <p>Isetholiadau</p> <p>Mewn unrhyw isetholiad lle y cyflogir Dirprwy Swyddog Canlyniadau i reoli'r cyfrif: Ar gyfer pob Rhanbarth Etholiadol, Cyngor Cymuned / Tref, Ward Cyngor Cymuned / Tref.</p>	<p>117.00</p> <p>80.00</p> <p>32.00</p>	<p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>)</p> <p>75.00</p>

ADRODDIAD CABINET

19 Chwefror 2015

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Peredur Jenkins

Pwnc: Polisi Tâl

Swyddog Cyswllt: Dilwyn Williams, Prif Weithredwr
Alwyn E Jones, Pennaeth Adnoddau Dynol

Y penderfyniad a geisir / Pwrpas yr Adroddiad

Gofynnir i'r Aelodau Cabinet argymhell i'r Cyngor y dylid:

- cynyddu tâl staff y Cyngor sy'n derbyn y cyflog isaf trwy ddileu'r pwynt cyflog isaf o strwythur tâl y Cyngor.
- ymgorffori'r newid hwn yn natganiad polisi tâl y Cyngor ar gyfer 2015/16 a hefyd argymhell sut y dylid ariannu'r newid.

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Y llynedd, bu i'r Cyngor benderfynu dileu dau bwynt cyflog isaf ei strwythur tâl fel cam tuag at geisio cyflwyno'r "Cyflog Byw" fel isafswm tâl. Gwnaed y penderfyniad hwn yn sgîl cais blaenorol gan aelodau'r Cabinet i swyddogion ymchwilio i beth fyddai goblygiadau gweithredu'r "Cyflog Byw" fel rhan o strwythur tâl y Cyngor. Adroddwyd bryd hynny y byddai cydymffurfio'n llawn ar unwaith yn arwain at gostau sylweddol (swm o gwmpas £1m y flwyddyn) ac y byddai'n creu problemau gyda'r strwythur tâl yn nhermau arfarnu swyddi.
- 1.2 Mae'r Cyflog Byw wedi cynyddu i £7.85 yr awr ers Tachwedd 2014 ac mae'r isafswm cyflog cenedlaethol i weithwyr dros 21 mlwydd oed yn £6.50 yr awr erbyn hyn. Yn sgîl dileu y ddau bwynt cyflog isaf y llynedd a'r codiad cyflog cenedlaethol o 2.2% a ddyfarnwyd i weithwyr llywodraeth leol yn Ionawr eleni, mae'r isafswm cyflog o fewn y Cyngor bellach yn £7.11 yr awr.

2. **Y CYNNIG**

- 2.1 Yr argymhelliad yw bod y Cyngor yn dileu'r pwynt isaf ar y strwythur tâl (pwynt 7), a fyddai'n golygu bod yr isafswm cyflog y mae'r Cyngor yn ei dalu yn cynyddu o £7.11 yr awr i £7.19 yr awr. Yn nhermau graddfeydd tâl, byddai hyn yn golygu uno graddfeydd cyflog GS1(pwynt 7 sefydlog) a GS2 (pwynt 8 sefydlog). Ni fyddai yna oblygiadau strwythurol yng nghyswllt cyfrifoldebau staff am waith ei gilydd yn deillio o'r newid hwn ac ni fyddai'n tanseilio'r Cynllun arfarnu swyddi.
- 2.2 Byddai'r cynnydd hwn mewn tâl yn effeithio ar 1,060 o unigolion o fewn y Cyngor gyda'r mwyafrif helaeth ohonynt yn weithwyr rhan-amser.

3. **COST AC ARIANNU**

- 3.1 Cyfanswm cost y cynnig yw £45,000 – gallai'r gost yn y pen draw fod ychydig yn is oherwydd mae'n bosib y gallai'r Cyngor adennill peth o'r costau oddi wrth drydydd partïon. Bydd y Cyngor yn wynebu'r holl gostau yn 2015/16 gan fod y pecyn wedi'i ddylunio fel bod staff yn derbyn yr holl fuddion mewn un flwyddyn.
- 3.2 Mae'r Pennaeth Adnoddau Dynol wedi sicrhau memorandwm o ddealltwriaeth gyda cynrychiolwyr yr undebau llafur yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r memorandwm yn ymrwymiad gan yr undebau i ystyried a thrafod posibilïadau i arbed costau o'r amodau a thelerau gwaith lleol. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor gytundeb i beidio â gweithredu newidiadau i'r amodau a thelerau hyn tan fis Ebrill 2016 ond y syniad tu cefn i'r memorandwm o ddealltwriaeth yw y byddai'r Cyngor wedi paratoi ar gyfer unrhyw newidiadau mewn da bryd i'w gweithredu oddi ar y 1af o Ebrill 2016.
- 3.3 Nid oes unrhyw sicrwydd ar hyn o bryd ynghylch yr union arbedion y gellir eu gwireddu yn sgil y memorandwm o ddealltwriaeth. Felly, byddai angen ariannu'r pecyn hwn drwy ddulliau eraill ond gyda'r arbedion a wireddir, yn sgil yr ymrwymiad o fewn y memorandwm o ddealltwriaeth, ar gael i helpu lenwi'r bwlch ariannol yn 2016/17.
- 3.4 Mae modd ariannu'r gost berthnasol o arbedion pellach a gyflawnwyd uwchben y targed wrth leihau uwch reolaeth y cyngor. Mae yna adroddiad ar y mater yma ger bron y cabinet ar 19 Chwefror.

4. **CASGLIADAU AC ARGYMHELLION**

- 4.1 Mae'r Aelodau Cabinet wedi mynegi dyhead i weld "tegwch" yn un o flaenoriaethau thematig y Cyngor yn y Cynllun Strategol. Mae'r Cyngor eisoes wedi ymrwymo i'r flaenoriaeth thematig hon mewn nifer o feysydd e.e. newidiadau lles, anghydraddoldeb iechyd a chau'r bwch mewn cyflawniad addysgol. Mae'r cynnig hwn, nid yn unig yn gwbl gyson â'r agenda tegwch ond hefyd yn arddangos bod y Cyngor yn adeiladu ar yr hyn a wnaed y llynedd ac yn cymryd cam pellach tuag at y "Cyflog Byw".
- 4.2 Felly, argymhellir bod y Cabinet yn argymhell i'r Cyngor llawn gymeradwyo'r newid arfaethedig gan ddileu'r pwynt isaf ar y strwythur tâl (pwynt 7), fel cam pellach tuag at y "Cyflog Byw".

Barn y Swyddogion Statudol:

Prif Weithredwr:

Cyd-awdur yr adroddiad

Swyddog Monitro:

Mae cyd-ddibyniaeth annatod rhwng rôl y Cabinet wrth osod cyfeiriad polisi a rôl y Cyngor llawn wrth ddarparu cyllid a chytuno datganiad polisi tâl. Mae'r ddau argymhelliad yn yr adroddiad yn cydnabod yn briodol y ddwy rôl wahanol ond gysylltiedig yma. Nid oes materion eraill o briodoldeb yn codi o'r argymhelliad.

Prif Swyddog Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r awduron wrth iddynt baratoi'r adroddiad yma ac rwy'n cadarnhau cywirdeb y cynnwys ariannol.

CYFARFOD:	Y Cyngor Llawn
DYDDIAD:	5 Mawrth 2015
PWNC:	CYLLIDEB 2015/16
AWDURON:	Y Cynghorydd Peredur Jenkins, Aelod Cabinet dros Adnoddau Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid
PWRPAS:	Gosod Cyllideb y Cyngor a pennu lefel Treth Cyngor 2015/16

Argymhelliad y Cabinet i'r Cyngor -

- i. Sefydlu cyllideb o £228,193,060 ar gyfer 2015/16 i'w ariannu drwy Grant Llywodraeth o £168,311,990* a chynnydd yn y Dreth Cyngor o 4.5% fyddai'n golygu incwm Treth Cyngor o £57,862,480* gyda'r bwlb sy'n weddill i'w gyllido drwy ddefnyddio £2,018,590* o falansau'r Cyngor.**
(addaswyd y ffigyrau hyn llai na £100 er mwyn sicrhau cysondeb)*
- ii. Hefyd, sefydlu rhaglen gyfalaf o £19.179m yn 2015/16 a £21.270m yn 2016/17 i'w ariannu o'r ffynonellau a nodir yng nghymal 9.4 yr atodiad.**
- iii. Nodi parhad y strategaeth tymor canolig i ymgynghori am y cynigion i ddygymod gyda'r bwlb ariannol sy'n ein wynebu am y tair blynedd nesaf.**

Adroddiad Cryno

1. Mae'n rhaid i'r Cyngor osod cyllideb gytbwys ar gyfer y flwyddyn i ddod (2015/16), gan sicrhau fod y gwariant yn cydfynd a'i incwm.
2. Yn hanesyddol, ac yn unol ag ymarfer gorau (sydd wedi'i gydnabod gan Swyddfa Archwilio Cymru), mae'r Cyngor wedi sefydlu ei gyllideb flynyddol o fewn cyd-destun strategaeth ariannol tymor canolig, er mwyn sicrhau fod y gyllideb honno yn paratoi ar gyfer y sefyllfa i ddod, yn hytrach na chyfarach anghenion un flwyddyn yn unig.
3. Mae'r cynllunio tymor canolig hyn wedi talu ar ei ganfed i ni, gan ein bod wedi medru cynllunio arbedion yn rhesymegol, heb orfod cymryd penderfyniadau brysiog/anghywir o ran y buddion i'r dinesydd.
4. Wedi ymgynghori mewn cyfres o seminarau a gyda'r Pwyllgor Archwilio, mae'r Cabinet wedi argymhell cyllideb i'r Cyngor ystyried ei gymeradwyo. Mae'r atodiad sydd ynghlwm i'r adroddiad yma yn manylu ar yr holl faterion perthnasol sydd angen eu hystyried wrth sefydlu cyllideb 2015/16, ynghyd â'r materion hynny sydd yn dylanwadu ar sefydlu strategaeth ar gyfer y dyfodol.

5. Gellir crynhoi'r hyn a argymhellir ar gyfer 2015/16 fel a ganlyn –

Anghenion Gwario 2015/16	£236,819,650
Llai incwm Grant y Llywodraeth	£168,311,990
Llai incwm Treth Cyngor (4.5%)	<u>£57,862,480</u>
Diffyg	£10,645,180
Arbedion fydd wedi'u cyflawni	<u>£8,626,590</u>
Y balans i'w gwrdd o Falansau / Toriadau	<u><u>£2,018,590</u></u>

6. Erbyn 2015/16, mae asesiad o'n anghenion gwario sylfaenol yn awgrymu fod angen cynyddu ein gwariant i £236.82m er mwyn "sefyll yn llonydd".
7. Mae hyn yn cynnwys £313,000 i gwrdd â chostau trosglwyddiadau i mewn i'r setliad ynghyd â £876,000 i gwrdd â phwysau ar gyllidebau. Rhoddir manylion llawn yn rhan 3 o'r atodiad amgaeedig.
8. Bydd hefyd angen cyfarch anghenion un-tro cyfwerth â £373,000 a ariennir drwy ddefnyddio darpariaeth wrth gefn roedd eisoes yn y gyllideb sylfaenol.
9. O fewn y gyllideb a gynigir, rhagwelir y byddwn yn cydymffurfio ag addewid cyllido Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion, ond maent yn wynebu pwysau ar eu cyllidebau dirprwyedig oherwydd cynnydd yng nghost pensiynau athrawon, a chynnydd yn y gost o integreiddio disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol.
10. Yn rhan 4 o'r atodiad dangosir sut gellid arbed £952,000 o gyllidebau ysgolion yn 2015/16, gydag effaith ymylol ar y gymhareb disgybl i athro, a chadw o fewn cyfyngiadau'r "addewid".
11. Mae'r grant y byddwn yn ei dderbyn oddi wrth Lywodraeth Cymru am 2015/16 yn lleihau 4% i £168.3m, sef gostyngiad sylweddol arall yn dilyn y lleihad 4.4% yn 2014/15.
12. Er mwyn cyfarch y bwch ariannol y mae hyn yn ei greu yn 2015/16, bydd modd priodoli'r arbediad £952k o'r ysgolion, galw ar £6.5m o arbedion effeithlonrwydd newydd sydd eisoes ar y gweill, ynghyd â £278k o'r hen arbedion roedd wedi'u cynllunio ar gyfer 2015/16.
13. Mae Adolygiad Strategol o'r maes Priffyrdd hefyd yn rhoi cyfle i gyfrannu tuag at gau'r bwch yn 2015/16. Bydd rhaid aros i gyfarfod dilynol o'r Cabinet ystyried yr adroddiad ar yr adolygiad cyn dod i gasgliad terfynol. Fodd bynnag, at ddibenion cynllunio ariannol, amcangyfrifir byddwn yn gallu gwneud arbediad o £550,000 fel swm ychwanegol i'r arbedion uchod.

14. Hefyd, rydym yn rhagweld y bydd yna arbedion ar gael yn 2015/16 trwy gyflawni gwerth £305,000 o "doriadau cynnar" mewn rhai gwasanaethau cefnogol ac ar rai cyllidebau corfforaethol. Mae'r cyfanswm arbedion uchod o £8,626,590 yn gostwng y gyllideb "sefyll yn llonydd" o £236,819,650 i £228,193,060.

Cyllideb 2015/16 (ar ôl tynnu'r arbedion)	£228,193,060
Llai incwm Grant y Llywodraeth	£168,311,990
Llai incwm Treth Cyngor (4.5%)	<u>£57,862,480</u>
Y balans i'w gwrdd o Falansau / Toriadau	<u><u>£2,018,590</u></u>

15. Argymhellir y dylid cyfarch gweddill y bwch drwy gyfuniad o gynyddu'r Dreth Cyngor a defnyddio balansau cyffredinol y Cyngor. Wrth ddewis faint (%) i godi'r Dreth Cyngor, dylid ystyried yr ymhygiadau tymor canol ar doriadau (gweler isod).
16. Yn fyr, drwy godi'r Dreth Cyngor 4.5% yn lle 3.5% erbyn 2015/16, bydd modd osgoi torri gwerth £553,707 o wasanaethau i bobl Gwynedd yn 2016/17. Felly, argymhellir cynnydd Treth Cyngor o 4.5%, sy'n gynydd wythnosol o 96c, neu £50 yn flynyddol, gyda threth 'Band D' am 2015/16 o £1,161.07, ynghyd â £2,018,590 o ddefnydd balansau.
17. Bydd y gyllideb a gynigir yn defnyddio £2m o falansau'r Cyngor yn ystod 2015/16, er mwyn pontio'r sefyllfa hyd at 2016/17. Y brif risg yw'r ffaith na fydd unrhyw gyllideb wrth gefn cyffredinol (heblaw am ddarpariaeth benodol ar gyfer chwyddiant tanwydd). Bydd yn rhaid disgyn yn ôl ar falansau'r Cyngor (fydd wedi'u cwtogi o £7m i £5m yn 2015/16) os ceir galwadau cyllidol annisgwyl eraill.
18. Am y tro, cyn cyflawni adolygiad mwy trylwyr o'r Cynllun Rheoli Asedau, rydym wedi ychwanegu lle'n briodol at rhaglen gyfalaf 2015/16 (addasu'r rhaglen yn sgil rhai newidiadau anorfod) a sefydlu rhaglen ar sail isafswm ar gyfer 2016/17, yn unol â'r hyn a nodir yn Atodiad 3, fydd yn golygu rhaglen o £19.18m yn 2015/16 a £21.27m yn 2016/17. Mae'r rhaglen yn parhau i fod yn gwario ar gynlluniau cyfalaf ar lefel uwch na'r adnodd yr ydym yn ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru i gefnogi ein rhaglen gyfalaf, ond ni ystyrir fod y lefel benthyca perthnasol am or-ymestyn y Cyngor.
19. Adroddwyd flwyddyn yn ôl y gallasem fod yn wynebu bwch ariannol o dros £51m dros y cyfnod 4 blynedd 2014/15 – 2017/18 gyda thafluniadau gostyngiadau grant yn gyfrifol am £20m o'r swm yma. Erbyn hyn, cawsom golled grant dros £2.3m ychwanegol, felly mae'r bwch wedi tyfu i tua £53m.
20. Pe byddai'r Cyngor yn fodlon cynyddu'r Dreth Cyngor 4.5% yn 2015/16 a 3.5% yn 2016/17 a 2017/18, gyda'r camau y bwriedir eu cymryd ynghyd â'r arbedion sydd eisoes yn cael eu gwireddu, byddai hyn dal yn golygu ein bod angen edrych am arbedion ychwanegol cywerth â thua £34m yn y tair blynedd o 2015/16 ymlaen.

21. Crynhoir y sefyllfa arfaethedig yn y tabl isod:

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	Cyfanswm
	£m	£m	£m	£m	£m
Gofynion Gwario ychwanegol	6.4	6.1	10.2	6.7	29.4
Colled (cynnydd) grant	6.7	7.1	3.5	6.1	23.4
Y Bwlch	13.1	13.2	13.7	12.8	52.8
Treth Cyngor	-2.7	-2.5	-1.9	-2.0	-9.1
Diffyg Cynlluniedig	10.4	10.7	11.8	10.8	43.7
Hen Gynlluniau Arbedion	-8.6	-0.5	-0.2	0.0	-9.3
Cynlluniau Arbedion newydd	0.0	-8.2	-2.7	-3.8	-14.7
Defnydd balansau / arbedion i'w ddarganfod	1.8	2.0	8.9	7.0	19.7
					34.4

22. Felly, argymhellir y dylid parhau i weithredu ar sail yr un fframwaith o opsiynau a gytunwyd eisoes am 2015/16 – 2017/18, sef:

Polisi Treth Cyngor	Ystyried cynnydd yn y Dreth Cyngor o fewn amrediad 3.5% - 5%
Y Gyllideb Ysgolion	Rhoddi targed £4.3m i'r gyllideb ysgolion
Arbedion Effeithlonrwydd	Uchafu'r arbedion effeithlonrwydd y gellir eu gwireddu
Toriadau	Ffigwr fydd ar ôl

23. Mae'r strategaeth i sicrhau mwy o arbedion effeithlonrwydd eisoes ar droed, gyda £13m o gynlluniau wedi'u cymeradwyo i'w gweithredu, ac eraill dan sylw pellach.

24. Mae'r strategaeth i flaenoriaethu toriadau hefyd wedi cychwyn, a bydd rhaglen gynhwysol ar gyfer sefydlu blaenoriaethau yn parhau rhwng rwan a Hydref 2015, er mwyn sicrhau bydd y toriadau anochel yn adlewyrchu blaenoriaethau trigolion Gwynedd.

25. Tra rydym eisoes yn cyfarch yr anghenion yma, mae cyfundrefnau o'r fath yn cymryd amser i'w gwireddu. Rhaid bod yn wyladwrus nad ydym yn colli unrhyw gyfleoedd sy'n codi yn y cyfamser, a dylai'r Cabinet fanteisio ar gyfleon sy'n codi i wireddu arbedion, megis y "toriadau cynnar", Adolygiad Strategol Priffyrdd, ayb.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

26. Mae'r holl strategaeth yn ceisio gwarchod y gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu i bobl Gwynedd, tra'n cadw'r cynnydd yn y Dreth Cyngor i'r lleiafswm fyddai'n gyson gyda'r amcan hwnnw.
27. Mae o hefyd yn ceisio sicrhau fod unrhyw arbedion y bydd yn rhaid i ni eu cyflawni yn cael eu gweithredu yn y lleoedd hynny fydd yn cael yr ardrawiad lleiaf ar ein pobl.
28. Argymhellir i'r Cyngor gynyddu'r Dreth Cyngor 4.5% yn 2015/16, er mwyn isafu'r toriadau fydd raid wynebu'n 2016/17.
29. 'Rydym yn rhagweld y bydd yna 12 o gynghorau yng Nghymru yn cynyddu'r Dreth Cyngor ar lefel rhwng 4.5% a 5%, ac rwy'n ystyried fod 4.5% yn rhesymol fel cam tuag at gyfarch y bwlch ariannol enfawr yr ydym yn ei wynebu.

Ystyriaethau perthnasol

30. Fel y nodir uchod, byddai codi llai o Dreth Cyngor yn cynyddu'r lefel o doriadau y bydd eu hangen dros 2015/16 – 2017/18.
 31. Nid oes modd effeithio ar y grant y byddwn yn ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru (er bod swyddogion ac aelodau yn barhaus yn gwneud gwaith i geisio sicrhau fod y fformiwla dyrannu yn deg). Mae modd newid y ffigyrau gwariant, ond mwy o doriadau fyddai oblygiad hynny, wrth gwrs.
 32. Mater i'r Cyngor yw mabwysiadu'r gyllideb i'w osod am 2015/16 ar sail y materion a nodir yn yr atodiad sydd ynghlwm, ac ystyried a ydynt yn dymuno newid unrhyw elfen, ond argymhelliad y Cabinet yw i gynyddu'r Dreth Cyngor 4.5%.
 33. Mewn trefn gynhwysol, 'rwyf wedi ymgynghori gyda thrwch aelodau'r Cyngor drwy gyfres o seminarau dros y dyddiau yn arwain at gyfarfod y Cabinet 19 Chwefror. Roedd argymhelliad y Cabinet yng nghyd-destun penderfyniad y Pwyllgor Archwilio i gefnogi'r gyllideb arfaethedig a'r cynnydd treth 4.5% gyflwynwyd yno ar 17 Chwefror, ac hefyd bu cefnogaeth gryf gan y 42 aelod o'r Cyngor fynychodd y gyfres o bedwar seminar o blaid codi'r dreth 4.5%, yn lle 3.5%, er mwyn osgoi ychwanegu £553,700 arall i gyfanswm toriadau tua £13m.
-

Barn yr aelod lleol

Dim yn fater lleol

Barn y swyddogion statudol

Prif Weithredwr:

Unwaith eto eleni, mae gofyn i'r Cyngor llawn geisio taro'r cydbwysedd cywir rhwng trethi ac arbed, a hynny ar adeg gyda'r mwyaf heriol. Rwy'n croesawu'r cynnig fel ymdrech i daro'r cydbwysedd hynny, a hefyd y camau y mae'r Aelod Cabinet Adnoddau a'r Pennaeth Cyllid yn eu cymryd i drafod eu cynigion gydag aelodau cyn eu dwyn gerbron y Cabinet a'r Cyngor.

Swyddog Monitro:

Mae'r adroddiad yn amlygu ymatebion i heriau ariannol 2015/16. O fewn y strategaeth gosodir cynlluniau penodol ar gyfer cyfarch y sefyllfa yma. Wrth i'r Cabinet ffurfio argymhellion ar gyfer y Cyngor mae'n bwysig eu bod yn rhoi sylw i ofynion statudol sydd yn ynghlwm a gwireddu y cynlluniau yma ble'n berthnasol. Rhoddir arweiniad pellach yn y cyfarfod.

Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Adroddiad manwl Cyllideb 2015/16 a Strategaeth Ariannol 2015/16 – 2017/18

CYLLIDEB 2015/16 a STRATEGAETH ARIANNOL 2015/16 – 2017/18

1 CEFNDIR

- 1.1 Mae'r atodiad manwl yma'n nodi'r ffactorau sydd yn dylanwadu ar y gyllideb referniw arfaethedig ar gyfer 2015/16.
- 1.2 Hefyd, mae'n diweddarau'r strategaeth ariannol tymor canolig sefydlwyd y llynedd ar gyfer y cyfnod hyd at 2017/18 yn wyneb parhad yr hinsawdd ariannol galed.

2 GRANT LLYWODRAETH CYMRU

- 2.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi'r setliad terfynol ar gyfer 2015/16, ond heb ddarparu unrhyw ffigyrau mynegol ar gyfer y flwyddyn ganlynol. Nodir y manylion isod yn nhabl 1.

**Tabl 1
Grant Cynnal Refeniw 2014/15 – 2015/16**

	Cyfanswm Awdurdodau Cymru	Cyngor Gwynedd
*Grant y Llywodraeth 2014/15	£4,270,160,526	£175,270,718
Grant y Llywodraeth 2015/16	£4,124,709,257	£168,311,989
Lleihad £	£145,451,269	£6,958,729
Lleihad %	3.4%	4.0%

(addaswyd y ffigwr i gymryd y trosglwyddiadau i mewn i'r setliad i ystyriaeth)*

- 2.2 Fe welir o'r tabl uchod fod Cyngor Gwynedd yn wynebu colled grant o bron iawn £7m yn y flwyddyn nesaf sy'n ostyngiad o 4%, gyda'r cyfartaledd ar draws Cymru yn ostyngiad o 3.4%.
- 2.3 Un o'r rhesymau am y gostyngiad uwch na'r cyfartaledd yw fod y ffactorau sy'n bwydo'r fformiwla dyrannu adnoddau yn parhau i fynd yn ein herbyn (lleihad mewn nifer disgyblion, nifer hawl wyr cymorth incwm dan 65 oed, ayb).

3 GWARIANT REFENIW'R CYNGOR - 2015/16

- 3.1 Nodir isod yn nhabl 2 y cynnydd yn y gwariant fydd ei angen er mwyn "sefyll yn llonydd" yn 2015/16.

Tabl 2
Cyllideb 2014/15

	£'000
Cyllideb Sylfaenol 2014/15	231,620
Chwyddiant cyflogau	1,957
Chwyddiant arall	844
Praeseptau	(31)
Incrementau	39
Pensiynau	166
Pensiynau Athrawon	521
Llog ar falansau	(183)
Costau Benthycu	(67)
Demograffi	294
Amrywiol	163
Addasiadau cyllidebau incwm	232
Trosglwyddiadau i'r setliad	313
Pwysau ar wasanaethau	876
Cyfanswm gofynion	<u>236,820</u>

- 3.2 **Cyllideb Sylfaenol 2014/15** – Er mai £232m yw gwariant net 2014/15, mae'n bwysig nodi fod gwir wariant y Cyngor yn £370m oherwydd ein bod yn derbyn llu o grantiau gwerth £87m ac yn codi bron i £51m am wasanaethau yr ydym yn eu darparu.
- 3.3 **Chwyddiant Cyflogau** – Yn groes i'r arfer eleni, mae'r ffigwr (cynnydd tua 1%) y bydd ei angen ar gyfer chwyddiant tâl 2015/16 eisoes yn hysbys i ni.
- 3.4 **Chwyddiant arall** - Mae'r ffigwr yma yn cynrychioli darpariaeth ar gyfer chwyddiant cyffredinol o 1.25% ond gan wneud darpariaeth benodol lle tybir fod y gyfradd chwyddiant am fod yn wahanol (e.e. canran negyddol i adlewyrchu'r cwmp ym mhris tanwydd). Mae'r ffigyrau chwyddiant yma'n sylweddol is na'r hyn y bu'n rhaid ei ychwanegu mewn blynyddoedd blaenorol, oherwydd na welwyd y cynnydd mewn rhai ffigyrau chwyddiant eleni a ragdybiwyd wrth baratoi'r gyllideb, sy'n golygu nad oes angen darparu cymaint ar gyfer 2015/16.
- 3.5 **Incrementau** – Y ffigwr incrementau yw'r cynnydd sy'n deillio o roddi incrementau cyflog i staff, net o drosiant staff.
- 3.6 **Pensiynau** - Yn dilyn prisiad 2013 o'r Gronfa Bensiwn, mae Actiwari'r Gronfa wedi nodi nad oes angen cynyddu cyfraniadau am 2015/16. Serch hynny, bu newid yn natur y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol sy'n golygu fod raid darparu ar gyfer mwy o gyfraniadau cyflogwr.
- 3.7 **Pensiynau Athrawon** – Mae Llywodraeth San Steffan wedi cyhoeddi y bydd cynnydd sylweddol ac anorfod yn lefel cyfraniadau pensiwn cyflogwr ar gyfer athrawon (i mewn i'r cynllun pensiwn cenedlaethol ar gyfer athrawon, ar wahân i staff eraill). O Fedi 2015 bydd cyfraniad y cyflogwr yn codi o 14.1% i 16.4%.

- 3.8 **Llog ar Falansau** - Erbyn hyn, disgwylir cynnydd ymylol iawn mewn cyfraddau llog, ond maent yn parhau i fod yn hynod o siomedig, ac yn hytrach na benthyca yn allanol, 'rydym yn defnyddio mwy o "fenthyca mewnol" sy'n lleihau'r symiau sydd ar gael i fuddsoddi. Er hynny, byddwn yn derbyn ychydig mwy o log yn 2015/16, a gellid adlewyrchu hynny yn y gyllideb.
- 3.9 **Costau benthyca** – 'Rydym am dalu ychydig llai o gostau benthyca yn y flwyddyn nesaf wrth beidio cymryd benthyciadau newydd a "benthyca mewnol".
- 3.10 **Demograffi** – Erbyn 2015/16, 'rydym yn cydnabod nifer uwch yr henoed y byddem yn disgwyl darparu gwasanaeth ar eu cyfer, oherwydd poblogaeth sy'n heneiddio, a'r cynnydd perthnasol mewn galw am ofal. Bydd rhaid ychwanegu £460,000 at gyllideb y Gwasanaeth Oedolion i gydnabod y niferoedd uwch.

Yn erbyn hyn, rhagwelir gostyngiad mewn niferoedd disgyblion yn ein ysgolion uwchradd sy'n arwain at ostyngiad cyllideb yn y sector honno, ynghyd â gostyngiad hefyd mewn achosion yn y Gwasanaeth Plant. Mae hyn yn gostwng cyfanswm y ffigwr net demograffi i £294,000.

- 3.11 **Amrywiol** – Y ffigwr a ddangosir yma yw'r casgliad o fan faterion sydd angen eu haddasu yn y gwahanol gyllidebau yn cynnwys y nifer dyddiau ysgol yn y flwyddyn ariannol, cynnydd yn y niferoedd o aelodau sy'n dewis bod yn rhan o gronfa bensiwn, a llu o fanion eraill.
- 3.12 **Addasiadau Cyllidebau Incwm** – Adolygir cyllidebau incwm yn flynyddol i asesu tueddiadau, a bellach fe welwyd fod angen addasu cyllideb incwm Ymgynghoriaeth Gwynedd i adlewyrchu'r ffaith fod yr incwm a ddenir yn lleihau, oherwydd prinder prosiectau cyfalaf yn y sefyllfa economaidd bresennol. Hefyd, mae angen lleihau targed incwm yr Adran Economi, yn dilyn gwarediad nifer o unedau diwydiannol ynghyd â gostyngiad incwm yn y Parciau Gwledig, ac Adnoddau Dynol oherwydd methiant yr Argraffdy i gyrraedd targedau incwm. Bydd y dyraniad ar gyfer yr Argraffdy yn amodol ar asesiad o'r achos busnes diwygiedig. Fodd bynnag, gwelir effaith bositif ar rai cyllidebau incwm eraill i'w osod yn erbyn hyn (Gofal Cartref, wedi codi'r uchafswm statudol ar gyfer cyfraniadau cleientau o £55 i £60 yr wythnos, ac hefyd ffioedd Cynllunio). Nodir yr effaith ar gyllidebau penodol isod, ffigyrau mewn cromfachau yn dangos cynnydd mewn incwm a ffigyrau heb gromfachau yn nodi gostyngiad –

➤ Ymgynghoriaeth Gwynedd:	£175,000
➤ Economi – Unedau Diwydiannol, ayb:	£82,000
➤ Adnoddau Dynol – Argraffdy:	£80,000
➤ Oedolion – Gofal Cartref:	[£75,000]
➤ Rheoleiddio – Rheolaeth Datblygu:	[£30,000]

- 3.13 **Trosglwyddiadau i'r setliad** - Fel nodwyd uchod mae arian ar gyfer sawl swyddogaeth yn cael ei drosglwyddo i mewn ac allan o'r setliad llywodraeth leol eleni, fel a ganlyn –

- **Gwasanaeth Integredig Cymorth i Deuluoedd: £144,090**

Cynllun i ddarparu cefnogaeth i deuluoedd lle mae camddefnydd cyffuriau / alcohol gan y rhieni. Mae'r gwasanaeth cyfredol wedi'i ariannu trwy grant penodol ac yn cael ei redeg gan Ynys Môn ar gyfer Gwynedd / Môn ar y cyd, ac mae cytundeb i'w ariannu yn unol â'r swm ddaw yn y setliad. Felly mi fydd angen y £144,090 yn y gyllideb er mwyn talu'r un swm i Ynys Môn.

- **Anhwylder Sbectrwm Awtistig: £40,000**
Wedi bod yn grant penodol sydd wedi'i ddefnyddio yn y gorffennol i ariannu cynlluniau a gweithgareddau cefnogol ac ataliol, adnoddau arbenigol yn y maes, cefnogaeth ôl ddiagnostig, a hyfforddiant pellach i staff rheng flaen.
- **Cyllid Myfyrwyr Cymru: (£45,000)**
Cyfrifoldeb am brosesu a gweinyddu ceisiadau cyllid myfyrwyr yn trosglwyddo o awdurdodau lleol i Student Finance Wales (gwasanaeth ar y cyd Llywodraeth Cymru a'r Student Loans Company). Er fod £106,800 yn trosglwyddo allan o'r setliad, nid yw gwariant Cyngor Gwynedd ar y gwasanaeth unrhyw beth tebyg i hynny, dim ond £45,000. Er ei fod o'n groes i'r ffordd "lân" o dynnu (neu adio)'r union symiau sydd yn y setliad a delio efo unrhyw weddill drwy fidiau (neu doriadau), gwneir eithriad yn fan yma oherwydd bod y swyddogaeth gyfan yn trosglwyddo allan ac ni fydd cyllideb ar ôl i dynnu'r gweddill ohono.
- **Rheolaeth Bwyd Anifeiliaid: (£20,550)**
Mae'r Asiantaeth Safonau Bwyd wedi cynnal adolygiad o orfodaeth deddfwriaeth yn ymwneud â Bwyd Anifeiliaid, ac yn benodol y defnydd o arian drosglwyddwyd i awdurdodau lleol yn y setliad ar gyfer hyn dros y blynyddoedd (ar wahanol adegau rhwng 2001/02 a 2007/08). O ganlyniad i'r adolygiad, penderfynwyd tynnu cyfran o'r arian yn ôl. Mae'n debyg y caiff yr arian yma ei ail-ddyrannu ar ffurf grant penodol yn y dyfodol (ond ar sail rhanbarthol, yn hytrach nac i awdurdodau unigol).
- **Gwasanaeth Cofrestru Cenedlaethol: (£10,250)**
Mae Llywodraeth Cymru yn tynnu arian allan o'r setliad er mwyn ariannu sefydlu'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol newydd, fydd yn cael ei dalu drwy'r WLGA fel corff penodol. Felly, rhaid cwtogi y gyllideb Mabwysiadu yn yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd.
- **Cynllun Benthycu Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif: £211,920**
Ar ben y trosglwyddiadau yma mae Llywodraeth Cymru yn datgan fod yna £211,920 yn y setliad i dalu am gynllun benthycu ar gyfer gwella ysgolion (yr 21^{ain} Ganrif). Er nad yw hwn yn drosglwyddiad i'r setliad yng ngwir ystyr y gair, mae'n gyllideb mae'n rhaid i ni ei wario at ddibenion penodol, felly `rwyf wedi ei gynnwys dan y pennawd yma.

3.14 Pwysau ar Wasanaethau -

Argymhellir cymeradwyo ceisiadau ("bidiau") gwerth £876,000 gan Adrannau'r Cyngor am adnoddau ychwanegol i gwrdd â phwysau anorfod ar eu gwasanaethau.

Mae pob Adran yn cael yr hawl i nodi os oes yna unrhyw wariant y mae'n rhaid i'r Cyngor ei gyflawni os yw am sicrhau parhad gwasanaeth sylfaenol. ***Nid ar gyfer datblygiadau newydd y mae'r pennawd, ond yn hytrach ar gyfer parhad gwasanaethau sylfaenol presennol.***

Rhoddir manylion yr hyn a argymhellir yn Atodiad 1.

Mae elfen o'r ceisiadau yma wrth gwrs yn amlygu eu hunain wrth i ni adolygu patrymau gwariant eleni. Mae eraill yn ganlyniad i faterion sy'n codi lle mae angen gwario er mwyn gwarchod deilliannau i'r cyhoedd, neu i gwrdd â gofynion statudol. Mae yna elfen hefyd o lywodraeth ganolog yn creu pwysau a disgwyliadau a ninnau'n gorfod dygymod gyda'r sgil effeithiau (ar ben y gostyngiad yn ein grant).

Mae'r eitemau yma wedi cael eu herio gan y Tîm Rheoli Corfforaethol cyn eu hargymell a'u cymeradwyo gan y Cabinet. Mae'r cyfanswm eleni yn sylweddol is na'r hyn a welwyd yn hanesyddol.

Hefyd yn Atodiad 1, crybwyllir fod angen cymeradwyo "bidiau" gwerth £373,000 ar sail un-tro er mwyn sicrhau parhad gwasanaeth. Gellir ariannu hwn trwy ddyrannu'r cyfan o'r gyllideb wrth gefn a gedwir i'r perwyl hyn.

3.15 **Polisi Cyflogau**

Mae yna ystyriaeth yn cael ei roddi ar hyn o bryd (gweler eitem arall ar raglen cyfarfod y Cyngor) i gyflogau gweithwyr y Cyngor sydd ar yr hicyn isaf, er mwyn parhau i gyfarch y galw am gyflog byw i'r rhai ar yr hicynau hynny. Adroddwyd ar hyn i'r Cabinet ar 19 Chwefror, ac mae argymhelliad gerbron y Cyngor.

Os bwriedir gweithredu yn unol â'r argymhelliad, bydd darpariaeth ar ei gyfer wedi'i neilltuo drwy ddefnyddio elfen o arbedion uwch reolaeth y Cyngor, er mwyn talu am hyn heb gynyddu'r Dreth Cyngor.

4 **YSGOLION**

- 4.1 Mae Llywodraeth Cymru yn nodi eu bod wedi gwarchod grant Llywodraeth Leol er mwyn sicrhau gostyngiad llai na gweddill y gwasanaethau yng nghyllidebau ysgolion. Y rhagdybiaeth yw mae'n debyg y byddem wedi gweld gostyngiad uwch na'r 4% pe na fyddent wedi rhoi'r warchodaeth yma i ni.
- 4.2 Hyd yma, ein hymagwedd ni tuag at hyn yw parhau i gynllunio ar sail yr hyn y byddai'r Cyngor yn dymuno ei wneud ar gyfer ysgolion gan fesur hynny wedyn yn erbyn bwriad Llywodraeth Cymru ac ystyried a oes angen addasu unrhyw beth er mwyn cydymffurfio a'r addewid.
- 4.3 Eleni mae'r rheol yma yn golygu fod angen sicrhau fod ysgolion yn cael cynnydd arian o +0.6%. Fel y nodwyd y llynedd, mae hyn yn codi cwestiynau sylfaenol ynglŷn â pha mor rhesymegol yw hi i'r Cyngor barhau i wireddu dymuniad Llywodraeth Cymru pan fyddwn yn gorfod torri ar wasanaethau eraill er mwyn talu amdano. Ni wyddom wrth gwrs beth fyddai effaith peidio â gwireddu'r dymuniad o ran ymateb Llywodraeth Cymru na'r ysgolion.
- 4.4 Mae Llywodraeth Cymru wedi rhagnodi "addewid" cyllido sy'n sicrhau y bydd ysgolion yn derbyn cynnydd yn eu cyllideb sydd 1% yn fwy na'r hyn y mae Llywodraeth Cymru ei hun wedi ei dderbyn (h.y. cyllidebau ysgolion i gynyddu 0.6% yn 2015/16). Yr hyn sy'n cymhlethu pethau yw bod ysgolion am dderbyn cynnydd £521,000 am gyfraniadau pensiwn uwch i athrawon, fydd yn cyfrif tuag at y cynnydd o 0.6%, ynghyd â chwyddiant o £532,000 fydd, ymysg materion eraill fel cyfraniad refeniw £446,000 tuag at gostau adeiladu ysgolion y 21^{ain} Ganrif, yn fwy na bodloni'r "addewid".
- 4.5 Drwy weithredu yn yr un modd ac mae sawl awdurdod arall wedi gwneud yn 2014/15, byddai modd sicrhau £952,000 o arbedion o'r gyllideb ysgolion a chadw o fewn cyfyngiadau'r "addewid".

- 4.6 Cofier hefyd bydd y gyllideb ysgolion yn wynebu'r addasiadau arferol sy'n deillio o newidiadau yn niferoedd disgyblion, gyda rhai ysgolion yn elwa ac eraill yn colli, ynghyd â lleihad mewn grantiau a roddir yn uniongyrchol i'r ysgolion gan Lywodraeth Cymru, a pwysau oherwydd cynnydd mewn disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol. Nodaf bydd y sector Uwchradd yn dioddef gostyngiadau yn y grant ôl 16 a'r grant rhwydwaith 14-19, yn ogystal â lleihad mewn dyraniad yn deillio o niferoedd disgyblion (demograffi).
- 4.7 Yng nghyswilt y Strategaeth Ariannol a'r targed arbedion ar gyfer ysgolion, ddaru'r Cabinet 07/10/2014 benderfynu:
- "Gosod targed arbedion o £4.3m ar gyfer ysgolion i'w gyflawni dros y tair blynedd nesaf, gan ofyn i'r Aelod Cabinet dros Addysg arwain darn o waith drwy gydweithio gyda'r Fforwm Cyllido Ysgolion i ddatblygu cynlluniau ar gyfer gwireddu'r targed hwnnw."
- Aeth gweithgor, yn cynnwys penaethiaid a llywodraethwyr ysgolion, ati i gyflwyno'r gwaith hwnnw, gyda'r Aelod Cabinet dros Addysg a'r Aelod Cabinet Adnoddau yn annog nhw i arddangos sut orau i ddarganfod £4.3m dros 2015/16 – 2017/18 gyda'r ardrawiad isaf ar gyraeddiadau addysgol disgyblion.
- 4.8 Mae trafodaethau'r Gweithgor wedi cyrraedd casgliad i gwtogi'r gyllideb o Fedi 2015 (blwyddyn ysgol), ac i gynhaefu arbedion mwy cynaliadwy o drefniadaeth, ond yn hwyrach yn y cyfnod 2015/16 - 2017/18.
- 4.9 Gosodaf isod amlinelliad o gasgliadau'r Gweithgor a'r Fforwm Cyllideb Ysgolion ar balansau cyllideb gellid gwtogi ar gyfer 2015/16, a rhaniad posibl o'r £4.3m dros y tair blynedd, sydd i'w drafod eto.

Cyllideb Datganoledig Ysgolion: cynigion y Gweithgor / Fforwm	Arbediad Blwyddyn Gyllidol 2015/16 £	Cyfanswm 2015/16 – 2018/19 £
Ysgolion Cynradd		
Ynni	200,000	200,000
Trefniadaeth - cynlluniau ar y gweill 2018/19	0	345,000
Trefniadaeth - cynlluniau posib pellach	0	198,000
Prydau Ysgol - cynyddu pris cinio o £2.05 i £2.30 (gan gynnwys 10 ceiniog tuag at chwyddiant) Medi 2015 £2.20, Medi 2016 £2.30	40,833	105,000
Glanhau – targed arbedion 6%	15,167	52,000
Gwano'r gymhareb disgybl : athro ar sail "Model B"	60,131	1,684,032
Ysgolion Uwchradd		
Ynni	150,000	150,000
Trefniadaeth – cynlluniau posib	0	0
Prydau Ysgol	36,458	94,000
Glanhau - targed arbedion 6%	14,000	48,000
Gwano'r gymhareb disgybl : athro ar sail "Model B"	25,771	721,728
Ysgolion Arbennig	0	0
Cynllun Brecwast am ddim (Cynradd)	29,167	50,000
Cwricwlwm Amgen (Uwchradd)	82,968	142,230
Codi Safonau CA3 (Uwchradd)	112,163	192,280
Cronfa Maint Dosbarthiadau Mawr CA2 (Cynradd)	185,343	317,730
CYFANSWM	952,000	4,300,000

- 4.10 Ynglŷn a'r elfen o'r arbedion sydd i ddod o'r dyraniad staff dysgu'r ysgolion ("gwano'r gymhareb disgybl:athro") dros 2015/16 – 2017/18:
- roedd penaethiaid ysgolion cynradd yn ffafrio "Model A" fyddai'n gwtogiad £1,406,480 i ddyraniad staff dysgu y sector gynradd (gyda rhaniad tua 1:1 rhwng y sectorau), tra
 - roedd penaethiaid ysgolion uwchradd yn ffafrio "Model C" fyddai'n gwtogiad £458,020 i ddyraniad staff dysgu y sector uwchradd (gyda rhaniad tua 4:1 rhwng y sectorau).
- Roedd y ddau sector yn mynegi pryder am effaith addysgol unrhyw gwtogiad uwchben hynny i'w dyraniadau.
- 4.11 Nid oedd cytundeb terfynol rhwng y sectorau ar unrhyw "Fodel" (A, B, nac C, fel y'i cyflwynwyd) ar gyfer yr elfen staff dysgu yn y tymor canolig (2016/17 – 2017/18), a byddai cyfanswm "Model A" ar gyfer y sector gynradd a "Model C" ar gyfer y sector uwchradd yn gadael y Gweithgor £541,260 yn fyr o'r targed arbedion o £4.3m ar gyfer ysgolion. Felly, cytunwyd dylai'r Gweithgor barhau i adolygu gwasanaethau a threfniadaeth ysgolion er mwyn canfod gweddill y targed arbedion, ac mae'r Cabinet wedi gofyn iddynt barhau i ystyried ac argymhell sut fyddai orau i wireddu'r £4.3m cyfan.
- 4.12 Ar gyfer 2015/16, nodwyd pe bai modd cyfyngu'r arbedion ar gyfer ysgolion i'r £952,000 crybwyllir uchod, roedd cytundeb yn y Fforwm Cyllido Ysgolion i'r Cabinet ymarfer disgrisiwn am y tro ar sail cyfaddawd o fewn yr uchafsymiau sydd yn 4.10 uchod. Penderfynwyd gweithredu yn unol a "Model B" (sydd gyda rhaniad tua 2.3:1 o'r arbedion staff dysgu rhwng y sectorau) yn 2015/16. Bydd hynny yn cwthogi £60,131 o ddyraniad staff dysgu'r sector gynradd, a chwtogi £25,771 o ddyraniad staff dysgu'r sector uwchradd.
- 4.13 Bydd £60,131 yn y sector Gynradd yn gwano'r gymhareb disgybl : athro o'r 20.58:1 presennol i 20.63:1, a'r effaith ar gyllidebau ysgolion unigol yn amrediad rhwng dim lleihad a £2,300.
- 4.14 Bydd £25,771 yn y sector Uwchradd yn gwano'r gymhareb disgybl : athro cyfartalog o'r 15.99:1 presennol i 16.01:1, a'r effaith ar gyllidebau ysgolion unigol yn amrediad rhwng dim lleihad a £4,200.

5 CRYNODEB O SEFYLLFA 2015/16

- 5.1 Fe welir o'r uchod felly fod anghenion gwario'r Cyngor ar gyfer 2015/16 yn £236.82m (cynnydd o 2.1%) a byddwn yn derbyn grant o £168.31m oddi wrth Lywodraeth Cymru (gostyngiad o 4%).
- 5.2 Ers ein rhagdybiaethau am 2015/16 yn Chwefror 2014, mae ein ffigyrau wedi'u haddasu am setliad anffafriol Llywodraeth Cymru (£2.7m), sydd wedi'i wrthbwysu gan lefel is o chwyddiant (£1.6m) yn bennaf, a ffactorau eraill (£1.1m net).
- 5.3 Gyda chynnydd 4.5%, disgwylir i'r incwm o'r Dreth Cyngor fod yn £57.86m, felly rydym yn wynebu diffyg o £10.65m yn 2015/16.

6 DYGYMOD GYDA'R BWLCH YN 2015/16

- 6.1 Yn ei strategaeth tymor-canolog, mae'r Cyngor wedi sefydlu cyllideb gytbwys ar gyfer 2014/15 er mwyn prynu'r amser angenrheidiol i ni lunio rhaglen o arbedion ystyrlon a synhwyrol i'w gweithredu mor fuan â phosibl.
- 6.2 Roedd cyllideb 2014/15 yn cynnwys defnyddio £1.7m o falansau cyffredinol y Cyngor un-tro er mwyn pontio a chaniatau amser i flaenoriaethu yn gynhwysol.
- 6.3 Ers hynny, bu cynnydd boddhaol gyda'r rhaglen arbedion effeithiolrwydd, sydd yn golygu bydd modd galw ar arbedion o £6.5m sydd eisoes ar y gweill er mwyn cyfarch y bwlch ariannol.
- 6.4 Mae Adolygiad Strategol o'r maes Priffyrdd hefyd yn rhoi cyfle i gyfrannu tuag at gau'r bwlch yn 2015/16. Er y bydd rhaid aros i'r Cabinet ystyried yr adroddiad ar yr adolygiad cyn dod i gasgliad terfynol, at ddibenion cynllunio ariannol, amcangyfrifir byddwn yn gallu gwneud arbediad o £550,000 fel swm ychwanegol i'r arbedion £6.5m.
- 6.5 Hefyd, rydym yn rhagweld y bydd yna arbedion ar gael yn 2015/16 trwy gyflawni arbedion gwerth £305,000 o doriadau cynnar mewn rhai gwasanaethau cefnogol a chyllidebau corfforaethol.
- 6.6 O ran gweddill yr arbedion hanesyddol sydd i'w chyflawni yn 2015/16 (prosiectau o'r rhaglen £16m a'r Strategaeth 1%), dengys y dadansoddiad diweddaraf fod "hen" brosiectau wedi'u cynllunio i arbed £614,210 yn ystod 2015/16, ond bydd angen addasu'r targed gwreiddiol ar gyfer sawl cynllun, gan ostwng y cyfanswm £336,040 fel adroddwyd i'r Panel Cyflawni Arbedion. Mae addasiadau fel hyn yn anorfod, wrth gwrs, wrth gyflawni cymaint o arbedion heriol, ac roedd y £336,040 oherwydd bod y prosiectau corfforaethol canlynol wedi disgyn rhywfaint yn fyr o dargedau sylweddol uwch:
- VOIP £118,550
 - RAISE £116,300
 - e-Gaffael £11,580
 - Bwlch gweddilliol £89,610
- 6.7 O gyfrifo'r holl faterion uchod felly, gan gynnwys arbedion £952,000 o'r ysgolion, bydd arbedion yn cyfarch £8.63m o'r bwlch £10.65m sy'n codi yn 2015/16, gan adael £2.02m ar ôl i'w ddarganfod pe bawn yn cynyddu'r Dreth Cyngor 4.5%.

7 Y DRETH GYNGOR

- 7.1 Yn wyneb y bwlch yma, y penderfyniad allweddol sydd angen ei wneud yn sgil yr ystyriaethau uchod yw sefydlu union lefel y cynnydd Treth Cyngor i'w argymhell i'r Cyngor ar gyfer 2015/16.
- 7.2 Yn y tybiaethau a wnaed yn ein strategaeth ariannol tymor canolog hyd yma, fe ddefnyddiwyd ffigwr o 3.5%, ar sail y cynnydd cyfartalog yng Nghymru, ond mae'r cyfartaledd hwnnw wedi cynyddu rwan, gyda chanolrif Cymru yn debygol o fod yn 4.5% yn 2015/16.
- 7.3 Yr allwedd i hyn oll, wrth gwrs, yw cael y balans yn briodol rhwng yr angen i wario ar wasanaethau i'r rhai mwyaf bregus yn ein cymdeithas a'r cynnydd sydd yn addas i'w godi ar drigolion Gwynedd.

- 7.4 Byddai cynnydd 4.5% yn cynhyrchu £2.49m o incwm ychwanegol tuag at y bwlch, a bydda'n gyfystyr i gynnydd yn y Dreth Cyngor o £50 i eiddo mewn Band D, neu 96c yr wythnos (byddai'r dreth a godir gan y cyngorau cymuned a'r Awdurdod Heddlu yn ychwanegol i hyn wrth gwrs).
- 7.5 Mae dros 17% o dai yng Ngwynedd yn derbyn rhyw elfen o gymorth tuag at eu Treth Cyngor, ac mae dros 60% o eiddo Gwynedd mewn bandiau is na band D.
- 7.6 Byddai pob 0.1% o dan 4.5% yn cynyddu'r bwlch ariannol y byddem angen ei ddarganfod o tua £55,370. Felly, byddai 0.5% yn golygu addasu'r bwlch ariannol £276,854 tra byddai 1% yn golygu addasu'r bwlch ariannol o £553,700.
- 7.7 Nodir isod y cynnydd a welwyd yn Nhreth Cyngor Gwynedd a'r cynnydd a welwyd ar gyfartaledd ar draws Cymru ers 2008/09:

Blwyddyn	Gwynedd	Cymru
Cyfanswm 2008-15	28.6%	25.2%
2014/15	3.9%	4.2%
2013/14	3.5%	3.1%
2012/13	3.5%	1.9%
2011/12	3.9%	3.1%
2010/11	3.9%	3.7%
2009/10	3.9%	3.9%
2008/09	3.8%	3.7%

- 7.8 Ni wyddom yn union eto beth fydd y cyfartaledd cynnydd ar draws Cymru yn 2015/16, ond y wybodaeth ddiweddaraf sydd gennyf yw mai dim ond tri o gynghorau sy'n cynllunio i gynyddu llai na 3%, gyda 12 o gynghorau yn ystyried cynnydd o 4.5% neu uwch. Felly, byddai'r canolrif ar draws Cymru yn 4.5%, ac ystyriaif fod cynnydd o 4.5% yn rhesymol fel cam tuag at ddygymod gyda'r bwlch enfawr yr ydym yn ei wynebu.
- 7.9 Mae'r dewis rhwng cynnal gwasanaethau a threthu o hyd yn un anodd, wrth gwrs, a mater i'r holl aelodau yw pwyso a mesur a dod i'r balans y maent yn ystyried sy'n briodol.
- 7.10 Byddai cynyddu lefel Treth Cyngor 4.5% yn gadael bwlch o £2.02m ar ôl i'w ddarganfod. Yr unig ffordd o'i ddarganfod fydd cael mwy o arbedion, a gan fod y Cyngor eisoes am uchafu'r arbedion o effeithlonrwydd, bydd raid darganfod y balans yma o dorri cyllidebau gwasanaethau yn 2016/17.
- 7.11 Ni fydd yr arbedion yma ar gael ar 1 Ebrill 2015. Felly, bydd raid dibynnu ar ddefnydd o falansau i bontio'r cyfnod hyd nes y bydd y penderfyniadau i weithredu toriadau o Ebrill 2016.
- 7.12 Byddai cyfarch y bwlch yn gyfan gwbl drwy'r Dreth Cyngor yn golygu cynnydd dros 24%, sydd yn amlwg uwchben hicyn rhesymol.
- 7.13 **Felly, argymhellir cynnydd Treth Cyngor o 4.5%, sy'n gynydd wythnosol o 96c, neu £50 yn flynyddol, gyda threth 'Band D' o £1,161.07 am 2015/16, ynghyd â £2,018,590 o ddefnydd balansau.**

8 BALANSAU

- 8.1 Rhagwelir bydd gan y Cyngor falansau cyffredinol o £7m ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hon, yn cynrychioli tua 2.2% o wariant refeniw gros y Cyngor.
- 8.2 'Rydym wedi nodi ar fwy nag un achlysur oherwydd yr amgylchiadau tymhestlog y byddwn yn eu hwynebu dros y blynyddoedd i ddod, ei fod yn briodol cadw symiau wrth gefn er mwyn medru ymdrin gyda phroblemau allasai godi.
- 8.3 Nid oes unrhyw beth wedi digwydd yn y cyfamser i newid y farn yma. Yn wir, yn absenoldeb unrhyw ddatganiad gan Llywodraeth Cymru am grantiau i'r dyfodol, mae'r risg wedi cynyddu. Felly, mae'r angen i sicrhau fod gennym falansau priodol i fedru dygymod gydag unrhyw sioc ariannol yn fwy perthnasol.
- 8.4 Fodd bynnag yn wyneb y bwlch ariannol fyddai gennym, ac er mwyn cael amser i ystyried er mwyn blaenoriaethu'r toriadau mewn modd cynhwysol, argymhellir ein bod yn defnyddio £2.02m o falansau cyffredinol i bontio hyd nes y bydd modd darganfod gweddill yr arbedion angenrheidiol yn 2016/17.
- 8.5 Mae gennym nifer o reserfau penodol a sefydlwyd gan y Cyngor sydd wedi eu sefydlu i gwrdd ag anghenion gwariant penodol. Mae'r rhain hefyd yn rhan o gyllideb y Cyngor, wrth gwrs. Er mwyn sicrhau fod pob aelod o'r Cyngor yn ymwybodol ohonynt, atodir dadansoddiad yn Atodiad 2.
- 8.6 Rwy'n adolygu lefel y reserfau yma'n barhaus, wrth gwrs, ac wedi ystyried faint o le sydd yna i'r Cyngor newid ei flaenoriaethau tu mewn i'r reserfau yma, gan nodi lle nad ydym am gyflawni rhai bwriadau gwreiddiol, a symud unrhyw adnoddau a ryddheir i gwrdd â'r anghenion am adnodd i ariannu taliadau diswyddo.
- 8.7 Yn ei adroddiad "Ymdrin â'r Heriau Ariannol sy'n wynebu Llywodraeth Leol yng Nghymru" (cyhoeddwyd 27 Ionawr 2014), mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi datgan (ym mharagraff 1.8):

"Gall cyngorau ddefnyddio cronfeydd wrth gefn i'w helpu i gydbwysu eu cyllidebau lle nad yw cynlluniau arbedion yn cyflawni'r canlyniadau disgwylidig neu lle mae'r incwm yn llai na'r disgwyl. Fodd bynnag, ni fyddai fel arfer yn briodol cyllido gwariant rheolaidd o gronfeydd wrth gefn. Mae lefel synhwyrol o gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio yn elfen allweddol o sefydlogrwydd ariannol; bydd isafswm y lefel briodol yn amrywio gan ddibynnu ar rwymedigaethau hysbys a phosibl awdurdod a'i gynlluniau gwariant. Ceir arwyddion bod ambell gyngor yn dibynnu gormod ar gronfeydd wrth gefn cyffredinol i ymdrin â diffyg yn y gyllideb, yn hytrach na cheisio mabwysiadu dulliau mwy cynaliadwy, sy'n aml yn golygu gwneud penderfyniadau amhoblogaidd."

- 8.8 Felly, dylid osgoi gwario'r balansau cyffredinol (cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy) yn "rheolaidd" i ymdrin â diffyg yn y gyllideb. Fodd bynnag, cyn belled ag y bydd Cyngor Gwynedd yn cymryd ei benderfyniadau anodd yn ystod 2015 er mwyn cyrraedd cyflwr cynaliadwy yn y tymor canolig, yna bydd y defnydd arfaethedig o gyfran o'r balansau cyffredinol yn ystod 2015/16 yn arfer dda.

9 CYFALAF

- 9.1 Tra bod cyllidebau refeniw awdurdodau lleol yn wynebu cyfyngiadau, mae cyllidebau cyfalaf hefyd dan bwysau.
- 9.2 Yn wyneb y cyfyngiadau ariannol refeniw sydd yn ein hwynebu a'r ffaith fod ein Strategaeth Asedau yn cynnwys elfen sylweddol o fenthycy darbodus (sy'n golygu pwysau ar y gyllideb refeniw i dalu am y costau benthyca), rwyf wedi cynnal adolygiad ysgafn o'r Strategaeth Asedau.
- 9.3 O ganlyniad, rwyf wedi addasu ychydig ar yr hyn a gytunwyd y llynedd er mwyn adlewyrchu rhai newidiadau angenrheidiol sy'n codi, oherwydd newid yn y proffil arfaethedig ar gyfer cynlluniau unigol. Manylir ar rhain yn Atodiad 3 sy'n nodi'r newidiadau arfaethedig.
- 9.4 Byddwn yn ariannu'r rhaglen fel a ganlyn:

Tabl 3
Ariannu rhaglen gyfalaf 2015/16 – 2016/17

	2015/16	2016/17
	£'000	£'000
Gofynion Cyfalaf	19,179	21,270
I'w ariannu drwy:		
Darpariaeth cyfalaf yn y setliad	6,637	6,637
Grant tuag at ysgolion	5,503	5,514
Derbyniadau cyfalaf	930	230
Cyfraniad o refeniw	3,860	1,245
Benthyca darbodus	2,249	7,644
Cyfanswm ariannu	19,179	21,270

- 9.5 Un agwedd o'r cynigion cyllido yw lefel y gwariant cyfalaf sydd yn parhau i gael ei ariannu o'i gymharu gyda'r gefnogaeth benodol a ddarperir yn y setliad. Mae hyn yn dangos y budd o gael cynllun hir dymor drwy'r strategaeth asedau sy'n caniatáu i ni lunio rhaglen hir dymor a cheisio uchafu'r budd a geir o fuddsoddiad cyfalaf y gellir ei wneud o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

10 CYNLLUN TYMOR CANOLIG I DDYGYMOD Â'R BWLCH ARIANNOL 2015/16 - 2017/18

- 10.1 Ers nifer o flynyddoedd bellach mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn cynllunio ymlaen llaw gan fod yn fyw i'r hyn sydd ar y gorwel bob tro wrth sefydlu ein cyllideb. Mae hyn wedi talu ar ei ganfed, a hyn mewn gwirionedd sy'n golygu ein bod yn medru prynu ychydig o amser er mwyn penderfynu lle yw'r manau gorau i fod yn cyflawni arbedion er mwyn sicrhau'r ardrawiad lleiaf posibl ar bobl Gwynedd. Nid pob Cyngor sydd mewn sefyllfa i fedru gwneud hyn.
- 10.2 Fe nodwyd ymarferion Cyngor Gwynedd fel enghraifft o ymarfer da mewn adroddiad cenedlaethol ar gynllunio ariannol a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan Swyddfa Archwilio Cymru.

- 10.3 Er mwyn parhau ar y trywydd yma, ar ben sefydlu cyllideb 2015/16, gwnaed ymdrech i daflunio sefyllfa ariannol ar gyfer y ddwy flynedd ganlynol hefyd, fel ein bod yn gallu gosod sefyllfa 2015/16 yn ei gyd-destun ehangach a chynllunio sut yr ydym am fedru cwrdd â'r sialens o'n blaenau.
- 10.4 Y ffigwr sydd fwyaf ansicr yw'r ffigwr grant y byddwn yn ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru o 2016/17 ymlaen. Gan fod y grant yn cynrychioli tua 75% o incwm y Cyngor, yn amlwg mae'r ffigwr yma yn allweddol i'r tafluniadau. Gwyddom o ddatganiadau'r Canghellor a datganiadau a wnaed gan Weinidogion yn Llywodraeth Cymru fod dyfodol heriol o flaen llywodraeth leol yng Nghymru.
- 10.5 Mae'r strategaeth ar gyfer y dair blynedd i ddod yn gosod darlun realistig o'r hyn allasai ein taro, ond nid yw'r tybiaethau a ddefnyddiwyd na'r casgliadau wedi newid ers y tafluniad cyflwynwyd yn Chwefror a Medi 2014.
- 10.6 Nodir yn y tabl isod canlyniadau'r tafluniadau a wnaed, gan nodi'r arbedion hynny sydd eisoes yn cael eu cynllunio a'u gwireddu:

Tabl 4
Tafluniad cynllunio ariannol ar gyfer y 3 blynedd 2015/16 – 2017/18

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	Cyfanswm
	£m	£m	£m	£m	£m
Gofynion Gwario ychwanegol	6.4	6.1	10.2	6.7	29.4
Colled (cynnydd) grant	6.7	7.1	3.5	6.1	23.4
Y Bwlch	13.1	13.2	13.7	12.8	52.8
Treth Cyngor	-2.7	-2.5	-1.9	-2.0	-9.1
Diffyg Cynlluniedig	10.4	10.7	11.8	10.8	43.7
Hen Gynlluniau Arbedion	-8.6	-0.5	-0.2	0.0	-9.3
Cynlluniau Arbedion newydd	0.0	-8.2	-2.7	-3.8	-14.7
Defnydd balansau / arbedion i'w ddarganfod	1.8	2.0	8.9	7.0	19.7
					34.4

- 10.7 Adroddwyd flwyddyn yn ôl y gallasem fod yn wynebu bwlch ariannol o dros £51m dros y cyfnod 4 blynedd 2014/15 – 2017/18 gyda thafuniadau gostyngiadau grant yn gyfrifol am £20m o'r swm yma. Erbyn hyn, cawsom golled grant ychwanegol dros £2.3m, felly mae'r bwlch wedi tyfu i tua £53m.
- 10.8 Pe byddai'r Cyngor yn cynyddu'r Dreth Cyngor o 4.5% yn 2015/16 a 3.5% yn 2016/17 a 2017/18, gyda'r camau y bwriedir eu cymryd ynghyd â'r arbedion sydd eisoes yn cael eu gwireddu, byddai hyn dal yn golygu ein bod angen edrych am arbedion ychwanegol cyfwerth â thua £34m yn y tair blynedd o 2015/16 ymlaen.
- 10.9 Ar sail cynllunio, y byddwn dal angen darganfod tua £34m dros y dair blynedd nesaf felly. Yn ystod 2015, wrth flaenoriaethu toriadau, bydd angen dod i gasgliad ar y cynnydd tybiedig yn y Dreth Cyngor am y blynyddoedd i ddod. A ydym am gadw at ein strategaeth o gynyddu'r Dreth Cyngor 3.5%, ynteu a ydym am ei gynyddu ymhellach yn wyneb goblygiadau darganfod bwlch ariannol mor enfawr ar ein gwasanaethau?

- 10.10 'Rydym eisoes wedi gofyn i ysgolion ysgwyddo gwerth £4.3m o'r bwlch ac wrthi'n uchafu'r arbedion effeithlonrwydd gallwn eu darganfod, ond am orfod disgyn yn ôl ar doriadau fel y cam olaf (er mwyn sicrhau'r effaith lleiaf ar bobl Gwynedd).

Tabl 5
Dygymod a bwlch o £34m
Senarios Posibl 2015/16 – 2017/18

	Effeithlonrwydd eisoes wedi'i gymeradwyo	Effeithlonrwydd ychwanegol	Cadw pob opsiwn yn agored
Treth Cyngor	-	-	£2m
Ysgolion	£1m	£4m	£4m
Effeithlonrwydd	£13m	£17m	£17m
Toriadau	£20m	£13m	£11m
	£34m	£34m	£34m

- 10.11 Argymhellir felly ar hyn o bryd y dylid parhau i gadw'r holl opsiynau ar agor a gweithredu tu fewn i'r fframwaith canlynol:

Polisi Treth Cyngor	Ystyried cynnydd yn y Dreth Cyngor o fewn amrediad 3.5% - 5%
Y Gyllideb Ysgolion	Rhoddi targed £4.3m i'r gyllideb ysgolion
Arbedion Effeithlonrwydd	Uchafu'r arbedion effeithlonrwydd y gellir eu gwireddu
Toriadau	Ffigwr fydd ar ôl

- 10.12 Wrth bontio diffyg 2015/16 o falansau cyffredinol y Cyngor, bydd rhaid i ni sicrhau ein bod yn symud ymlaen yn 2015 i sefydlu blaenoriaethau gan fydd angen disgyn yn ôl ar doriadau mewn blynyddoedd dilynol.
- 10.13 Dylem ymfalchïo yn y ffaith fod trefniadau cynllunio ymlaen llaw'r Cyngor yn golygu nad ydym eto yn gorfod wynebu toriadau - sefyllfa nad yw'n wir ymhob Cyngor, ond rhaid wynebu'r ffaith y byddwn yn gorfod torri gwasanaethau yn y tymor canol, yn enwedig os yw grant llywodraeth leol yn parhau i ostwng.
- 10.14 Felly, bydd angen i'r Cabinet fanteisio ar gyfleon sy'n codi yn y cyfamser i wireddu arbedion, megis y "toriadau cynnar" crybwyllir uchod, yr Adolygiad Strategol Prifyrdd, a.y.b.

11 **ASESIAD EFFAITH O SAFBWyNT CYDRADDOLDEB**

- 11.1 Mae'r gyllideb a amlinellir uchod yn ceisio parhau i ddarparu'r deilliannau priodol i holl drigolion y sir, ond gan nad yw'r cynnydd yn ein hincwm yn ddigonol i gwrdd â chostau chwyddiant hyd yn oed, mae'n rhaid edrych am arbedion.
- 11.2 Yn y maes arbedion felly mae'r risg uchaf o ran y posibilrwydd i ni gael ardrawiad fyddai'n effeithio'n anghymesur ar rai gyda nodweddion gwarchoddedig. Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol eisoes wedi adnabod y risg yma ac ers 2010 wedi atgoffa awdurdodau lleol o'u dyletswydd i asesu effaith eu penderfyniadau ariannol.

- 11.3 Byddwn yn parhau i ddatblygu ein trefniadau ar gyfer asesu effaith cydraddoldeb ar benderfyniadau ariannol mewn cydweithrediad a'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ac awdurdodau lleol eraill, a hynny drwy rannu ymarfer da ac adnabod camau effeithiol i'r dyfodol.
- 11.4 Ein nod yw sicrhau fod ein penderfyniadau ariannol yn cydymffurfio â dyletswyddau'r Ddeddf Cydraddoldeb, sef:
- Diddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol, ac unrhyw ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd dan y Ddeddf.
 - Hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.
 - Meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a'r rhai nad ydynt.

Wrth asesu, byddwn yn ceisio canfod sut i wneud y gorau o bob cyfle i wella cydraddoldeb yn ogystal â cheisio osgoi neu liniaru unrhyw effaith negyddol hyd orau ein gallu.

- 11.5 Wrth gynllunio ein cyllidebau, rhoddir ystyriaeth i gydraddoldeb ar bob lefel, gan ddefnyddio data a thystiolaeth am ddemograffi a thueddiadau wrth gynllunio ar lefel strategol, ac yn yr un modd (ond yn fwy penodol) wrth ddod i benderfyniad ar gynlluniau arbedion unigol. Casglwyd data a thystiolaeth eisoes ar gyfer ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol, a byddwn yn parhau i adeiladu ar yr wybodaeth yma drwy ddadansoddi data newydd (megis canlyniadau Cyfrifiad 2011), monitro gwasanaethau ac ymgysylltu.
- 11.6 Mae gennym gyfundrefnau clir ar gyfer darganfod unrhyw arbedion sydd eu hangen sydd yn cynnwys asesiad llawn o effaith unrhyw arbedion o safbwynt cydraddoldeb. Byddwn yn dadansoddi pob cynnig unigol, gan nodi os oes angen i'r adran gynnal asesiad effaith wrth ddatblygu'r prosiect. Yn unol â chais y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, byddwn yn cynhyrchu adroddiad blynyddol ar y broses yma ac yn ei gyhoeddi ar ein gwefan.
- 11.7 Er gwaethaf amseriad diweddar cyflwyno cynigion arbedion ysgolion, roedd yr asesiadau effaith rheiny hefyd wedi'u cyflawni cyn 19 Chwefror, pryd adroddwyd yn briodol i'r Cabinet.
- 11.8 Nid ceisio cwrdd â chostau chwyddiant yn unig y mae'r gyllideb uchod wrth gwrs, mae o hefyd yn ceisio sicrhau fod pwysau cyllidebol anorfod sy'n disgyn ar wasanaethau (oherwydd galwadau uwch a roddir arnynt, yn sgil nifer uwch o gleientau a.y.b.) hefyd yn cael eu cyfarch trwy'r penderfyniadau cyllidebol.
- 11.9 Mae gan bob gwasanaeth yr hawl i gyflwyno cais am adnodd os yw'n ystyried fod angen cyllideb ychwanegol i sicrhau fod gwasanaethau'n parhau. Mae'r symiau a welir o dan y pennawd "pwysau ar wasanaethau" yn gydnabyddiaeth fod angen sicrhau cyllid digonol er mwyn sicrhau nad yw ein trefniadau ariannol yn cael effaith andwyol ar lefel y gwasanaeth a ddarperir.
- 11.10 Fe geir manylion llawn yn Atodiad 1 ac fe welir fod yna £658,000 o'r cyfanswm £876,000 yn mynd i faes gofal cymdeithasol, a hynny ar ben yr £460,000 arian demograffi a ddarperir er mwyn cydnabod yr angen i ddarparu ar gyfer niferoedd uwch yn y maes.

12 CASGLIADAU

12.1 Mae'r adroddiad yma yn gosod allan y ffactorau y dylid eu hystyried wrth sefydlu cyllideb 2015/16 ac yn cadarnhau dylid parhau gyda'r strategaeth ar gyfer dygymod a'r sefyllfa ariannol sy'n wynebu'r Cyngor am y dair blynedd i ddod.

CYLLIDEB 2015/16

12.2 Argymhellir fod angen cyfarch angen gwario refeniw o £236.82m sydd yn cynnwys darparu £876,000 ar gyfer pwysau ar wasanaethau.

12.3 Darperir hefyd ar gyfer pwysau un-tro o £373,000 drwy briodoli'r cyfan o'r gyllideb wrth gefn i'r perwyl.

12.4 Ar ôl derbyn grant gan Lywodraeth Cymru o £168.31m a gydag incwm Treth Cyngor heb ei gynyddu o gwbl o £55.37m bydd hyn yn gadael bwlch o £13.14m i'w ddarganfod yn 2015/16.

12.5 Bydd modd dygymod a'r bwlch yma drwy gyfuniad o gamau, gan gynnwys cynnydd 4.5% yn y Dreth Cyngor, fel a ganlyn:

Anghenion Gwario 2015/16	£236,819,650
Llai incwm Grant y Llywodraeth	£168,311,990
Llai incwm Treth Cyngor (4.5%)	<u>£57,862,480</u>
Diffyg	£10,645,180
Arbedion fydd wedi'u cyflawni	<u>£8,626,590</u>
Y balans i'w gwrdd o Falansau	<u><u>£2,018,590</u></u>

12.6 Gellid pontio'r gweddill £2.02m o falansau hyd nes y byddwn yn medru blaenoriaethu toriadau i'w gyfarch yn 2016/17.

12.7 Bydd hyn yn golygu gosod cyllideb net ar ôl defnydd balansau o £228,193,060 (£236.8m llai arbedion o £8.6m). Rhoddir dadansoddiad o'r gyllideb fesul gwasanaeth yn Atodiad 4.

12.8 Argymhellir hefyd y dylid sefydlu rhaglen gyfalaf o £19.18m ar gyfer 2015/16 ynghyd a £21.27m ar gyfer 2016/17.

STRATEGAETH TYMOR HIRACH

12.9 O ran y sefyllfa dros y dair blynedd nesaf, dylid cynllunio i ddarganfod y bwlch ariannol o £34m drwy gadw'r holl opsiynau yn agored (gan gynnwys y posibilrwydd o gynyddu'r Dreth Cyngor yn uwch na 3.5% a darganfod arbedion o'r gyllideb ysgolion), a dylid parhau i anelu i ddarganfod mwyafrif y bwlch drwy uchafu'r arbedion effeithlonrwydd gallwn eu gwireddu.

12.10 Dylid sefydlu cyfundrefn gynhwysol ar gyfer blaenoriaethu ymhle y bydd rhaid i ni dorri gwasanaethau. Yn y cyfamser, dylid manteisio ar unrhyw gyfle sy'n codi i wireddu arbedion.

BIDIAU I'W CYMERADWYO AR GYFER 2014/2015

A. BIDIAU REFENIW PARHAOL

Cyf	Cynnwys y Bid	Swm	Argymhelliad	Swm a argymhellir
OED 1	Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid Cais yn sgil cynnydd yn y nifer o unigolion sydd angen asesiadau naill ai mewn cartrefi gofal neu yn y gymuned er mwyn awdurdodi'r camau a gymerir i'w diogelu. Y cais yn cynnwys cost cyd drefnydd £48k, cyfreithiwr a chefnogaeth weinyddol £54k, costau cyfreithiol £47k a chostau asesiadau meddygol £37k.	£186,000	Argymell ariannu'r costau canlynol sef £49k – cyfreithiwr; costau cyfreithiol £47k a £47K costau asesiadau meddygol er mwyn cyfarfod y cynnydd enfawr yn y gofyn am asesiadau.	£133k
OED 2	Trosglwyddo cyfrifoldeb am wasanaeth ym maes Anabledd Dysgu Trosglwyddo cyfrifoldeb am 3 pecyn gofal i Wynedd o awdurdodau eraill ar sail 'Ordinary Residence'.	£163,000	Argymell cymeradwyo'r bid i gyfarfod y cyfrifoldeb.	£163,000
OED 3	Oed Trosglwyddo Ariannu pecynnau gofal i 12 unigolyn sy'n trosglwyddo o'r Gwasanaeth Plant i'r Gwasanaeth Oedolion Anabledd Dysgu	£242,000	Argymell cymeradwyo'r bid ond dylid gwirio effaith net ar niferoedd plant o fewn gofal yr Adran Plant a Theuluoedd.	£242,000
OED 4	Achos Whittlestone Mae achos llys Whittlestone wedi dyrannu bod unrhyw oriau a dreulir yn 'cysgu i mewn' yn rhan o oriau gwaith wythnosol gweithiwr. Ar sail hyn rhagwelir nad yw'r lwfansau cysgu i mewn a delir ar hyn o bryd yn ddigonol ac amcangyfrifir y gallai hyn fod yn gost ychwanegol o hyd at £688,000.	£688,000	Tra'n cydnabod bod risg ynghlwm â'r achos llys, nid yw'n glir ar hyn o bryd beth yw'r effaith. Argymell peidio ariannu'r bid gan bod angen mwy o eglurder ar ddatrysiadau posib.	

Cyf	Cynnwys y Bid	Swm	Argymhelliad	Swm a argymhellir
OED 5	Gorwariant ym maes Gofal Cartref	£526,000	Argymell cymeradwyo'r swm o £120k sef y diffyg yn dilyn ychwanegu arian demograffi at y gyllideb.	£120,000
SaG 1	Swyddog Chwarae Gwynedd a Môn Mae dyletswydd statudol ar y Cyngor i sicrhau cyfleon chwarae digonol i blant. Cyngor Môn eisoes wedi gwrthod ariannu'r swydd.	£28,000	Argymell peidio ariannu'r bid ond rhaid sicrhau bod y Cyngor yn cyfarfod y gofyn statudol yn y maes.	
Cyll 1	Datganiadau ariannol ar gyfer cydbwyllgorau ac awdurdodau harbyrau Ariannu costau ychwanegol y gofyn am archwilio a chefnogi cyfrifeg datganiadau ariannol cyd bwyllgorau ac awdurdodau harbyrau	£33,000	Argymell gwrthod y bid a nodi y gall y gofyn diddiwedd sydd ar yr Adran Gyllid effeithio ar ansawdd dyletswyddau eraill yn y pen draw.	
Cyll 2	Cryfhau adnoddau sy'n cefnogi Technoleg Gwybodaeth Cais i ariannu mwy o gefnogaeth TG i liniaru'r risg i'r Cyngor yn y maes hwn yn sgil y ddibyniaeth i gyflawni dyletswyddau a'r cynnydd sylweddol mewn defnydd. Ers 2003, mae niferoedd y cyfarpar mae'r tîm isadeiledd yn cefnogi wedi cynyddu'n sylweddol, twf 296% mewn cyfrifiaduron, 680% yn fwy o weinyddwyr 'servers', twf 3,200% yn y storfa data, a 280% mwy o sefydliadau'r Cyngor wedi eu cysylltu i'r rhwydwaith ardal eang. Mae'r dechnoleg sy'n cael ei defnyddio yn llawer mwy cymhleth. Mae'r sefyllfa bellach yn argyfyngus a risg gwirioneddol i'r Cyngor o ran cefnogaeth i'r dechnoleg cyfredol, ac yn golygu na ellir cefnogi unrhyw ddatblygiadau pellach yn y maes technoleg. Mae achos busnes yn amlinellu'r newid arfaethedig o ran swyddi.	£335,000	Argymell cymeradwyo rhan o'r bid £156k yn unig er mwyn dechrau mynd i'r afael â gwytnwch y gwasanaeth a chreu 4 swydd newydd.	£156,000

Cyf	Cynnwys y Bid	Swm	Argymhelliad	Swm a argymhellir
Priff 1	Llwybrau beics Glanhau, cynnal thorri gwrychoedd llwybrau beics y Sir	£15,000	Argymell gwrthod y bid gan mai cynnydd mewn gwasanaeth sydd dan sylw.	
Add 1	Cynnydd net yng nghostau cludiant disgyblion/myfyrwyr Mae cytundebau cyfredol Ionawr 2015 (ar sail 188 diwrnod yn y flwyddyn gyllidol 2015/16) yn dangos diffyg net yn y gyllideb tacsï/bws mini o £220k. Ar sail cytundebau bysiau cyfredol, rhagwelir tan wariant o £97k . Effaith net hyn yw cynnydd o £123k ond yn dilyn herio pellach gan yr Uned Gyllid, maint y bid yn gostwng i £62K	£62,000	Argymell ariannu'r bid i gyfarfod y cynnydd yng nghostau cludiant disgyblion/myfyrwyr.	£62,000
Cyfanswm		£2,278,000	Cyfanswm	£876,000

B. BIDIAU CYFALAF

Cyf	Cynnwys y Bid	Swm	Argymhelliad	Swm a argymhellir
AD 1	Diogelwch tu fewn i safleoedd ysgolion Cais i ariannu astudiaeth dichonoldeb er mwyn adnabod gwaith angenrheidiol yn Ysgol Dyffryn Nantlle a mân waith cyffredinol.	£60,000	Argymell gwrthod y bid gan fod camau eisoes mewn lle i gyfarch y risg.	
Econ 1	Cronfa Datblygu Gwirfoddol Arian tuag at gefnogi prosiectau cyfalaf gan fudiadau a mentrau cymdeithasol a gwirfoddoli. Rheolir y gyllideb dan frand llwyddiannus Cist Gwynedd. Mae Cist Gwynedd yn cynnwys pecyn o grantiau i gefnogi gweithgareddau cymunedol a gwirfoddol.	£140,000	Angen trafodaeth bellach yn y Cabinet cyn penderfynu.	£140,000
Econ 2	Tomen Y Bala Cais am arian i ail godi'r wal gynhaliol sydd wedi disgyn mewn manau ac yn beryglus i'r cyhoedd. Mae angen cadarnhau'r anghenion, datblygu briff, a chael tendrau gan gynnwys paratoi cynlluniau manwl a sicrhau bod hawliau cynllunio yn eu lle. Noder bod Cadw wedi cytuno yn barod ond angen mewnbwn i'r prosiect. Nid oes cyllideb ar gyfer Tomen Y Bala ac mae'n llwyr ddibynnol ar grantiau/cyllid canolog i gwblhau'r gwaith.	£40,000	Argymell ariannu'r bid er fod y domen ar dir preifat gan mai cyfrifoldeb y Cyngor yw'r wal.	£40,000
Cyfanswm		£240,000	Cyfanswm	£180,000

C. BIDIAU AM ARIAN UNWAITH AC AM BYTH

Cyf	Cynnwys y Bid	Swm	Argymhelliad	Swm a argymhellir
SaG	System Cefnogi Rheoli Perfformiad Cais i ariannu system rheoli perfformiad newydd i'r Cyngor. Nid yw'r hen system, sef Ffynnon, bellach ar gael am ddim gan Lywodraeth Cymru.	£150,000	Angen trafodaeth bellach yn y Grŵp Rheoli cyn penderfynu.	£150,000
SaG 2	Cynnal e-newyddlen 'Rhaeadr' Cynnal y datblygiadau newydd i gyfathrebu am waith y Cyngor a'r Cabinet i'r aelodau etholedig rheng flaen sef 'Rhaeadr'	£35,000	Argymell ariannu'r bid am flwyddyn a chaniatáu amser i'r Gwasanaeth ystyried ffyrdd amgen o ddarparu.	£35,000
Add 1	Cludiant Maesgeirchen Cais am arian i bontio'r gorwariant sy'n deillio o barhau gyda'r trefniadau cludiant presennol hyd nes bod datrysiad amgenach wedi'i ddarganfod.	£120,000	Argymell ariannu'r bid er mwyn caniatáu amser i'r Adran Rheoleiddio gwblhau'r adolygiad o gludiant cyhoeddus.	£120,000
Add 2	Gorwariant ar y Gyllideb Integreiddio Amcangyfrifir y bydd y gyllideb Integreiddio o £5.8m (sydd yn nwylo ysgolion) yn gorwario oddeutu £750,000 yn 2015-16, gyda'r drefn weithredu bresennol yn gadael unrhyw orwariant yn nwylo'r Adran Addysg. Nid yw Ysgolion wedi derbyn rhagrybudd o'r gorwariant ac mae'n rhy hwyr iddynt weithredu lleihad mewn gwariant ar gyfer gychwyn Tymor yr Haf 2015. Byddai cymeradwyo'r bid yn galluogi ysgolion i gynllunio i leihau gwariant ar gyfer 1 Medi 2015.	£312,000	Argymell fod yr Adran Addysg yn cyfarfod y gorwariant yn 2015/16 o gyllidebau wrth gefn.	

Cyf	Cynnwys y Bid	Swm	Argymhelliad	Swm a argymhellir
AD 1	Iechyd Galwedigaethol Cais am flwyddyn i barhau i gyllido swydd i gynnal Darpariaeth Iechyd Galwedigaethol a Rhaglen Gwylidwriaeth Iechyd Statudol ar gyfer staff ar gyfer cyflawni dyletswyddau megis cynnal profion iechyd a lles, prosesu ceisiadau ymddeol ar sail afiechyd a chynnal ymgynghoriadau sylfaenol gyda staff. Mae'r Uned hefyd yn darparu gwylidwriaeth iechyd statudol ar gyfer carfannau penodol ymysg gweithlu'r Cyngor megis gweithwyr ffyrdd cyflym, gweithwyr ail gylchu a chasglu sbwriel, cynnal tiroedd yn ogystal ag unrhyw weithwyr nos. Arian wrth gefn wedi ariannu'r swydd yn y gorffennol.	£31,000	Argymell cymeradwyo'r swm o £31k ar gyfer 2015/16 er mwyn caniatáu amser i'r Adran roi trefniadau mewn lle i flaenoriaethu gwaith	£31,000
AD 2	Lleoliadau Gwaith <i>Shaw Trust</i> Cyfraniad at gyflogau dau unigolyn o fewn y Cyngor am flwyddyn yn unig er mwyn chwilio am ddatrysiad i'r bwch yn y gyllideb yn dilyn penderfyniad <i>Shaw Trust</i> i dynnu cefnogaeth ariannol yn ôl.	£15,000	Argymell cymeradwyo'r swm o £15k ar gyfer 2015/16 er mwyn caniatáu amser i'r Adran ail edrych ar y polisi ac i adnabod cyfleoedd eraill i ariannu'r swyddi.	£15,000
AD 3	Statws swyddi DBS y Cyngor Cais am arian blwyddyn i barhau i ariannu swydd i weinyddu statws swyddi DBS y Cyngor cyn ail strwythuro trefniadau.	£22,000	Argymell cymeradwyo'r swm o £22k ar gyfer 2015/16 er mwyn caniatáu amser i'r Adran roi trefniadau newydd ar waith yn dilyn ymarferiad Ffordd Gwynedd.	£22,000
Cyfanswm		£685,000	Cyfanswm	£373,000

DYFYNIAD O'R CYFRIFON TERFYNOI – RESERFAU PENODOL

Mae'r nodyn isod yn amlygu'r symiau a neilltuwyd mewn reserfau a glustnodwyd er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol, ynghyd â'r balansau cyffredinol.

Cyfansymiau Gwynedd £'000	Categoriâu o Reserfau ynghyd ag eglurhad cryno o'r defnydd ohonynt
3,777	Reserfau Ysgolion – yn gyfan gwbl o dan reolaeth leol cyrff llywodraethu ysgolion.
2,407	Derbyniadau Cyfalaf - arian wedi'i dderbyn drwy werthiant eiddo, wedi'i neilltuo i adeiladu/cynnal eiddo arall, ayb.
20,187	Gofynion y Cynllun Cyfalaf - arian wedi'i glustnodi ar gyfer cynlluniau sydd wedi'u cymeradwyo i adeiladu ffyrdd, pontydd, ac ysgolion, yn cynnwys "Ysgolion 21 ^{ain} Canrif".
3,781	Cronfeydd Adnewyddu - i ddisodli cerbydau sy'n dibrisio, ayb, sy'n ein galluogi i sicrhau parhad gwasanaethau er budd ein dinasyddion.
8,017	Cronfa Trawsnewid Busnes - ar gyfer menterau trawsnewid, cynlluniau ac ymyriadau i gyflawni diwygiad gwasanaethau ac arbedion.
5,000	Cronfa Buddsoddi i Arbed - i ariannu gwariant unwaith ac am byth i hwyluso gwelliannau gwasanaeth fydd yn cyfrannu tuag at gyfanswm o £35m o arbedion effeithlonrwydd dros 4 mlynedd.
7,255	Ymrwymadau Cost Diswyddiadau - bydd diswyddiadau staff arwyddocaol yn anochel o ganlyniad i galedi parhaus, a bydd rhaid eu hariannu.
2,015	Hunan-Yswiriant - mae'r Cyngor digon mawr i wneud arbedion drwy neilltuo arian i gyfarfod rhai hawliadau, yn hytrach na thalu premiwm i gwmnïau.
7,823	Anghenion a gofynion gwasanaeth penodol eraill - arian a neilltuwyd mewn cronfeydd ar gyfer – Cyfraniadau ac ymrwymadau a ddeilir ar ran Partneriaethau yn cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd (Gwynedd ac Ynys Môn); • Cyd-Bwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig (gydag Ynys Môn); • Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd (gydag Ynys Môn). Cynlluniau Refeniw Un-tro yn cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> • Prosiect Lleihau Ôl Troed Carbon; • Er mwyn lliniaru effaith Deddf Diwygio Llês Llywodraeth San Steffan; • Ymdopi â thywydd garw ac argyfyngau eraill; • Cynllun Datblygu Unedol; • Gwaith Atal Digartrefedd; • Gwarant Amgylcheddol Tai (hanfodol ar ôl trosglwyddo Tai). ynghyd ag eraill er mwyn sicrhau parhad gwasanaethau yn y sir.
60,262	Cyfanswm Reserfau wedi'u clustnodi.
7,000	Balansau Cyffredinol - wedi'i neilltuo ar gyfer risgiau cyffredinol, risgiau anhysbys, gorwariant posib, pontio, ayb.
67,262	Reserfau cyflawn fel ar 31 Mawrth 2014.

Mae rhestr fanwl gyflawn o'r reserfau unigol yn y datganiad o gyfrifon y Cyngor.

ATODIAD 3

RHAGLEN GYFALAF AR GYFER 2015/16 – 2016/17

	2015/16	2016/17
	£'000	£'000
Cynnal a Chadw adeiladau (ymdrin ag ôl groniad ac osgoi ôl groniad pellach)	3,096	2,553
Gwaith Tan ac Asbestos	400	500
Rheoli Carbon	0	400
Trefniadaeth Ysgolion	11,820	13,796
Newid dosbarthiadau sydd wedi dod i ddiwedd eu hoes	449	779
Goleuadau Stryd	50	50
Ffensys diogelwch ar y ffyrdd	134	134
Ymdrin â dŵr ar y ffyrdd	100	100
Meysydd Chwarae	35	35
Strategaeth Wastraff y Cyngor	50	0
Adnewyddu Cerbydau	0	58
Rhagbaratoi Cynlluniau Trafnidiaeth	100	100
Lonydd Glas	20	20
Adnewyddu Technoleg Gwybodaeth	501	388
System electroneg cadw cofnodion a dogfennau	244	155
Grantiau Tai	2,000	2,000
I'w ddyrannu ("bidiau" cyfalaf)	180	202
Cyfanswm	19,179	21,270

CYLLIDBAU ARFAETHEDIG 2015/16 FESUL GWASANAETH

Cyllideb 2015/16	Cyllideb Sylfaenol 2014/15	Chwyddiant	Preseptau Incrementau a Phensiynau	Llog a Chostau Benthycia	Demograffi Incwm ac Amrywiol	Trosglwyddiad i'r Setliad	Pwysau ar Wasanaethau	Arbedion	Cyllideb Sylfaenol 2015/16
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
ADRANNAU									
Tim Rheoli Corfforaethol	2,407	22	4	0	329	0	0	(663)	2,099
Strategol a Gwella	4,761	32	13	0	90	40	185	(399)	4,722
Cyllid	6,491	83	(5)	0	(4)	0	116	(514)	6,167
Adnoddau Dynol	2,756	29	2	0	77	0	68	(270)	2,662
Cefnffyrdd	(87)	0	0	0	0	0	0	0	(87)
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	23,307	(49)	13	0	66	0	0	(1,753)	21,584
Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a GyC)	8,690	(30)	13	0	(47)	(21)	(132)	(560)	7,913
Ymgynghoriaeth Gwynedd	54	7	0	0	171	0	0	(245)	(13)
Addysg Canolog	13,494	203	14	0	(202)	(45)	182	(175)	13,471
Cyllideb Ygolion	69,796	578	(52)	0	119	0	(250)	(952)	69,239
Economi a Chymuned	7,550	(14)	28	0	179	0	(65)	(436)	7,242
Oedolion, Iechyd a Llesiant	44,816	630	137	0	382	0	507	(1,963)	44,509
Plant a Theuluoedd	13,507	104	1	0	(112)	134	0	(895)	12,739
Cyfanswm Adrannau	197,542	1,595	168	0	1,048	108	611	(8,825)	192,247
Materion corfforaethol a chyfalaf	34,794	1,206	6	(250)	33	205	(246)	198	35,946
CYFANSWM GROS =	232,336	2,801	174	(250)	1,081	313	365	(8,627)	228,193
Balansau a Reserfau Penodol	(2,179)	0	0	0	160	0	511	0	(1,508)
CYFANSWM NET =	230,157	2,801	174	(250)	1,241	313	876	(8,627)	226,685

CYFARFOD	CYNGOR LLAWN
DYDDIAD	5 MAWRTH 2015
TEITL	RHEOLAETH TRYSORLYS DIWYGIAD O'R DATGANIAD POLISI RHEOLAETH TRYSORLYS DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLAETH TRYSORLYS, STRATEGAETH DARPARIAETH LLEIAFSWM REFENIW A STRATEGAETH FUDDSODDIAD FLYNYDDOL AR GYFER 2015/16
PWRPAS	MABWYSIADU'R STRATEGAETHAU ARFAETHEDIG
AWDUR	DAFYDD L EDWARDS - PENNAETH CYLLID
AELOD CABINET	Y CYNGHORYDD PEREDUR JENKINS

Cyflwyniad a Chefnidir

- Mae Cod Ymarfer CIPFA ar Reolaeth Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad Polisi a phapurau ymarfer ynghyd ag atodlen fanwl yn nodi bwriad y Cyngor wrth ymdrin â'i holl weithrediadau trysorlys. Prif ofyniad y Cod yw i'r Cyngor llawn gymeradwyo'r Datganiad Polisi, y papurau ymarfer a'r atodlen. Fe gymeradwywyd rhain gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 3 Mawrth 2011. Mae newidiadau i'r papurau ymarfer a'r atodlen wedi eu gwneud nawr ac atodir y dogfennau diwygiedig fel Atodiadau A, B a C. Mae'r prif newidiadau fel a ganlyn:

 - Cynnwys matrices risg a defnyddir i ddiffinio'r offerynnau a'r gwrthbartion i'w defnyddio ar gyfer dibenion Buddsoddi yn hytrach na rhestr diffiniedig bob blwyddyn.
 - Newidiadau i'r strwythurau pwyllgorau a rheolaeth ers 2011.
 - Newidiadau i'r siart sefydliad o'r swyddi sydd yn ymwneud gyda rheolaeth trysorlys.
- Mae Cyfarwyddyd Statudol Llywodraeth Cynulliad Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Cyfarwyddyd") yn gorfodi'r Cyngor, fel rhan o'i swyddogaeth rheolaeth trysorlys, i baratoi Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol. Mae'r Cyfarwyddyd yn datgan gall awdurdodau gyfuno'r Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol mewn un adroddiad. Mae Cyngor Gwynedd wedi mabwysiadu'r syniad hwnnw, felly mae'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol wedi'i chynnwys yn rhan 5 o **Atodiad CH**.
- Yn ôl y Cod a'r cyfarwyddyd, rhaid i'r Cyngor gymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, Strategaeth Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (DLIR) a Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Manylir ar y strategaeth ar gyfer 2015/16 yn **Atodiad CH**.

4. Fel Awdurdod Gweinyddol Cronfa Bensiwn Gwynedd mae'r Cyngor yn darparu swyddogaethau rheolaeth trysorlys ar ei gyfer trwy uno arian dros ben y Cyngor ac arian dros ben y Gronfa Bensiwn at ddibenion buddsoddi dyddiol. Mae'r Gronfa Bensiwn yn gofyn am hyn bob blwyddyn gan fod y dychweliadau a dderbynnir yn well ac mae'r risgiau wedi eu lleihau wrth uno'r arian gyda chronfeydd y Cyngor. Bydd y Pwyllgor Pensiynau yn cymeradwyo'r elfennau perthnasol y Datganiad Strategaeth hwn a gofyn i barhau gyda'r trefniadau pwl ar gyfer 2015/16 yn ei gyfarfod ar 24 Mawrth 2015.
5. Yn ychwanegol, cyflwynodd Deddf Llywodraeth Leol 2003 fframwaith darbodus newydd ar gyfer buddsoddiad cyfalaf awdurdodau lleol. Roedd y trefniadau newydd, oedd yn weithredol o'r 1af o Ebrill 2004, yn cyflwyno system lywodraethu newydd ar gyfer gwariant cyfalaf awdurdodau lleol, sy'n bennaf seiliedig ar hunan reolaeth. Datblygwyd y "Prudential Code for Capital Finance in Local Authorities" ('y Cod') gan CIPFA fel cod ymarfer proffesiynol, gyda chefnogaeth statudol, i gefnogi awdurdodau lleol wrth gymryd penderfyniadau i wario cyfalaf. Amcanion allweddol y Cod yw sicrhau bod cynlluniau buddsoddi cyfalaf awdurdodau lleol yn fforddiadwy, darbodus a chynaliadwy. Mynna'r Cod bod awdurdodau lleol, cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol, yn gosod rhai dangosyddion darbodus penodol ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod a blynyddoedd dilynol. Yn dilyn o'r adolygiad diweddaraf mae CIPFA wedi cyflwyno un dangosydd darbodus newydd, "Terfynau uchaf ar gyfran ddyled net i ddyled gros", er mwyn tynnu sylw at sefyllfa ble mae'r Cyngor yn bwriadu benthyca cyn i'r angen godi. Mae'r dangosyddion yma, sy'n seiliedig ar gynigion ar gyfer y cyllidebau refeniw a chyfalaf sydd mewn adroddiadau eraill ar y rhaglen, wedi'u cynnwys yma yn **Atodiad D**.
6. Yn weithredol o'r 31ain o Fawrth 2008, cyflwynodd Llywodraeth Cynulliad Cymru Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) (Diwygio) 2008 [y "Rheoliadau Diwygiedig"]. Mae'r rheoliadau yma yn cyflwyno newidiadau penodol i'r rhai a gafodd eu cyflwyno yn 2003 [y "Rheoliadau Gwreiddiol"] fel rhan o weithredu'r gyfundrefn Benthyca Ddarbodus. Ymhlith y newidiadau sydd wedi'u cyflwyno mae'r gofyn am Ddatganiad Polisi Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (DLIR) blynyddol.
7. Mae'r Rheoliadau Gwreiddiol yn gosod allan sail statudol a fformiwla gymhleth ar gyfer cyfrifo'r DLIR. Mae'r Rheoliadau Diwygiedig ond yn gofyn am dal sydd yn 'ddarbodus', ac mae awdurdodau yn cael defnyddio fwy o ddisgresiwn yn nhermau'r tal a godwyd, serch fod hyn o fewn rhai paramedrau. Mae **Atodiad DD** yn cynnwys y Datganiad DLIR Blynyddol ar gyfer 2015/16.
8. Gwahoddwyd aelodau'r Pwyllgor Archwilio a'r Aelod Cabinet dros Adnoddau i gyfarfod briffio ar 30 Ionawr 2015 gydag Arlingclose, ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor, i drafod Rheolaeth Trysorlys. Atgoffwyd aelodau o God Ymarfer CIPFA ar Reolaeth Trysorlys, ynghyd a'u swyddogaethau a'u cyfrifoldebau am weithgaredd Rheolaeth Trysorlys. Amlygodd yr ymgynghorwyr wahanol risgiau cyfredol i'r trysorlys, a thrafodwyd mewn manylder risgiau credyd, risgiau gyda gwrthbartion, risgiau cyfraddau llog a risg cyfradd chwyddiant. Hefyd, trafodwyd portffolio dyled y Cyngor, y sefyllfa benthyca net, a'r dangosyddion darbodus.

9. Cyflwynwyd yr holl bapurau canlynol i'r Pwyllgor Archwilio ar 17 Chwefror, lle eglurwyd a derbyniwyd y cynigion yn gyffredinol, ymhellach i gwestiynau gan Aelodau. Penderfynodd y Pwyllgor Archwilio i argymhell i'r Cyngor llawn fel a ganlyn:

Argymhelliad

10. **Gofynnir i'r Cyngor fabwysiadu'r Datganiad Polisi Rheolaeth Trysorlys (Atodiadau A, B, a C), Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys a'r Strategaeth Buddsoddi Flynyddol am 2015/16 (Atodiad CH), y Dangosyddion Darbodus (Atodiad D), y Datganiad Darpariaeth Lleiafswm Refeniw (Atodiad DD) a'r trefniant uno gyda'r Gronfa Bensiwn ar gyfer buddsoddi llif arian dyddiol.**

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD POLISI RHEOLAETH TRYSORLYS

1. Diffinia'r Cyngor ei weithgareddau rheolaeth trysorlys fel a ganlyn:

“Rheolaeth llif arian y Cyngor a'i drafodion bancio, marchnadoedd arian a marchnadoedd cyfalaf; rheolaeth effeithiol y risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a'r ymgais am y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny.”

2. Ystyria'r Cyngor mai adnabod, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithiolrwydd ei weithgareddau rheolaeth trysorlys. O ganlyniad, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheolaeth trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r Cyngor ac unrhyw offerynnau ariannol a defnyddir i reoli'r risgiau yma.
3. Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd rheolaeth trysorlys effeithiol yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Gan hynny mae'n ymrwymedig i egwyddorion cyflawni gwerth gorau mewn rheolaeth trysorlys, a defnyddio technegau addas ar gyfer mesur perfformiad, o fewn cyd-destun rheolaeth risg effeithiol.

CYNGOR GWYNEDD

ARFERION RHEOLAETH TRYSORLYS

Y mae Arferion Rheolaeth Trysorlys (ARhT) yn disgrifio'r modd y bydd y Cyngor hwn yn ceisio cyflawni ei bolisiau a'i amcanion ynglŷn â rheolaeth trysorlys, a sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hyn.

ARhT1 RHEOLI RISG TRYSORLYS

Bydd y Pennaeth Cyllid yn cynllunio, yn gweithredu ac yn monitro'r holl drefniadau ar gyfer adnabod, trin a rheoli risg mewn perthynas â rheolaeth trysorlys. Bydd yn adrodd o leiaf unwaith y flwyddyn ynglŷn â digonolrwydd ac addasrwydd y trefniadau hyn, a bydd yn adrodd, fel mater brys, ynglŷn ag amgylchiadau unrhyw anhawster sydd wedi codi, neu sy'n debygol o godi, wrth geisio cyflawni amcanion y Cyngor yn y cyswllt hwn. Bydd yn cyflawni'r holl weithredoedd hyn yn unol â'r gweithdrefnau sydd wedi eu rhestru yn ARhT6, *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*. Mewn perthynas â phob un o'r risgiau canlynol, mae'r trefniadau sy'n ceisio sicrhau cydymffurfiad â'r amcanion hyn wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

1.1 Rheoli risg mewn perthynas â chredyd a gwrthbartïon

Mae'r Cyngor hwn yn ystyried diogelwch y prifsymiau y mae'n eu buddsoddi yn un o brif amcanion ei weithgareddau rheolaeth trysorlys. O ganlyniad, bydd yn sicrhau bod ei restrau gwrthbartïon a'u cyfyngiadau yn adlewyrchu agwedd ofalus tuag at sefydliadau y gallai fod yn ymddiried arian iddynt, a bydd yn cyfyngu ei weithgareddau buddsoddi i'r offerynnau, y dulliau a'r technegau y cyfeirir atynt yn ARhT4 *Offerynnau, dulliau a thechnegau cymeradwy* ac sydd wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon. Y mae hefyd yn cydnabod yr angen am bolisi gwrthbartïon ffurfiol mewn perthynas â'r sefydliadau hynny y gallai fod yn benthg arian ganddynt, neu y gallai fod yn ymrwymo i drefniadau ariannu eraill gyda hwy, a bydd felly'n cynnal polisi o'r fath.

1.2 Rheoli risg mewn perthynas â hylifedd

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ganddo adnoddau arian parod, trefniadau benthg, a chyfleusterau gorddrafft neu drefniadau wrth gefn, sydd yn ddigonol er nad yn ormodol ac sydd yn galluogi'r Cyngor i sicrhau bod digon o arian ar gael bob amser ar gyfer cyflawni ei amcanion gwasanaeth.

Bydd y Cyngor hwn ond yn benthg o flaen yr angen lle bo achos busnes clir i'w gwneud ac ond ar gyfer y rhaglen cyfalaf cyfredol neu i gyllido aeddfedrwydd dyledion yn y dyfodol.

1.3 Rheoli risg mewn perthynas â chyfraddau llog

Bydd y Cyngor hwn yn rheoli dylanwad amrywiadau mewn cyfraddau llog arno, gyda golwg ar ffrwyno ei gostau llog net, neu ddiogelu ei refeniw o logau, yn unol â'r symiau sydd wedi eu darparu yn ei drefniadau cyllidebol fel y mae'r rheiny wedi eu diwygio yn unol â ARhT6, *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*.

Bydd yn cyflawni'r amcanion hyn trwy ddefnydd gofalus o'i offerynnau, ei ddulliau a'i dechnegau cymeradwy ar gyfer cyllido a buddsoddi, yn bennaf er

mwyn creu sefydlogrwydd a sicrwydd ynglŷn â chostau a refeniw, ond gan gadw digon o hyblygrwydd ar yr un pryd i allu manteisio ar newidiadau annisgwyl neu newidiadau a allai fod yn fanteisiol yn lefel neu strwythur cyfraddau llog. Mae'r uchod bob amser yn amodol ar drafod unrhyw oblygiadau o ran polisi neu gyllideb, ac ar eu cymeradwyo os bydd gofyn hynny.

1.4 Rheoli risg mewn perthynas â chyfraddau cyfnewid

Bydd y Cyngor hwn yn rheoli dylanwad amrywiadau mewn cyfraddau cyfnewid arno, er mwyn lleihau i'r eithaf unrhyw effaith niweidiol ar yr incwm y mae wedi cyllidebu ar ei gyfer, ac ar lefelau gwariant.

Bydd yn cyflawni'r amcan hwn trwy ddefnydd gofalus o'i offerynnau, ei ddulliau a'i dechnegau cymeradwy ar gyfer cyllido a buddsoddi, yn bennaf er mwyn creu sefydlogrwydd a sicrwydd ynglŷn â chostau a refeniw, ond gan gadw digon o hyblygrwydd ar yr un pryd i allu manteisio ar newidiadau annisgwyl neu newidiadau a allai fod yn fanteisiol yn lefel neu strwythur cyfraddau cyfnewid. Mae'r uchod bob amser yn amodol ar drafod unrhyw oblygiadau o ran polisi neu gyllideb, ac ar eu cymeradwyo os bydd gofyn hynny.

1.5 Rheoli risg mewn perthynas ag ail-gyllido

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer benthyca, ariannu preifat a phartneriaeth yn cael eu cyd-drafod, eu strwythuro a'u dogfennu, a bod proffil aeddfedrwydd yr arian sy'n cael ei godi drwy'r fath ddulliau yn cael ei reoli gyda golwg ar sicrhau telerau cynnig, ar gyfer adnewyddu neu ail-ariannu (os bydd angen y rhain), sydd yn gystadleuol ac mor ffafriol i'r Cyngor ag y gellir ei sicrhau yng ngoleuni'r amgylchiadau marchnad sy'n bodoli ar y pryd.

Bydd y Cyngor yn ymarfer rheolaeth weithredol dros ei berthynas gyda gwrthbartion yn y trafodion busnes hyn, yn y fath fodd ag i gyflawni'r amcan hwn, a bydd yn osgoi gorddibynnu ar unrhyw un ffynhonnell arian os oes unrhyw bosibilrwydd y gallai hynny beryglu cyflawni'r uchod.

1.6 Rheoli risg gyfreithiol a rheoleiddiol

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ei holl weithgareddau rheolaeth trysorlys yn cydymffurfio â'i bwerau statudol ac â'r gofynion rheoleiddiol. Bydd yn profi'r cyfryw gydymffurfiaid, os gofynnir hynny, i'r holl bartion y mae'n delio gyda hwy mewn gweithgareddau o'r fath. Wrth lunio ei bolisi mewn perthynas â chredyd a gwrthbartion, dan ARhT1.1 *Rheoli risg mewn perthynas â chredyd a gwrthbartion*, bydd yn sicrhau bod yna dystiolaeth o bwerau, awdurdod a chydymffurfiaid y gwrthbartion â'r trafodion ariannol y gallent eu cyflawni gyda'r sefydliad, yn enwedig ynglŷn â'r ddyletswydd gofal a'r ffioedd sy'n cael eu codi.

Mae'r Cyngor hwn yn cydnabod y gallai newidiadau deddfwriaethol neu reoleiddiol yn y dyfodol effeithio ar ei weithgareddau rheolaeth trysorlys; a chyn belled ag y mae'n rhesymol alluog i wneud hynny, bydd yn ceisio lleihau i'r eithaf y perygl y bydd y rhain yn cael effaith niweidiol ar y Cyngor.

1.7 Twyll, camgymeriad a llygredigaeth, a rheoli digwyddiadau annisgwyl

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau ei fod wedi adnabod yr amgylchiadau a allai ei adael yn agored i'r perygl o golled trwy dwyll, camgymeriad, llygredigaeth neu ddigwyddiadau posibl eraill yn ei drafodion rheolaeth trysorlys. Felly, bydd yn

defnyddio systemau a gweithdrefnau priodol, ac yn cynnal trefniadau rheoli effeithiol ar gyfer digwyddiadau annisgwyl, i'r dibenion hyn.

1.8 Rheoli risg mewn perthynas â'r farchnad

Bydd y Cyngor hwn yn ceisio sicrhau na fydd ei bolisiâu a'i amcanion datganedig ynglŷn â rheolaeth trysorlys yn cael eu peryglu gan amrywiadau anffafriol yng ngwerth y prifsymiau y mae'n eu buddsoddi, a bydd felly'n ceisio ei amddiffyn ei hun rhag effeithiau amrywiadau o'r fath.

ARhT2 MESUR PERFFORMIAD

Mae gan y Cyngor hwn ymrwymiad i geisio sicrhau'r gwerth gorau yn ei weithgareddau rheolaeth trysorlys, ac mae ganddo ymrwymiad hefyd i'r defnydd o fethodoleg perfformiad i gynnal y nod honno, o fewn y fframwaith sydd wedi ei ddisgrifio yn ei Ddatganiad Polisi ar Reolaeth Trysorlys.

O ganlyniad, bydd y swyddogaeth rheolaeth trysorlys yn destun dadansoddiad parhaus o'r gwerth y mae'n ei ychwanegu o ran ategu amcanion gwasanaeth datganedig y Cyngor. Bydd yn destun archwiliad rheolaidd o ddulliau eraill o ddarparu gwasanaethau, o argaeledd anogaethau grant neu gymhorthdal eraill, ac o'r posibiladau o welliannau dichonadwy eraill. Bydd perfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys yn cael ei fesur gan ddefnyddio'r meini prawf sydd wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT3 GWNEUD PENDERFYNIADAU A DADANSODDI

Bydd y Cyngor hwn yn cynnal cofnodion llawn o'i benderfyniadau ynglŷn â rheolaeth trysorlys, ac o'r prosesau a'r arferiadau sy'n cael eu gweithredu wrth ddod i'r penderfyniadau hynny, i bwrpas dysgu o'r gorffennol ac er mwyn dangos bod camau rhesymol wedi eu cymryd i sicrhau bod yr holl ystyriaethau a oedd yn berthnasol i'r penderfyniadau hynny wedi cael eu cymryd i ystyriaeth ar y pryd. Manylir ar y materion sydd i'w trin a'r prosesau ac arferiadau sydd i'w defnyddio, wrth ddod i benderfyniadau, yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT4 OFFERYNNAU, DULLIAU A THECHNEGAI CYMERADWY

Ni fydd y Cyngor hwn ond yn ymgymryd â'i weithgareddau rheolaeth trysorlys gan ddefnyddio'r offerynnau, y dulliau a'r technegau hynny y manylir arnynt yn yr atodlen i'r ddogfen hon, ac o fewn y cyfyngiadau a'r paramedrau sydd wedi eu diffinio yn ARhT1, *Rheoli risg Trysorlys*.

ARhT5 TREFNIADAETH, EGLURDER A GWAHANIAD CYFRIFOLDEBAU, A THREFNIADAU DELIO

Y mae'r Cyngor hwn o'r farn ei bod yn hanfodol, i bwrpas rheoli a monitro ei weithgareddau rheolaeth trysorlys yn effeithiol, ac er mwyn lleihau'r perygl o dwyll neu gamgymeriad, ac er mwyn ceisio sicrhau'r perfformiad gorau posibl, fod y gweithgareddau hyn yn cael eu strwythuro a'u rheoli mewn modd cwbl gyfannol, a bod yna eglurder bob amser ynglŷn â chyfrifoldebau rheolaeth trysorlys.

Yr egwyddor a fydd yn sail i hyn yw gwahaniaethu clir rhwng y rhai y mae'r gwaith o bennu polisiâu rheolaeth trysorlys wedi ei ymddiried iddynt a'r rhai y mae'r gwaith o weithredu a rheoli'r polisiâu hyn wedi ei ymddiried iddynt, yn enwedig mewn perthynas

â gweithredu a throsglwyddo arian, cofnodi a gweinyddu penderfyniadau rheolaeth trysorlys, ac archwilio ac adolygu'r swyddogaeth rheolaeth trysorlys.

Os a pha bryd y bydd y Cyngor hwn yn bwriadu gwyro o'r egwyddorion hyn, o ganlyniad i ddiffyg adnoddau neu amgylchiadau eraill, bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod y rhesymau'n cael eu hadrodd yn gywir yn unol â ARhT6 *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*, a bod y goblygiadau'n cael eu hystyried a'u harfarnu'n iawn.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod yna ddatganiadau ysgrifenedig clir o gyfrifoldebau pob swydd sydd yn ymwneud â rheolaeth trysorlys, ac o'r trefniadau ar gyfer llenwi bwlch mewn achos o absenoldeb. Manylir ar y trefniadau presennol yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod yna ddogfennaeth gywir ar gyfer yr holl gytundebau a thrafodion ariannol, a bod gweithdrefnau'n bodoli ar gyfer trosglwyddo arian yn effeithiol. Manylir ar y trefniadau presennol yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

Mae manylion yr hyn sy'n cael ei ddirprwyo i'r Pennaeth Cyllid mewn perthynas â rheolaeth trysorlys wedi eu cyflwyno yn yr atodlen i'r ddogfen hon. Bydd y Pennaeth Cyllid yn cyflawni'r holl gyfrifoldebau o'r fath yn unol â datganiad polisi ac Arferiadau Rheolaeth trysorlys y Cyngor ac, os yw'n aelod o CIPFA, â'r Safon Ymarfer Broffesiynol mewn perthynas â rheolaeth trysorlys.

ARhT6 GOFYNION O RAN ADRODD, A THREFNIADAU AR GYFER GWYBODAETH I REOLWYR

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod adroddiadau rheolaidd yn cael eu paratoi a'u hystyried ynglŷn â gweithredu ei bolisiau rheolaeth trysorlys; ynglŷn ag effeithiau'r penderfyniadau sy'n cael eu gwneud a'r trafodion ariannol sy'n cael eu gweithredu yn unol â'r polisiau hynny; ynglŷn â goblygiadau newidiadau, yn enwedig rhai cyllidebol, sy'n deillio o ffactorau rheoleiddiol, economaidd, marchnad neu eraill sy'n effeithio ar ei weithgareddau rheolaeth trysorlys; ac ynglŷn â pherfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys.

Fel lleiafswm:

bydd y Cyngor Llawn a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn, o leiaf:

- adroddiad blynyddol ar y strategaeth a'r cynllun sydd i'w dilyn yn y flwyddyn i ddod;

bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn:

- adroddiad canol blwyddyn; ac
- adroddiad blynyddol ar berfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys, ar effeithiau'r penderfyniadau a wnaed a'r trafodion ariannol sydd wedi eu gweithredu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac ar unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio â Datganiad Polisi'r Cyngor ar Reolaeth Trysorlys ac â'r Arferiadau Rheolaeth Trysorlys.

Bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau cyson ar weithgareddau a risgiau rheolaeth trysorlys.

Bydd y Pwyllgor Archwilio gyda'r cyfrifoldeb ar gyfer craffu polisiau ac ymarferion rheolaeth trysorlys.

Manylir ar y trefniadau presennol, ac ar ffurf yr adroddiadau hyn, yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT7 TREFNIADAU CYLLIDEBU, CYFRIFWAITH AC ARCHWILIO

Bydd y Pennaeth Cyllid yn paratoi, a bydd y Cabinet yn cymeradwyo ac yn diwygio o bryd i'w gilydd os bydd angen, gyllideb flynyddol ar gyfer rheolaeth trysorlys, a fydd yn dwyn ynghyd yr holl gostau sy'n gysylltiedig â rhedeg y swyddogaeth rheolaeth trysorlys, ynghyd â'r incwm cysylltiedig. Bydd y materion sydd i'w cynnwys yn y gyllideb yn cynnwys, o leiaf, y rhai sy'n ofynnol trwy statud neu reoliad, ynghyd â gwybodaeth a fydd yn dangos cydymffurfiad â ARhT1 *Rheoli risg*, ARhT2 *Gwerth gorau a mesur perfformiad*, a ARhT4 *Offerynnau, dulliau a thechnegau cymeradwy*. Bydd y Pennaeth Cyllid yn gweithredu rheolaeth effeithiol dros y gyllideb hon, ac yn argymhell unrhyw newidiadau gofynnol, ac yn adrodd arnynt, yn unol â ARhT6 *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*.

Bydd y Cyngor hwn yn rhoi cyfrif am ei weithgareddau rheolaeth trysorlys, am y penderfyniadau sydd wedi eu gwneud, a'r trafodion ariannol sydd wedi eu gweithredu, yn unol â'r arferiadau a'r safonau cyfrifo priodol, ac â'r gofynion statudol a rheoleiddiol sydd mewn grym ar y pryd.

ARhT8 RHEOLAETH ARIAN A LLIF ARIAN

Oni bai bod gofynion statudol neu reoleiddiol yn mynnu'n wahanol, bydd yr holl arian sydd yn nwylo'r Cyngor hwn yn cael ei reoli gan y Pennaeth Cyllid, a bydd yn cael ei gydgasglu i ddibenion llif arian a rheoli buddsoddiadau. Bydd amcanestyniadau o lif arian yn cael eu paratoi'n rheolaidd ac yn brydlon, a bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod y rhain yn ddigonol i ddibenion monitro cydymffurfiad â *ARhT1.2 Rheoli risg mewn perthynas â hylifedd*. Mae'r trefniadau presennol ar gyfer paratoi amcanestyniadau o lif arian, a ffurf yr amcanestyniadau hyn, yn cael eu dangos yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT9 CUDDIO TARDDIAD ARIAN GWEITHGAREDDAU TROSEDDOL

Y mae'r Cyngor hwn yn effro i'r posibilrwydd y gallai ddod yn destun ymgais i'w dynnu i mewn i weithrediad cuddio tarddiad arian o weithgareddau troseddol. O ganlyniad, bydd yn cynnal gweithdrefnau ar gyfer gwirio a chofnodi pwy yw'r gwrthbartïon, ac ar gyfer adrodd ynglŷn ag amheuan, a bydd yn sicrhau bod y staff sy'n gysylltiedig â hyn wedi eu hyfforddi'n iawn. Manylir ar y trefniadau presennol, gan gynnwys enw'r swyddog y dylid gwneud adroddiadau iddo, yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT10 HYFFORDDIANT A CHYMWYSTERAU STAFF

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod gan yr holl staff sy'n gysylltiedig â'r swyddogaeth rheolaeth trysorlys yr holl gymwysterau ac adnoddau sydd eu hangen ar gyfer ymgymryd â'r dyletswyddau a'r cyfrifoldebau sydd wedi eu dyrannu iddynt. Bydd felly'n ceisio penodi unigolion sydd yn fedrus ac yn brofiadol, a bydd yn darparu hyfforddiant ar gyfer staff er mwyn eu galluogi i gael a chynnal lefel briodol o

feistrolaeth, gwybodaeth a medrau. Bydd y Pennaeth Cyllid yn argymhell ac yn gweithredu'r trefniadau angenrheidiol.

Bydd Pennaeth Cyllid yn sicrhau bydd aelodau'r Cyngor sydd gyda chyfrifoldebau rheolaeth trysorlys, gan gynnwys y rheiny gyda chyfrifoldebau craffu, yn cael mynediad at hyfforddiant addas i'w anghenion a'u cyfrifoldebau.

Mae'r rhai sydd yn gyfrifol am lywodraethu yn adnabod eu cyfrifoldebau unigol er mwyn sicrhau bod ganddynt y sgiliau er mwyn cyflawni eu rôl yn effeithiol. Manylir ar y trefniadau presennol yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT11 DEFNYDDIO DARPARWYR GWASANAETH ALLANOL

Mae'r Cyngor hwn yn adnabod bod penderfyniadau rheolaeth trysorlys yn aros gyda'r Cyngor pob amser. Mae'n cydnabod gwerth posibl defnyddio darparwyr allanol o wasanaethau rheolaeth trysorlys er mwyn cael at fedrau ac adnoddau arbenigol. Pan fydd yn defnyddio darparwyr gwasanaethau o'r fath, bydd yn sicrhau ei fod yn gwneud hynny am resymau sydd wedi bod yn destun arfarniad llawn o'r costau a'r buddion. Bydd hefyd yn sicrhau bod telerau penodiad y darparwyr, a'r dulliau a fydd yn cael eu defnyddio i bwysu a mesur eu gwerth, yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n gywir ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd. Bydd hefyd yn sicrhau, lle bo hynny'n ymarferol ac yn angenrheidiol, fod amrediad o ddarparwyr gwasanaethau'n cael ei ddefnyddio, er mwyn osgoi gorddibyniaeth ar un cwmni neu ar nifer fechan o gwmnïau. Lle mae gwasanaethau'n agored i drefniadau tendro neu ail-dendro, bydd gofynion deddfwriaethol yn cael eu parchu bob amser. Mae'r gwaith o fonitro'r trefniadau hyn yn gyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid, ac mae manylion y trefniadau cyfredol wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT12 TREFN LLYWODRAETH GORFFORAETHOL

Mae gan y Cyngor hwn ymrwymiad i fynd ar drywydd trefn llywodraeth gorfforaethol gywir ym mhob agwedd ar ei fusnesau a'i wasanaethau, ac i sefydlu'r egwyddorion a'r arferiadau ar gyfer cyflawni hyn. Felly, bydd y swyddogaeth rheolaeth trysorlys a'i gweithgareddau'n cael eu gweithredu mewn modd agored, tryloyw, gonest, cywir ac atebol.

Mae'r Cyngor hwn wedi mabwysiadu ac wedi gweithredu argymhellion allweddol y Côt. Ystyrir bod hyn, a'r trefniadau eraill y manylir arnynt yn yr atodlen i'r ddogfen hon, yn anhepgor i gyflawniad trefn llywodraeth gorfforaethol gywir ym maes rheolaeth trysorlys, a bydd Pennaeth y Gwasanaeth Cyllid yn monitro effeithiolrwydd y trefniadau hyn, ac yn adrodd yn eu cylch os a pha bryd y bydd angen.

CYNGOR GWYNEDD

ARhT1 RHEOLI RISG TRYSORLYS

1.1 RISG CREDYD A GWRTHBARTÏON

Y risg o fethiant y gwrthbarti i gwrdd â'i gofynion cytundebol i'r corff o dan y buddsoddiad, benthyca, cyfalaf, prosiect neu gyllido partneriaeth, yn enwedig oherwydd lleihad mewn 'creditworthiness' y gwrthbarti a'r effaith niweidiol canlynol ar adnoddau cyfalaf neu gyfredol (refeniw) y corff.

1.1.1 Meini prawf i'w defnyddio i greu a rheoli rhestrau a chyfyngiadau gwrthbartïon cymeradwyed

- a) Bydd y Pennaeth Cyllid yn ffurfio meini prawf addas ar gyfer asesu a monitro risg credyd gwrthbartïon buddsoddi a bydd yn llunio rhestr fenthyca yn cynnwys cyfyngiadau amser, math, sector a gwrthbartïon penodol.
- b) Bydd staff rheolaeth Trysorlys yn ychwanegu neu'n dileu gwrthbartïon o'r rhestr gymeradwyedig yn unol â'r polisi ar feini prawf i ddewis gwrthbartïon.
- c) Bydd y Cyngor yn defnyddio meini prawf credyd er mwyn dewis rhestr gwrthbartïon i fuddsoddi gyda nhw. Bydd y Cyngor ac Arlingclose, ei Cyngorwyr Trysorlys, yn cynnal rhestr gwrthbartïon ac asesu a diweddarau statws credyd y sefydliadau yn gyson. Bydd yr asesiad hwn yn cymryd y ffactorau fel y canlynol i ystyriaeth:
 - i) y graddfeydd credyd unigol
 - ii) cyfnewidiadau diffyg credyd
 - iii) cefnogaeth arfaethedig gan sefydliad rhiant gydag adnoddau da; a
 - iv) pris ei rhandaliadau
- ch) Bydd Arlingclose, Cyngorwyr Trysorlys y Cyngor, yn darparu gwybodaeth yn fisol am unrhyw sgôr sy'n berthnasol i'r cyngor a diweddariad ar gyfer unrhyw newidiadau yn ystod y mis.
- d) Caiff y rhestr gwrthbartïon cymeradwyedig ei phennu gan y meini prawf yma: -

Buddsoddiadau Penodedig:

Defnyddir Sterling ar gyfer pob buddsoddiad o'r fath, **gydag aeddfediad o hyd at flwyddyn ar y mwyaf**, gan gyrraedd yr isafswm meini prawf credyd 'uchel' ble bo hynny'n berthnasol.

Cyfrad Credyd	Banciau Ansicredig	Banciau â Sicrwyd	Llywodraeth	Corfforaethau	Darparwyr Cofrestredig
Llywodraeth DU	d/b	d/b	£ diderfyn 50 mlynedd	d/b	d/b
AAA	£4m 5 mlynedd	£8m 20 mlynedd	£8m 50 mlynedd	£4m 20 mlynedd	£4m 20 mlynedd
AA+	£4m 5 mlynedd	£8m 10 mlynedd	£8m 25 blynedd	£4m 10 blynedd	£4m 10 blynedd

AA	£4m 4 blynedd	£8m 5 mlynedd	£8m 15 blynedd	£4m 5 blynedd	£4m 10 blynedd
AA-	£4m 3 blynedd	£8m 4 blynedd	£8m 10 mlynedd	£4m 4 blynedd	£4m 10 blynedd
A+	£4m 2 flynedd	£8m 3 blynedd	£4m 5 mlynedd	£4m 3 blynedd	£4m 5 blynedd
A	£4m 13 mis	£8m 2 flynedd	£4m 5 mlynedd	£4m 2 flynedd	£4m 5 blynedd
A-	£4m 6 mis	£4m 13 mis	£4m 5 mlynedd	£2m 13 mis	£4m 5 blynedd
BBB+	£2m 100 diwrnod	£4m 6 mis	£2m 2 flynedd	£2m 6 mis	£2m 2 flynedd
BBB or BBB-	£2.5m Diwrnod nesaf yn unig	£4m 100 diwrnod	d/b	d/b	n/a
Dim	£1m 6 mis	d/b	£4m 25 blynedd	£50,000 5 mlynedd	£4m 5 mlynedd
Cronfeydd wedi eu cyfuno	£8m mesul gronfa				
Benthyciadau i Ddarparwyr Cofrestredig lleol ar gyfer adeiladu tai			£10m 25 mlynedd		
Benthyciadau i Fusnesau Lleol			Cyfanswm o £3m 10 blynedd		

1.1.2 Methodoleg cymeradwyedig ar gyfer newid cyfyngiadau ac ychwanegu neu ddileu gwrthbartïon

Defnyddir sgoriau credyd ond fel man cychwyn wrth ystyried risg credyd. Bydd y Cyngor yn defnyddio gwybodaeth farchnad sydd ar gael yn gyffredinol, fel y ffactorau y nodir yn 1.1.1c uchod. Mae'r Pennaeth Cyllid yn gyfrifol am ddefnyddio'r meini prawf credyd yn 1.1.1d, i ddewis gwrthbartïon cymeradwyedig, a bydd yn ychwanegu neu'n dileu gwrthbartïon fel y bo'n briodol o'r rhestr gwrthbartïon pan fo newid yn sgôr credyd gwrthbartïon unigol neu mewn strwythurau bancio e.e. cyfuno neu gymryd drosodd. Caiff y gwaith hwn ei ddirprwyo'n ddyddiol i staff yn y swyddogaeth rheoli'r trysorlys.

Bydd gwrthbartïon yn cael ei cynnwys yn y rhestr awdurdodedig pan yn cael ei argymhell gan Gynghorwyr Trysorlys y Cyngor yn unol a'r meini prawf credyd yn y Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys blynyddol.

Bydd y benthyciadau Ddarparwyr Cofrestredig lleol ar gyfer adeiladu tai rhan o'r rhaglen cyfalaf tai a cymeradwywyd. Y swm a'r cyfnod yn y tabl yw'r uchafswm ac mae'r amodau a thelerau ar gyfer bob benthyciad yn amodol ar awdurdod gan y Pennaeth Cyllid.

1.1.3 Manylion Gwasanaethau Asiantaethau Sgôr Credyd neu Wasanaethau eraill sy'n darparu sgoriau credyd cyfredol ac yn adrodd ar newidiadau.

Mae'r Cyngor hwn yn defnyddio sgoriau credyd gan yr asiantaethau sgôr credyd canlynol drwy ei ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys:

- a) Fitch Ratings;
- b) Moody's Investors Services; a
- c) Standard & Poor's.

1.2 RISG HYLIFEDD

Y risg na fydd arian ar gael pan fo angen, bod rheolaeth hylifedd aneffeithiol yn creu costau ychwanegol dros y gyllideb, ac felly cyfaddawdir amcanion gwasanaeth y Cyngor.

1.2.1 Symiau cymeradwy ar gyfer isafswm balasau arian a buddsoddiadau tymor byr

Bydd adran Rheolaeth y Trysorlys yn ceisio cadw'r balans lleiaf posibl ym mhrif gyfrifon banc y Cyngor ar ddiwedd pob diwrnod gwaith drwy fenthycu arian sydd dros ben i'w wrthbartion er mwyn cynyddu maint y llog y mae'n ei dderbyn. Gall y Pennaeth Cyllid benderfynu bod angen isafswm penodol o arian wrth gefn. Gall ef hefyd roi cyfyngiadau ar uchafswm hyd y benthyciadau a wneir.

1.2.2 Manylion:

a) Cyfleusterau wrth gefn

Ar ddiwedd pob diwrnod ariannol mae unrhyw arian dros ben annisgwyl yn cael eu symud i'r Cyfrif Banc Llog Uchel sydd ar gael o brif fanc y Cyngor. Mae'r rhain ar gael yn syth os yw'r Cyfrif Banc Grŵp yn mynd i orddrafft.

b) Trefniadau gorddrafft banc

Cytunwyd ar orddrafft o £1m ar 1% uwchlaw Cyfradd Sail Barclays fel rhan o'r tendr banc. Caiff y gorddrafft ei asesu ar sail grŵp i gyfrifon y Cyngor.

c) Cyfleusterau benthycu tymor-byr

Mae'r Cyngor yn cael gafael ar fenthyciadau dros dro drwy froceri cymeradwyedig ar farchnad arian Llundain. Y terfyn benthycu cymeradwyedig am ddyled tymor byr yw £15m.

ch) Cyfleusterau yswiriant/gwarant

Mae'r Cyngor wedi ei yswirio gyda Zurich Municipal. Ceir rhagor o fanylion yn adran 1.8.3.

1.3 RISG CYFRADD LLOG

Y risg bydd newidiadau mewn cyfraddau llog yn creu baich annisgwyl neu heb ei cyllido i gyllideb y Cyngor, a bod y sefydliad heb ei gwarchod yn ddigonol rhagddo.

Bydd y Cyngor yn rheoli'r ffaith ei fod yn agored i newidiadau mewn cyfraddau llog gyda golwg ar ffrwyno ei gostau llog, neu sicrhau ei dderbyniadau llog, yn unol â'r symiau a ddarparwyd yn ei drefniadau cyllidebol fel ag y'u diwygiwyd yn unol â ARhT6 *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr.*

1.3.1 Pwyntiau tanio a chanllawiau eraill ar gyfer rheoli newidiadau i lefelau'r gyfradd llog

Gweler y strategaeth flynyddol y trysorlys sy'n amlinellu'r safbwynt am y flwyddyn.

- 1.3.2 Lleiafswm/uchafswm cyfrannau dyled/llog cyfradd newidiol**
- cyfran fwyaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog newidiol 50%
 - cyfran leiaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog newidiol 0%
- 1.3.3 Lleiafswm/uchafswm cyfrannau dyled/llog cyfradd sefydlog**
- cyfran leiaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog sefydlog. 50%
 - cyfran fwyaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog sefydlog 100%
- 1.3.4 Polisiâu'n ymwneud â'r defnydd o ddeilliadau ariannol i reoli cyfradd llog**
- a) Delio Ymlaen**
Rhoddir ystyriaeth i ddelio o gyfnodau ymlaen yn dibynnu ar amodau'r farchnad. Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Pennaeth Cyllid y gellir delio ymlaen.
- b) Adneuon Galwadwy**
Rhoddir ystyriaeth i ddefnyddio adneuon galwadwy. Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Pennaeth Cyllid y gellir defnyddio adneuon galwadwy.
- c) LOBO's (benthycyca o dan opsiwn y sawl sy'n rhoi benthycyca/ benthyciwr)**
Rhoddir ystyriaeth i ddefnyddio LOBO's. Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Pennaeth Cyllid y gellir defnyddio LOBO's.

1.4 RISG CYFRADD GYFNEWID

Y risg bydd newidiadau mewn cyfraddau cyfnewid tramor yn creu baich annisgwyl neu heb ei cyllido i gyllideb y Cyngor, a bod y sefydliad heb ei gwarchod yn ddigonol rhagddo.

1.4.1 Meini prawf cymeradwyedig ar gyfer rheoli newidiadau yn lefelau'r gyfradd gyfnewid

O ganlyniad i natur busnes y Cyngor, gall y Cyngor fod yn agored i risg y gyfradd gyfnewid o dro i dro. Bydd hyn yn digwydd yn bennaf drwy dderbyn incwm neu wynebu gwariant mewn arian cyfred heblaw sterling. Bydd y Cyngor yn mabwysiadu strategaeth ragfantoli lawn i reoli ac ychwanegu sicrwydd at werth sterling y trafodion yma. Golyga hyn y bydd y Cyngor yn cael gwared ag unrhyw risgiau cyfnewid tramor cyn gynted ag y'u gwelir.

Os oes yna rwymedigaeth gytundebol i dderbyn incwm neu wneud taliad mewn arian cyfred heblaw sterling rywbryd yn y dyfodol, bydd trafodion cyfnewid tramor ymlaen yn cael eu hystyried, gyda chyngor proffesiynol, i gydymffurfio â'r polisi rhagfantoli llawn hwn. Bydd unrhyw incwm mewn arian tramor a dderbynnir yn annisgwyl yn cael ei droi i sterling ar y cyfle cyntaf oni bo gan y Cyngor rwymedigaeth gytundebol i wneud taliad yn yr un arian ar ddyddiad yn y dyfodol. Yn yr achos hwn, bydd yr arian yn cael ei gadw fel adneuon i gwrdd â'r ymrwymiad gwariant yma.

1.5 RISG AILGYLLIDO

Y risg bydd benthyciadau aeddfed, cyllido prosiect neu bartneriaeth yn methu cael eu hail-gyllido ar dermau sydd yn adlewyrchu'r darpariaethau gan y sefydliad ar gyfer yr ail-gyllido, cyfalaf a chyfredol (refeniw), ac / neu bydd y termau yn anghyson gyda'r amodau farchnad cyffredin ar y pryd.

1.5.1 Polisiâu ac arferion dyled / proffilio aeddfedrwydd ariannu cyfalaf arall

Mae unrhyw aildrefnu dyled yn debyg o ddigwydd pan fo'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd ail-gyllido a'r gyfradd adbryniad ar ei fwyaf manteisiol a bydd y sefyllfa'n cael ei monitro'n barhaol er mwyn cymryd mantais o unrhyw wriadau a ganfyddir yn y gromlin cynhyrchu. Bydd y rheswm dros wneud unrhyw aildrefnu un o'r canlynol:

- a) cynhyrchu arbedion llog ar y risg leiaf;
- b) balansio'r proffil anwedolrwydd (h.y. cymhareb ddyled sefydlog yn erbyn ansefydlog) o'r portffolio dyled;
- c) newid y proffil aeddfedrwydd y ddyled er mwyn lleihau unrhyw risgiau cynhenid ailgyllido.

Gwneir unrhyw aildrefnu o fewn polisi a strategaeth trysorlys y Cyngor ac adroddir i'r Aelod Cabinet Adnoddau yn dilyn gweithrediad. Os yw o'n credu ei bod hi'n fater o sylwedd, adroddir hefyd i'r Pwyllgor Archwilio.

1.5.2 Gofynion buddsoddiad cyfalaf amcanol

Bydd yr adran gyfrifeg yn paratoi cynllun tair blynedd ar gyfer gwariant cyfalaf y Cyngor. Bydd hyn yn unol â chanllawiau caniatâd cyfalaf y Llywodraeth. Bydd y cynllun cyfalaf yn cael ei ddefnyddio i baratoi cyllideb refeniw tair blynedd ar gyfer costau benthycia ad-daliadau prifswm, llog a threuliau a fydd yn cymryd i ystyriaeth y cynlluniau ar gyfer gwariant cyfalaf, ad-dalu benthyciadau a rhagfynegon newidiadau yn y gyfradd llog.

1.5.3 Polisi'n ymwneud â chyfyngiadau ar ganlyniadau refeniw cyllido cyfalaf.

Mae'r gyllideb refeniw ar gyfer costau benthycia wedi ei seilio ar y cynllun cyfalaf a'r cynllun benthycia darbodus. Prif ffynhonnell fenthycia'r Cyngor yw'r PWLB.

1.6 RISG CYFREITHIOL A RHEOLEIDDIOL

Y risg bydd y Cyngor ei hun, neu sefydliad ei bod y Cyngor yn gweithredu yn ei gweithgareddau rheolaeth trysorlys, yn methu gweithredu yn unol â'i pwerau cyfreithiol neu ofynion statudol, ac fel canlyniad mae'r sefydliad yn dioddef colledion.

1.6.1 Cyfeiriadau at ddeddfau a rheoliadau perthnasol

Mae'n rhaid i weithgareddau rheolaeth trysorlys y Cyngor gydymffurfio'n llawn â deddf gwlad a rheoliadau'r Cyngor, sef:

- a) Côt Ymarfer Rheolaeth Trysorlys CIPFA 2011;
- b) Safon Ymarfer Broffesiynol CIPFA ar Reolaeth Trysorlys;
- c) Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;
- ch) Rheolau Sefydlog y Cyngor sy'n ymwneud â Chytundebau;
- d) Rheoliadau Ariannol y Cyngor; a
- dd) Chynllun Swyddogaethau Dirprwyedig y Cyngor.

1.6.2 Gweithdrefnau ar gyfer amlygu pwerau a neu awdurdodau'r Cyngor i wrthbartion

Bydd y Cyngor yn paratoi, mabwysiadu a chynnal, fel y conglfeini ar gyfer rheolaeth trysorlys effeithiol:-

- a) Datganiad Polisi Rheolaeth Trysorlys, yn datgan prif egwyddorion ac amcanion ei weithgareddau rheolaeth trysorlys ac, fel rhan annatod o'r datganiad hwnnw,
- b) Arferion Rheoli Trysorlys, yn amlinellu'r modd y bydd y Cyngor yn cyflawni'r egwyddorion a'r amcanion hynny, ac yn rhagfynegi sut y bydd yn cadw golwg arnynt ac yn eu rheoli.

1.6.3 Gwybodaeth angenrheidiol gan wrthbartion am eu pwerau a'u hawdurdodau

Dim ond i wrthbartion ar y rhestr Awdurdodedig y bydd y Cyngor yn rhoi benthg. Lluniwyd y rhestr yn dilyn cyngor gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor, sydd wedi ymchwilio'n llawn i gefndir a chredyd gwrthbartion gan ddefnyddio sgoriau credyd Fitch Ratings, Moody's Investor Services a Standard and Poor yn ogystal â dadansoddiad o'u mantolen.

1.6.4 Datganiad ar risgiau gwleidyddol y Cyngor a sut y maent yn cael eu rheoli

Bydd y Pennaeth Cyllid yn cymryd camau priodol gyda'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac Arweinydd y Cyngor i ymateb i risgiau gwleidyddol a'u rheoli'n briodol fel newid y Grŵp sydd yn y mwyaf, yr Arweinyddiaeth ayb.

1.7 TWYLL, AMRYFUSED A LLYGREDD, A RHEOLI MEWN ARGYFWNG

Mae'r risg bod y Cyngor methu adnabod amgylchiadau ble mae'n agored i risg o golled drwy dwyll, gamsyniad, llygredigaeth neu unrhyw bosibiliadau wrth ddelio gyda rheolaeth trysorlys, ac methu a defnyddio systemau a trefniadau, a cadw trefniadau wrth gefn effeithiol. Mae hyn yn cynnwys yr elfen o risg sydd yn cael ei adnabod fel risg gweithredol.

1.7.1 Manylion y systemau a'r gweithdrefnau i'w dilyn, yn cynnwys gwasanaethau Rhyngwyd.

- a) Bydd trefniadau benthyciadau yn cael eu diffinio yn Rheoliadau Ariannol y Cyngor;
- b) Bydd y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion yn gosod allan y lefelau dirprwyedig addas. Caiff pob benthyciad a buddsoddiad, yn cynnwys PWLB, eu negodi gan y Pennaeth Cyllid neu bersonau ag awdurdod.

Digwyddiad:

- a) Mae cofnod manwl o fenthyciadau a buddsoddiadau yn cael ei gadw ar daennenni yn system Rheolaeth y Trysorlys.
- b) Caiff hwn ei wirio'n annibynnol i fantolen y llyfr cyfrifon ariannol.
- c) Cedwir cofnodion rhagweld llif arian digonol ac effeithiol ar system Rheolaeth y Trysorlys i gefnogi'r penderfyniad i fenthycia neu i roi benthg.
- ch) Anfonir cydnabyddiaeth ysgrifenedig o'r telerau yn syth i'r sefydliad sy'n rhoi benthg.
- d) Derbynnir cadarnhad ysgrifenedig gan y PWLB am bob benthyciad.
- dd) Caiff yr holl drafodion a roddir drwy'r broceriaid eu cadarnhau gan nodyn brocer yn dangos manylion y benthyciad a drefnwyd.

Cyflawnder:

- a) Diweddarir y gofrestr fenthyciadau i gofnodi'r holl fenthycia a buddsoddiadau. Mae hyn yn cynnwys dyddiad y trafodion, dyddiad aeddfedu, cyfradd llog ayb.

Mesur:

- a) Caiff y cyfrifiad am ad-daliad y prifswm a'r llog a nodwyd gan y benthyciwr neu'r sawl sy'n rhoi benthycy ei wirio yn erbyn y swm a gyfrifwyd gan system Rheolaeth y Trysorlys.
- b) Mae system Rheolaeth y Trysorlys yn cyfrifo'n awtomatig y taliadau llog sy'n ddyledus ar PWLB a benthyciadau tymor hir eraill. Defnyddir hyn wedyn i wirio yn erbyn yr union swm a delir i'r benthycwyr yma.
- c) Caiff cyfartaledd cyfraddau llog y gronfa benthyciadau cyfalaf wedi eu pwysoli a'r treuliau rheoli dyled eu cyfrifo'n chwarterol drwy ddefnyddio gwybodaeth o'r llyfr cyfrifon ariannol a phrintiau croniadau o system Rheolaeth y Trysorlys.
- ch) Mae'r cyfraddau llog a threuliau yma yn cael eu defnyddio wedyn i gyfrifo'r prifswm, y llog a chostau treuliau rheoli dyled.

Amseroldeb:

- a) Mae'r system Rheolaeth Trysorlys yn atgoffa'r Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys ei bod yn amser talu arian a fenthyciwyd neu arian a roddwyd ei fenthycy.

Rheoleidd-dra:

- a) Dim ond i sefydliadau ar y Rhestr Gymeradwyedig y dylid rhoi unrhyw fenthyciad.
- b) Mae'n rhaid i unrhyw fenthyciadau a godwyd ac ad-daliadau a wnaed fynd yn syth i mewn ac allan o gyfrif banc y sefydliad.
- c) Gosodir cyfyngiadau awdurdod ar bob sefydliad (gweler 1.5.1).
- ch) Mae gan froceriaid restr o swyddogion a enwyd i ymgymryd â thrafodion benthyciad.
- d) Mae yna warant yswiriant digonol i weithwyr sy'n cymryd rhan mewn rheoli a chyfrifo benthyciadau.
- dd) Mae'r cyfansymiau rheoli ar y system Rheolaeth Trysorlys ar gyfer benthycia a rhoi benthycy yn cael eu cysoni'n rheolaidd â chodau mantolen y llyfr cyfrifon gan y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau.
- e) Mae yna wahanu dyletswyddau yn yr Adran rhwng ad-dalu benthyciad a'i wirio a'i awdurdodi.
- f) Mae cysoni banc yn digwydd yn fisol o'r datganiad banc i'r llyfr cyfrifon ariannol.
- ff) Mae gan y tîm rheolaeth trysorlys a'r tîm incwm restr cod ariannol wedi ei diweddarau.

Diogelwch:

- a) Dim ond gyda chyfrinair y gellir mynd i mewn i systemau Rheolaeth Trysorlys.
- b) Dim ond llofnodydd sic y cytunwyd arno all awdurdodi sieciau. Mae'r rhestr o lofnodwyr eisoes wedi ei chytuno arni gan ddarparwr presennol ein gwasanaethau bancio.

Cadarnhad:

- a) Mae mantolenni'r system Rheolaeth Trysorlys yn cael eu gwirio gyda chodau llyfr cyfrifon y fantolen ar ddiwedd pob mis ac ar ddiwedd y

flwyddyn ariannol. Cedwir papurau gweithiol ar gyfer archwiliad awdit. Cynhyrchir rhestriad cost dyled/incwm buddsoddiad bob tro y mae'r costau dyled/incwm buddsoddiad yn cael eu hail-gyfrifo at ddibenion monitro'r gyllideb. Cynhyrchir rhestriad costau dyled/incwm buddsoddiad ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hefyd a chedwir y ddogfen hon ar gyfer archwiliad awdit.

1.7.2 Trefniadau cynllunio argyfwng ac wrth gefn

- a) Os yw cyfrifiadur System y Trysorlys yn methu gellir ailosod y meddalwedd ar gyfrifiadur arall a fydd yn gallu cyrchu'r ffeiliau priodol ar y rhwydwaith. Gellir defnyddio cyfrifiadur rhwydwaith wrth gefn hefyd os oes angen.
- b) Os yw'r system bancio electronig yn methu, yna gellir rhoi gorchmynion talu CHAPS dros y ffôn. Gellir cael balansau banc dros y ffôn hefyd.

1.7.3 Manylion yswiriant

Mae gan y Cyngor bolisi yswiriant 'Fidelity' gyda Zurich Municipal. Mae hyn yn gwarantu ar gyfer colli arian drwy dwyll neu anonestrwydd ar ran gweithwyr.

1.8 GWERTH BUDDSODDIADAU AR Y FARCHNAD

Mae'r risg bod, drwy amrywiad anffafriol yn y farchnad yng ngwerth y prifswm mae awdurdod yn benthycu neu buddsoddi mae ei bolisiâu a amcanion rheolaeth trysorlys yn cael ei gyfaddawdu, eto sy'n effeithio nad yw wedi diogelu eu hunain yn ddiogel.

1.8.1 Manylion y gweithdrefnau a'r cyfyngiadau cymeradwyedig ar gyfer rheoli'r risg i fuddsoddiadau y gall eu gwerth cyfalaf amrywio (Gilts, CDS, ayb.)

Gweler y matrices ym mharagraff 1.1.1 ar gyfer y cyfyngiadau perthnasol.

ARhT2 GWERTH GORAU A MESUR PERFFORMIAD

2.1 Y FETHODOLEG I'W DEFNYDDIO AR GYFER GWERTHUSO EFFAITH PENDERFYNIADAU RHEOLAETH TRYSORLYS

Cyflwynir adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio, ar faterion rheolaeth trysorlys yn y cyfarfod cyntaf posibl ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, ond beth bynnag erbyn diwedd mis Medi. Bydd cynnwys yr adroddiad blynyddol yn gynhwysfawr, yn ymdrin â holl weithgareddau ariannol gwaith y trysorlys ac yn cynnwys mesurau perfformiad blynyddol. Mae ymgynghorwyr Rheolaeth Trysorlys y Cyngor yn adolygu'n portffolio dyled presennol dwywaith y flwyddyn a'r holl drafodion a wnaed yn y cyfamser er mwyn sicrhau bod arfer gorau wedi cael ei ddilyn.

2.2 Y POLISI SY'N YMDRIN Â DULLIAU AR GYFER PROFI GWERTH GORAU MEWN RHEOLAETH TRYSORLYS

2.2.1 Amllder a phrosesau tendro

Bydd y prosesau ar gyfer hysbysebu a dyfarnu cytundebau yn unol â Rheolau Sefydlog Cytundeb y Cyngor.

2.2.2 Gwasanaethau bancio

Bydd gwasanaethau bancio yn cael eu hail-dendro neu eu hail-negodi bob 5 mlynedd (gyda opsiwn i estynu yn flynyddol am ddwy flynedd) i sicrhau bod lefel y prisiau yn dangos cynilion effeithlonrwydd a wnaed gan y cyflenwr a'r tueddiadau prisio cyfredol.

2.2.3 Gwasanaethau broceriaeth arian

Bydd y Cyngor yn defnyddio gwasanaethau broceriaeth arian i wneud adneuron neu i fenthycu, a bydd yn darganfod costau pob gwasanaeth cyn eu defnyddio. Bydd rhestr gymeradwyedig o froceriaid yn cael ei llunio sy'n cymryd i ystyriaeth y prisiau a safon y gwasanaethau.

2.2.4 Gwasanaethau ymgynghorwyr

Mae'r Cyngor wedi penodi ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys proffesiynol ac yn prynu cyngor lesu fel bo angen.

2.2.5 Polisi ar Reolwyr Allanol (Heblaw'r rheiny sy'n perthyn i'r Cronfeydd Pensiwn)

Nid yw'r Cyngor hwn yn defnyddio rheolwr cronfa fuddsoddi allanol i reoli cyfran o arian sydd dros ben.

2.3 Y DULLIAU I'W DEFNYDDIO AR GYFER MESUR PERFFORMIAD GWEITHGAREDDAU RHEOLAETH TRYSORLYS Y CYNGOR

2.3.1 Perfformiad yn cael ei fesur yn erbyn targedau Datganiad Blynyddol Strategaeth y Trysorlys;

2.3.2 Cydymffurfio â Chod Ymarfer Trysorlys CIPFA;

2.3.3 Treuliau wedi eu cynnwys o fewn cyllideb gymeradwyedig.

2.4 METHODOLEG MEINCNODI A CHYFRIFO:

2.4.1 Rheoli dyled

a) Cyfradd gyfartaledd ar bob dyled allanol;

b) Cyfradd gyfartaledd ar ddyled allanol a fenthyciwyd yn y flwyddyn ariannol flaenorol.

2.4.2 Buddsoddiad

Bydd perfformiad enillion buddsoddiad mewnol yn cael ei fesur yn erbyn LIBID 7 diwrnod.

ARhT3 GWNEUD PENDERFYNIADAU A DADANSODDI

3.1 CYLLIDO, BENTHYCA, RHOI BENTHYG, AC OFFERYNNAU/TECHNEG AU NEWYDD:

3.1.1 Cofnodion i'w cadw

Mae'r adran Trysorlys yn cofnodi eu trafodion ar y cyfrifiadur; yn bennaf drwy taenlenni Excel.

Bydd y cofnodion canlynol yn cael eu defnyddio mewn cysylltiad â phob buddsoddiad:

- a) Allbrint o'r gweddill yn y banc ar ddechrau pob diwrnod. (Caiff y gweddill a gliriwyd sy'n cael ei ddangos ar yr allbrint ei ddefnyddio fel man cychwyn i'r blaenamcaniad arian dyddiol).
- b) Mae taflen llif arian yn cael ei llenwi a'i llofnodi gan y sawl a'i llenwodd. Yna mae'r daflen yn cael ei gwirio gan berson arall. (Defnyddir y daflen llif arian ar gyfer blaenamcanion arian dyddiol, gan ei bod yn rhoi manylion y gweddill cychwynol yn y banc a phob buddsoddiad sy'n dod i mewn neu daliadau sy'n mynd allan o'r cyfrifon).
- c) Caiff sgyrsiau ffôn sy'n ymwneud â delio eu recordio. (Cedwir yr hen dapiau mewn cwpwrdd dan glo nes bod pob un o'r buddsoddiadau ar y tâp wedi aeddfedu).
- ch) Pan fo buddsoddiadau'n cael eu gwneud, caiff y ddêl ei chofnodi ar daflenni benthyc. Rhaid llenwi taflen fenthyc ar wahân i bob buddsoddiad unigol. Mae'r daflen fenthyc yn dangos y dyddiad y gwnaed y buddsoddiad, y gwrthbarti, y brocer, y swm a fuddsoddiwyd, hyd y benthyciad a'r gyfradd llog.
- d) Dylid derbyn cadarnhad ysgrifenedig o delerau'r ddêl gan y brocer a/neu'r gwrthbarti.
- dd) Mae manylion y buddsoddi i gyd yn cael eu mewnbynnu wedyn i'r cyfrifiadur.

Bydd y cofnodion canlynol yn cael eu defnyddio yn gysylltiedig â phob benthyciad:

- a) Rhaid llenwi ffurflen Blaenswm PWLB. Rhaid i'r cais gael ei awdurdodi gan y Pennaeth Cyllid neu'r Uwch Reolwr Cyllid cyn y gellir gwneud y trafodion.
- b) Dylid derbyn cadarnhad ysgrifenedig o'r ddêl gan y PWLB. Dylai'r cadarnhad gynnwys gwybodaeth fel dyddiad y blaenswm, y ffi a dalwyd, y prifswm, y cyfnod ad-dalu a'r gyfradd llog blynyddol.
- c) Mae manylion y benthyciad yn cael eu mewnbynnu wedyn i'r cyfrifiadur.

3.1.2 Prosesau i'w dilyn

- a) Dadansoddiad llif arian;
- b) Cysoni'r llyfr cyfrifon;
- c) Adolygiad chwarterol o'r gofynion benthyc;
- ch) Monitro blaenamcanion costau'r benthyciad a chostau llog a threuliau.
- d) Adolygiad o'r cyfleoedd i aildrefnu dyled.
- dd) Casglu gwybodaeth perfformiad misol.

3.1.3 Materion i'w trafod

3.1.3.1. Gyda phob penderfyniad bydd y Cyngor:

- a) yn anad dim yn gwbl eglur am natur a graddfa'r risgiau y gallai'r Cyngor fod yn eu hwynebu;
- b) yn sicr bod y penderfyniad a wnaed a natur y trafodion yn gyfreithiol, a bod pob awdurdod i symud ymlaen wedi eu rhoi;
- c) yn fodlon bod y dogfennau yn ddigonol i gyflwyno amcanion y Cyngor ac i warchod buddiannau'r Cyngor, a dangos cadw tŷ da.
- ch) gwneud yn siŵr bod y trydydd person yn foddhaol yng nghyd-destun polisïau teilyngdod credyd y Cyngor a'u bod wedi cadw at y cyfyngiadau.
- d) yn fodlon bod telerau unrhyw drafodion wedi eu gwirio'n llawn yn erbyn y farchnad, a'u cael yn gystadleuol.

3.1.3.2 O ran benthyca a phenderfyniadau cyllido eraill, bydd y Cyngor:

- a) yn ystyried y seiliau cyfradd llog eraill sydd ar gael, y cyfnod mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio;

3.1.3.3 O ran penderfyniadau buddsoddi, bydd y Cyngor yn:

- a) ystyried y cyfnod mwyaf ffafriol, yng ngoleuni'r llif arian sydd ar gael ac amodau cyffredinol y farchnad;
- b) ystyried y nwyddau a'r technegau buddsoddi eraill sydd ar gael, yn enwedig goblygiadau defnyddio unrhyw rai a allai wneud y Cyngor yn agored i newidiadau yng ngwerth ei gyfalaf.

ARhT4 OFFERYNNAU, DULLIAU A THECHNEGAW CYMERADWY

4.1 GWEITHGAREDDAU CYMERADWY YNG NGWEITHREDIAD RHEOLAETH Y TRYSORLYS

4.1.1 Y rhain yw'r gweithgareddau cymeradwy yng ngweithrediad Rheolaeth y Trysorlys:

- a) benthyca cyllid;
- b) buddsoddi arian dros ben;
- c) rheoli dyled gan gynnwys ail-drefnu;
- ch) rheoli effaith y gyfradd llog;
- d) ystyried, cymeradwyo a defnyddio offerynnau ariannol newydd a thechnegau rheoli'r trysorlys;
- dd) rheoli'r llif arian dyddiol a'r rhagolygon tymor hir ohono;
- e) gweithgareddau bancio; a
- f) phrydlesu.

4.2 OFFERYNNAU CYDNABYDDEDIG AR GYFER BUDDSODDIADAU

4.2.1 Bydd pob buddsoddiad yn cydymffurfio â Rheoliadau Buddsoddi Cymeradwy Cyllid Cyfalaf Awdurdodau Lleol 1990 SI 426 a'r newidiadau ers hynny. Rhestrir y buddsoddiadau sydd yn cael eu defnyddio yn y matrices ym mharagraff 1.1.1.

4.2.2 Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid fydd creu rhestr o'r sefydliadau y caiff y Cyngor fuddsoddi ei arian ynddynt ynghyd ag unrhyw gyfyngiadau penodol rhwng gwrthbartïon a berthyn iddynt.

4.3 TECHNEGAW CYMERADWY

Nid yw'r Cyngor yn delio ymlaen hyd at 364 diwrnod.

4.4 DULLIAU CYMERADWY A FFYNONELLAU ER MWYN CODI ARIAN CYFALAF

4.4.1 Bydd y Cyngor yn codi arian yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn unig a bydd gan y Cyngor nifer o ddulliau cymeradwy a ffynonellau er mwyn codi arian cyfalaf oddi mewn i gyfyngiadau'r Ddeddf. Y rhai hyn yw:

Ar y Fantolen	Sefydlog	Newidiol
PWLB	●	●
EIB	●	●
Marchnad (tymor hir)	●	●
Marchnad (dros dro)	●	●

Gorddrafft		●
Mewnol (derbyniadau cyfalaf & balansau refeniw)	●	●
Prydlesu (heb fod yn brydlesau gweithredol)	●	●

Dulliau Eraill o Ariannu

Grantiau Cyfalaf y Llywodraeth a'r GE
 Arian Loteri
 PFI/PPP
 Prydlesau gweithredol

Rhoddir ystyriaeth i bob math o gyllid yn unol â'r sefyllfa ariannol ar y pryd, y rheoliadau ac ystyriaethau lleol. Rhoddir pwerau dirprwyedig i'r Pennaeth Cyllid yn unol â'r Rheoliadau Ariannol, Rheolau Sefydlog, Polisi'r Cyllun Dirprwyo i Swyddogion a Strategaeth Rheolaeth Trysorlys i wneud y trefniadau benthyca mwyaf addas o blith y ffynonellau cymeradwy.

ARhT5 TREFNIADAETH, EGLURDER A GWAHANIAD CYFRIFOLDEBAU, A THREFNIADAU DELIO

5.1 CYFYNGIADAU I GYFRIFOLDEBAU/DISGRESIWN AR LEFELAU PWYLLGOR/GWEITHREDOL

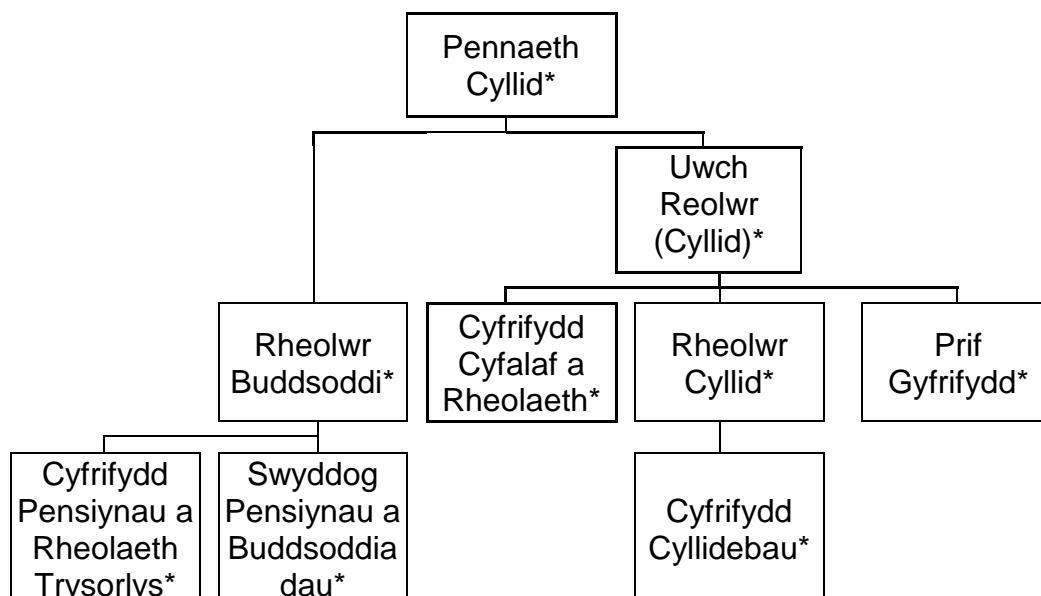
- a) Bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn ac yn adolygu adroddiadau ar bolisiâu, arferion a gweithgareddau rheolaeth trysorlys, yn ogystal â'r strategaeth rheolaeth trysorlys blynyddol bwriadedig.
- b) Bydd yr Arweinydd Portffolio yn derbyn adroddiadau ynglŷn ag unrhyw ail-drefnu dyledion ac os yw o'n credu ei bod hi'n fater o sylwedd, adroddir hefyd i Fwrdd y Cyngor.
- c) Bydd y Pwyllgor Polisi a Strategaeth Gorfforaethol yn derbyn yr adroddiad blynyddol ar y gwir strategaeth rheolaeth trysorlys yn erbyn yr hyn a ddisgwylid.
- ch) Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid fydd creu newidiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor, y datganiad polisi rheolaeth trysorlys ac arferion rheolaeth trysorlys.
- d) Bydd y Pennaeth Cyllid yn cymeradwyo gwahaniad cyfrifoldebau.
- dd) Bydd y Pennaeth Cyllid yn derbyn ac yn adolygu adroddiadau archwilio allanol ac yn gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Archwilio.
- e) Bydd y Pennaeth Cyllid yn cymeradwyo'r dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol ac yn gosod y termau ac amodau yn unol â Rheoliadau Ariannol.

5.2 EGWYDDORION AC ARFERION YNGHYLCH PENNU CYFRIFOLDEBAU

Y Pennaeth Cyllid neu'r Uwch Reolwr Cyllid sydd yn awdurdodi pob benthyciad tymor hir newydd. Wedi derbyn yr awdurdodiad bydd y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau neu'r Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys yn dwyn y benthyciad hwnnw ymlaen.

Mae'r awdurdod i weithredu ar fenthyciad sydd yn ymwneud â threfniadau cynharach wedi'i ymddiried i'r Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau. Bydd un o'r llofnodwyr awdurdodedig yn awdurdodi benthyciadau a buddsoddiadau tymor byr.

5.3 SIART TREFNIADAETH RHEOLAETH Y TRYSORLYS

* Llofnodwyr Awdurdodedig

5.4 DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU/DYLETSWYDDAU POB SWYDD YN Y TRYSORLYS

5.4.1. Pennaeth Cyllid

Bydd y Pennaeth Cyllid yn:

- a) Argymhell polisi rheolaeth trysorlys i'r Cyngor i'w gymeradwyo;
- b) Adolygu'r polisi rheolaeth trysorlys, goruchwyllo cydymffurfiad ac adrodd i'r Pwyllgor Archwilio.
- c) Cyflwyno adroddiadau polisi rheolaeth trysorlys i'r Pwyllgor Archwilio yn ôl yr angen.
- ch) Cyflwyno cyllidebau ac amrywiad cyllidebau yn unol â'r Rheoliadau Ariannol a chyfarwyddyd.
- d) Derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli.
- dd) Sicrhau bod adnoddau a sgiliau rheolaeth trysorlys yn ddigonol a bod cyfrifoldebau wedi'u rhannu'n effeithiol yn swyddogaeth rheolaeth trysorlys.
- e) Sicrhau bod y rhai sydd yn gweithredu ym maes rheolaeth trysorlys yn dilyn y polisiau a gweithdrefnau awdurdodedig bob amser.
- f) Sicrhau bod yr archwiliad mewnol yn ddigonol a chysylltu â'r archwiliad allanol.

Rhodddwyd pwerau dirprwyedig i'r Pennaeth Cyllid trwy gyfrwng y polisi hwn iddo wneud y benthyciadau mwyaf addas o'r ffynonellau cymeradwy ac iddo wneud y buddsoddiadau mwyaf addas yn yr offerynnau cymeradwy.

Caiff y Pennaeth Cyllid ddirprwyo ei awdurdod i fenthycia a buddsoddi i aelodau o'i staff. Rhaid cael awdurdod i weithredu trafodion gan o leiaf un o'r llofnodwyr awdurdodedig.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau yr ymlynir wrth y Polisi ac os na fydd hynny'n digwydd bydd yn dod â'r mater i sylw'r aelodau etholedig cyn gynted ag y bo modd.

Cyn cychwyn ar unrhyw weithred i ariannu, benthycia neu fuddsoddi cyfalaf,

cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid yw sicrhau ei fod wedi'i fodloni, trwy ymgynghori gydag adran gyfreithiol y Cyngor ac ymgynghorwyr allanol fel y bo'n briodol, na fydd y weithred fwriadedig yn torri unrhyw statud, rheoliad allanol na Rheoliadau Ariannol y Cyngor.

5.4.3 Rheolwr Buddsoddiadau

Rhain yw'r cyfrifoldebau: -

- a) Paratoi Polisi Rheolaeth Trysorlys drafft i'w gymeradwyo, gan adolygu'r cyfryw yn rheolaidd, a goruchwyllo cydymffurfiad.
- b) Paratoi Adroddiadau Gwybodaeth Rheoli i'w gymeradwyo, gan adolygu'r cyfryw yn rheolaidd, a goruchwyllo cydymffurfiad.
- c) Paratoi adroddiadau ac ystadegau ar berfformiad Rheolaeth Trysorlys.
- ch) Goruchwyllo holl weithgareddau'r Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau a staff eraill sydd yn ymgymryd â dyletswyddau Rheolaeth Trysorlys.
- d) Argymell penodi darparwyr gwasanaeth allanol yn unol â rheolau sefydlog y Cyngor.

5.4.4 Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau

Rhain yw'r cyfrifoldebau: -

- a) Cynorthwyo'r Rheolwr Buddsoddiadau i baratoi Polisi Rheolaeth Trysorlys drafft ac Adroddiadau Gwybodaeth Rheoli;
- b) Cynorthwyo'r Rheolwr Buddsoddiadau i baratoi adroddiadau ac ystadegau ar berfformiad Rheolaeth Trysorlys.
- c) Gweithredu trafodion ariannol.
- ch) Glynw wrth bolisiau ac arferion a gytunwyd yn ddyddiol.
- d) Cynnal perthynas gyda trydydd-bartïon a darparwyr gwasanaeth allanol.
- dd) Monitro perfformiad yn ddyddiol.
- e) Cyflwyno adroddiadau gwybodaeth rheoli.
- f) Adnabod ac argymell cyfleoedd i wella arferion.
- ff) Gwneud y swyddogaeth llif arian dyddiol yn absenoldeb y Technegydd Rheolaeth â'r Cyfrifydd Rheolaeth

5.4.5 Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys

Rhain yw'r cyfrifoldebau: -

- a) Cynnal yr asesiad llif arian dyddiol a sicrhau bod digon o arian ar gael ar gyfer trafodion dyddiol.
- b) Sicrhau bod buddsoddiadau ac adneuron yn cydymffurfio gyda'r Strategaeth Rheolaeth Trysorlys.
- c) Cwblhau'r dogfennaeth a sicrhau awdurdodiad ar gyfer buddsoddiadau arian dros ben.
- ch) Cadw cofnodion ar gyfer yr holl trafodion.
- d) Cofnodi trafodion ar y systemau ariannol.
- dd) Cwblhau gwybodaeth rheolaeth trysorlys mewn cydymffurfiad gyda'r safonau cyfrifo ar gyfer Datganiad o'r Cyfrifon y Cyngor.

5.5 TREFNIADAU MEWN CYFNODAU O ABSENOLDEB

Gweler y siart yn 5.3 a'r Datganiad Cyfrifoldebau yn 5.4 uchod.

5.6 RHESTR BROCERIAID CYMERADWY

Caiff y Cyngor ddefnyddio'r brocERIAID a ganlyn:-

- a) Prebon Yamane (UK) Ltd
- b) Icap Ltd;

- c) Sterling Brokers Ltd;
- ch) Tradition Brokers;
- d) RP Martin Brokers (UK) Plc;
- dd) King & Shaxson

5.7 POLISI AR WASANAETHAU BROCCERIAID

Bydd y Cyngor yn ceisio rhannu gwaith rhwng brocceriaid. Fodd bynnag, blaenoriaeth gyntaf y Cyngor fydd sicrhau'r cyfraddau gorau oll.

5.8 POLISI AR DAPIO TRAFODAETHAU

Bydd y Cyngor yn cofnodi pob trafodaeth gyda brocceriaid neu wrthbartion pan fydd yn cadarnhau telerau neu awdurdodi taliad neu gyfarwyddyd arall. Cedwir y tapiau mewn cwpwrdd dan glo nes y bydd pob un o'r buddsoddiadau y soniwyd amdanynt ar y tap wedi aeddfedu .

5.9 ARFERION DELIO UNIONGYRCHOL

Bydd y Cyngor yn delio'n uniongyrchol gyda rhai gwrthbartion. Sylweddolwyd y gellir cael manteision ychwanegol, megis gwell cyfraddau llog, trwy ddelio'n uniongyrchol.

5.10 GWEITHDREFNAU TROSGLWYDDO SETLIAD

Mae pedwar rhan i'r broses hon a bydd o leiaf tri aelod o staff yn cymryd rhan yn y broses. Bydd angen i bob un ohonynt arwyddo tan y pennawd perthnasol ar y ffurflen "Taliadau CHAPS" i gadarnhau eu bod wedi gwneud yr hyn y dylasant ei wneud. Mae pedwar rhan i'r broses fel a ganlyn:

- a) Bydd y Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys (neu'r sawl a wnaeth y llif arian yn ei habsenoldeb) yn mewnosod y data ar y Barclays Business Internet Banking (BBIB). Bydd y data'n cynnwys enw'r gwrthbarti, manylion y cyfrif banc a swm yr arian a drosglwyddir iddynt. Wedi cwblhau'r manylion hyn bydd yn rhoi ei lofnod gyferbyn â'r pennawd "Mewnosod" ar y ffurflen. Wedi gwneud hyn bydd yn rhoi'r ffurflen i'r Cyfrifydd Rheolaeth (neu i rywun arall yn ei absenoldeb).
- b) Bydd y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau (neu rywun arall yn ei habsenoldeb) yn gwirio'r symiau i sicrhau bod yr holl fanylion ar y ffurflen yn gywir. Mae'n rhaid iddo sicrhau bod enw'r banc neu'r gymdeithas adeiladu yn ymddangos ar ein rhestr o wrthbartion ac nad ydym yn mynd dros ben yr uchafswm a gytunwyd. Mae'n rhaid iddo hefyd sicrhau cywirdeb y cod banc a manylion y cyfrif banc yn erbyn y rhestr lamedig o wrthbartion. Wedi gwirio'r manylion hyn bydd yn rhoi ei lofnod gyferbyn â'r pennawd "Archwiliwyd" ar y ffurflen. Yna bydd yn trosglwyddo'r ffurflen i un o'r swyddogion awdurdodedig.
- c) Bydd y swyddog awdurdodedig yn mynd i mewn i'r "BBIB" i sicrhau y mewnosodwyd y manylion yn gywir ac i wirio'r taliad. Yna bydd y swyddog yn rhoi ei lofnod gyferbyn â'r pennawd "Gwireddwyd" ar y ffurflen ac yn ei throsglwyddo i swyddog awdurdodedig arall.
- ch) Bydd swyddog awdurdodedig arall yn mynd i mewn i'r "BBIB" ac yn sicrhau bod y manylion yn gywir ac yn awdurdodi a throsglwyddo'r taliad. Mae'r swyddog awdurdodedig yn cadarnhau bod statws y taliad yn dangos fel "completed" ar y sgrin "View Payments", yn llofnodi gyferbyn â'r pennawd "Awdurdodwyd" ar y ffurflen ac yn ei dychwelyd at y Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys (neu'r sawl a wnaeth y llif arian yn ei habsenoldeb) a bydd yntau wedyn yn ffeilio'r ffurflen.

Oherwydd prinder staff mewn rhai achosion bydd yr un person wedi gwneud rhan b) ac c). Fodd bynnag nid yw'r "BBIB" yn caniatáu i'r un person wneud mwy nag un rhan o gamau a), c) ac ch).

Mae'n rhaid cwblhau'r trosglwyddiad cyn 2.30 o'r gloch ar yr un diwrnod.

5.11 ANGHENION DOGFENNU

Cwblheir taflen fenthyca ar gyfer pob trosglwyddiad a bydd yn cynnwys y manylion a ganlyn - rhif y benthyciad, y gwrthbarti, y swm, y cyfnod, y gyfradd llog, dyddiad y delio, dyddiad y taliad(au), y brocer, y cyfrif banc a'r rheswm dros wneud y benthyciad dros y cyfnod rhagnodedig. Yna bydd y Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys yn llofnodi'r daflen.

5.12 TREFNIADAU SY'N YMWNEUD Â RHEOLI CRONFEYDD TRYDYDD-BARTION.

Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid yw delio gyda chronfeydd ar gyfer trydydd-bartion (e.e. cronfeydd ymddiriedolaeth i ysgolion). Bydd yn cadw holl oblygiadau'r Ddeddf Gwasanaethau Cyllidol 1986 mewn cof wrth ddelio gyda'r cronfeydd hyn.

ARhT6 GOFYNION O RAN ADRODD, A THREFNIADAU AR GYFER GWYBODAETH I REOLWYR

6.1 CYNNWYS AC AMLEDD GOFYNION ADRODD YN ÔL I'R BWRDD

6.1.1 Datganiad Strategaeth Blynyddol Rheolaeth Trysorlys

Mae Strategaeth Rheolaeth Trysorlys yn egluro gweithgareddau bwriadedig y trysorlys dros y flwyddyn ariannol nesaf. Cyflwynir y strategaeth hon i'r Cyngor i'w chymeradwyo ar ddechrau neu cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol. Mae'r Strategaeth wedi'i seilio ar y farn gyfredol ar gyfraddau llog ynghyd â rhagolygon blaenllaw ar y farchnad a geir gan ymgynghorydd y trysorlys i'r Cyngor. Mae'r Strategaeth Rheolaeth Trysorlys yn rhoi sylw i'r hyn a ganlyn:

- a) sefyllfa bresennol portffolio rheolaeth trysorlys;
- b) y cyfyngiadau mewn grym a fydd yn cyfyngu ar weithgareddau'r Cyngor a risg y trysorlys;
- c) y rhagolygon ar gyfer cyfraddau llog;
- ch) benthyciadau cyfalaf a'r strategaeth portffolio benthycia gan gynnwys y Gofyn Cyllido Cyfalaf;
- d) strategaeth buddsoddiadau dros dro;
- dd) nifer y cyfleodd i ail-drefnu dyledion;
- e) arian dros ben.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn cyflwyno unrhyw newidiadau y bydd angen eu gwneud i'r strategaeth hon i Fwrdd y Cyngor i'w cymeradwyo.

6.1.2 Cyfyngiadau Benthycia

Cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol bydd y Cyngor yn cymeradwyo'r cyfyngiadau a ganlyn:

- a) faint o'r cyfyngiad benthycia cyfan sydd heb ei dalu drwy fenthyca tymor byr;
- b) y gyfran uchaf o log ar fenthyca sydd dan reolaeth llog cyfradd newidiol.

Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid yw cynnwys y cyfyngiadau hyn yn Strategaeth Flynyddol Rheolaeth Trysorlys a sicrhau cydymffurfiaid â hwynt. Pe byddai

angen newid y terfynau hyn bydd y Pennaeth Cyllid yn cyflwyno'r newidiadau hynny i Fwrdd y Cyngor i'w cymeradwyo.

6.2 CYNNWYS AC AMLEDD YR ADRODDIADAU GWYBODAETH RHEOLI

6.2.1 Adroddiad Rheolaeth Trysorlys

Cyflwynir adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio yn y cyfarfod cyntaf posibl ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol neu erbyn diwedd mis Medi yn ôl fel y digwydd. Bydd yr adroddiad hwnnw'n cynnwys yr hyn a ganlyn: -

- a) darlun cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn ariannol o'r holl bolisiau, gynlluniau, gweithgareddau a chanlyniadau ar gyfer y trysorlys;
- b) manylion y trafodion ariannol a weithredwyd;
- c) mesuriadau perfformiad;
- ch) graddau cydymffurfiad â Chyfyngiadau'r Trysorlys.

6.2.2 Monitro

Cyflwynir adroddiad canol flwyddyn adolygu rheolaeth trysorlys ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Awst i'r Pwyllgor Archwilio er gwybodaeth a chraffu ym mis Medi. Cyflwynir adroddiadau monitro cyson ar weithgareddau a risgiau rheolaeth trysorlys i'r Pwyllgor Archwilio fel bo angen.

6.2.3 Craffu

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn craffu'r polisiau ac ymarferion rheolaeth trysorlys yn ogystal â'r Strategaeth Blynyddol a'r Strategaeth Buddsoddi cyn i'w cyflwyno i Fwrdd y Cyngor.

6.2.4 Adrodd ar Ail-drefnu Dyledion

Os gwneir unrhyw ail-drefnu dyledion fe adroddir i'r Arweinydd Portffolio. Os yw hi'n credu ei bod hi'n fater o sylwedd, adroddir hefyd i Fwrdd y Cyngor.

6.2.5 Adroddiadau Rheoli Eraill

Bydd y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau yn cyflwyno adroddiadau gwybodaeth rheoli yn chwarterol ac fe'i cyflwynir i'r Pennaeth Cyllid.

Bydd yr adroddiadau misol yn cynnwys yr wybodaeth a ganlyn:-

- a) mesur misol o'r perfformiad buddsoddi yn erbyn y "LIBID" 7 diwrnod (y cyfartaledd ar gyfer y mis) yn ystod y flwyddyn ariannol;
- b) crynodeb cyfamserol o'r holl fenthyca a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol. Ni ellir mesur perfformiad tan ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol.

ARhT7 TREFNIADAU CYLLIDEBU, CYFRIFWAITH AC ARCHWILIO

7.1 ANGHENION STATUDOL/RHEOLIADOL

Defnyddir y Côd Ymarfer Cyfrifwaith Awdurdodau Lleol ym Mhrydain Fawr gan CIPFA i lunio'r cyfrifon; y mae'r cod yn cynrychioli arferion cyfrifwaith priodol a sylfaenwyd yn y gyfraith.

7.2 ARFERION A SAFONAU CYFRIFWAITH

Rhoddir sylw priodol i'r Codau Ymarfer a Safonau Cyfrifwaith sydd yn berthnasol i Awdurdodau Lleol ym Mhrydain Fawr. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r egwyddorion a welir yng Nghod Ymarfer Rheolaeth Trysorlys yn

y Gwasanaethau Cyhoeddus a Chyfarwyddyd Traws Sector gan CIPFA yn ei gyfanrwydd (“Côd a Chyfarwyddyd CIPFA”).

7.3 CYFRIFON/CYLLIDEBAU SAMPL

Bydd cyllideb ar gyfer llog, treuliau a chostau mewn perthynas â thaliadau benthycia yn cael ei pharatoi fel rhan o'r ymarfer gosod cyllideb a bydd yn cael ei harolygu pob chwarter.

7.4 RHESTR ANGHENION GWYBODAETH YR ARCHWILWYR ALLANOL.

7.4.1 Benthyciadau

Y rhain yw gofynion gwybodaeth yr Archwilwyr Allanol:

- a) Cysoni'r balans ar y benthyciadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn ariannol gyda'r cyfriflyfr ariannol;
- b) Dadansoddi aeddfedrwydd y benthyciadau heb eu talu;
- c) Cysoni'r llog ar fenthyciadau a'r premiymau a dalwyd gyda'r cyfriflyfr ariannol fesul y math o fenthyciad;
- ch) Cysoni'r adroddiad ar groniadau llog y Farchnad a'r “PWLB” gyda'r cyfriflyfr;
- d) Cyfrifiad o'r llog ar y gronfa benthyciadau a chostau rheoli dyledion;
- dd) Manylion ynglŷn â'r holl fenthycia newydd a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn;
- e) Manylion ynglŷn â'r holl ail-drefnu dyledion a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn.

7.4.2 Buddsoddiadau

Y rhain yw gofynion gwybodaeth yr Archwilwyr Allanol:

- a) Cysoni'r buddsoddiadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn ariannol gyda'r cyfriflyfr ariannol;
- b) Cysoni'r llog a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn;
- c) Cysoni'r llog cronedig ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

ARhT8 RHEOLAETH ARIAN A LLIF ARIAN

8.1 TREFNIADAU AR GYFER PARATOI RHAGAMCANIADAU LLIF ARIAN

Bydd rhagamcaniadau llif arian yn cael eu paratoi'n ddyddiol ac yn flynyddol. Fe adolygir y rhagamcaniadau llif arian blynyddol yn chwarterol ac fe'u haddasir hwynt yn unol ag unrhyw newidiadau hysbys yn y lefelau incwm a gwariant yn ogystal â newidiadau mewn dyddiadau talu a dyddiadau derbyn.

8.2 CYNNWYS AC AMLEDD CYLLIDEBAU LLIF ARIAN

Bydd y rhain wedi'u cynnwys yn y rhagamcaniadau llif arian:

Taliadau

- a) Rhediad cyflogau – misol;
- b) Pensiynau a dalwyd - misol;
- c) Cymhorthdal Budd-dal Tai - wythnosol;
- ch) Credydwyr – teirgwaith yr wythnos;
- d) Prifswm a llog “PWLB” a Marchnad– amrywiol;
- dd) Praeseptau – amrywiol.

Incwm

- a) Incwm Cynulliad- amrywiol (setliad yn fisol);

- b) Treth Cyngor a'r Gyfradd Ddomestig Genedlaethol (GDdG) – amrywiol;
- c) Cymhorthdal Budd-dal Tai – misol.

8.3 RHESTR FFYNONELLAU GWYBODAETH

- a) TR126(a)'au neu'r rhestr gyflogau ar gyfer rhediad taliadau ;
- b) TR126(b)'au neu'r rhestr gyflogau ar gyfer pensiynau;
- c) Manylion Taliadau a dderbynnir gan y Cynulliad o leiaf wythnos o flaen llaw yn rhoi manylion y swm a'r dyddiad y bydd yr arian yn ymddangos yng nghyfrif banc y Cyngor;
- ch) TR126(a)'au ar gyfer manylion credydwyr;
- d) Gwybodaeth ynglŷn â Threth Cyngor a'r GDdG a geir gan yr Adran Refeniw;
- dd) Bydd y Cynulliad yn anfon amserlen taliadau Grantiau Cymorth Trethi (GCT) atom cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol. Telir y GCT i ni mewn rhandaliadau drwy gydol y flwyddyn. Mae'r amserlen yn rhoi dyddiad talu pob rhandaliad a'r swm a delir;
- e) Cofnod Rheoli Trysorlys ar gyfer taliadau llog a thaliadau premiwm ar fenthyciadau. Bydd y "PWLB" hefyd yn anfon Amserlenni Ad-dalu Benthyciadau atom ychydig o wythnosau cyn y dyddiad i'w dalu;
- f) Cawn fanylion gan Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru, yr Awdurdod Tân, Cyfoeth Naturiol Cymru a.y.b. cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol.

8.4 GWEITHDREFNAU CYFRIFLENNI

Bydd cyfriflenni ar gyfer pob cyfrif incwm yn cael eu codi o'r system fancio yn ddyddiol. Rhoddir cod ar gyfer pob un o'r trafodion a defnyddir y ddogfen i fewnosod gwybodaeth yn y system derbyniadau arian. Bydd y rhyngwyneb derbyniadau arian a geir pob diwrnod ar derfyn masnachu yn diweddarau'r cyfriflyfr cyffredinol a'r is-systemau perthnasol. Bydd yr holl drafodion incwm i mewn i'r banc yn cael eu gwirio'n ddyddiol yn erbyn y cyfriflyfr cyffredinol ac fe geir datganiad cysoni ar derfyn pob mis.

8.5 TREFNU TALIADAU A THELERAU MASNACH GYTUNEDIG GYDA CHREDYDWYR

Ein polisi arferol ni yw talu credydwyr o fewn 30 diwrnod ers dyddiad yr anfoneb. Er hynny, yn dilyn gofynion Cynulliad Cymru gwneir taliadau o fewn 10 diwrnod ar hyn o bryd er mwyn cefnogi busnesau gyda'u llif arian yn yr hinsawdd ariannol anodd. Adolygir y polisi yng ngoleuni unrhyw newidiadau i ofynion Cynulliad Cymru. Mae'n rhaid gwneud taliadau tystysgrifedig i isgontractwyr o fewn 14 diwrnod.

8.6 TREFNIADAU AR GYFER MONITRO LEFELAU DYLEDWYR A CHREDYDWYR

Rhoddir adroddiadau misol gyda manylion dyledion heb eu talu i'r rheiny mewn adrannau gwasanaeth sydd â diddordeb. Bydd adroddiadau yn cael eu llunio a'u rhoi i'r Pennaeth Cyllid a'r Uned Effeithlonrwydd Canolog ynglŷn â monitro cyfraddau casglu a dadansoddi hen ddyledion yn chwarterol. Cyfrifir y ddarpariaeth drwgddyled yn flynyddol ar sail y dadansoddiad o hen ddyledion ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae'r adran Credydwyr yn rhoi ystadegau chwarterol o'r anfonebau a ddanfonwyd gan bob adran a'r gyfran a dalwyd o fewn 10 diwrnod a 32 diwrnod i'r Pennaeth Cyllid.

8.7 Y DREFN YNGLŷN Â BANCIO ARIAN

Yn unol â'r rheoliadau ariannol bydd yr holl arian a'r sieciau a dderbynnir gan unrhyw Swyddog ar ran y Cyngor yn cael ei roi'n syth yn y banc neu i Arianwyr y Cyngor i'w bancio yn ddyddiol neu o fewn cyfnod o amser a bennwyd gan y Pennaeth Cyllid ac ni chaniateir unrhyw ddi-dyniad.

ARhT9 CUDDIO TARDDIAD ARIAN GWEITHGAREDDAU TROSEDDOL

9.1 Y DREFN YNGLŶN Â DARGANFOD PWY YW'R BENTHYCWYR A PHROFI DILYSRWYDD

Ni fydd y Cyngor fel arfer yn derbyn benthyciadau gan unigolion. Bach yw nifer a maint y benthyciadau a wnaeth y Cyngor gydag unigolion. Bydd y Cyngor yn darganfod pwy yw'r benthycwr cyn y bydd yn derbyn y benthyciad. Bydd unrhyw fenthyciadau sylweddol eu maint yn dod o'r "PWLB", oddi wrth awdurdodau lleol eraill neu oddi wrth sefydliadau awdurdodedig tan amodau Deddf Bancio 1987: ('roedd Banc Lloegr yn cyhoeddi enwau'r sefydliadau hyn pob chwarter yn y rhestr awdurdodedig a gyhoeddwyd ganddynt hyd at 1.12.2001 ac ers hynny cyfrifoldeb Yr Awdurdod Gwasanaethau Cyllid yw cynnal y rhestr. Gellir gweld y rhestr ar eu gwefan ar www.fsa.gov.uk).

9.2 METHODOLEG AR GYFER DARGANFOD TARDDIAD FFYNONELLAU ARIANNOL

Wrth gyflawni gwaith y Trysorlys bydd y Cyngor yn benthyg arian yn unig i wrthbartion neu'n buddsoddi yn y gwrthbartion hynny sydd â'u henwau ar restr gydnabyddedig y Cyngor. Gwneir benthyciadau i fusnesau lleol perthnasol o dan y Cynllun Cronfa Benthyciadau Lleol.

ARhT10 HYFFORDDIANT A CHYMWYSTERAU STAFF

10.1 SWYDDOGION

10.1.1 MANYLION CYRSIAU HYFFORDDIANT CYMERADWY

Bydd cyfle i ddarganfod anghenion hyfforddiant y staff yn ystod y dadansoddiad anghenion hyfforddiant a wneir yn ystod Gwerthusiad Staff.

10.1.2 COFNODION O HYFFORDDIANT A GAFODD STAFF Y TRYSORLYS

Mae'r Uned Buddsoddi yn cadw cofnod o'r hyfforddiant a fynychir.

10.1.3 Y DREFN AR GYFER DATBLYGU GYRFA/SEFYDLU OLYNIAETH

Fe fynychir seminarau Rheolaeth Trysorlys fel y bernir yn addas.

10.1.4 CYMWYSTERAU CYDNABYDDEDIG AR GYFER STAFF Y TRYSORLYS

Bydd y Pennaeth Cyllid yn arfer ei gyfrifoldebau proffesiynol trwy gydymffurfriad personol a thrwy sicrhau hyfforddiant priodol ar gyfer staff y Trysorlys. Bydd cydymffurfriad unrhyw aelodau eraill o staff sydd yn ymwneud â gweithgareddau'r trysorlys â'r "Cod" wedi'i sicrhau.

10.2 CYNGHORWYR

10.2.1 MYNEDIAD I HYFFORDDIANT

Yn unol â'r Cod CIPFA darperir hyfforddiant priodol i'r Cynghorwyr gyda chyfrifoldeb yn y maes Rheolaeth Trysorlys fel bo angen.

ARhT11 DEFNYDDIO DARPARWYR GWASANAETH ALLANOL

11.1 MANYLION CONTRACTAU GYDA DARPARWYR GWASANAETH, GAN GYNNWYS BANCWYR, BROCCERIAID AC YMGYNGHORWYR

11.1.1 Gwasanaethau Bancio

- a) Enw'r darparwr gwasanaeth yw Banc Barclays Ccc.
- b) Cychwynnodd y contract ar 01 Hydref 2010 a bydd yn parhau am 5 mlynedd tan 30 Medi 2010 gydag opsiwn i'w ymestyn yn flynyddol am 2 flynedd ychwanegol.
- c) Bydd costau'r gwasanaeth yn amrywio yn unol â'r maint. Bydd prisiau'r tendr yn sefydlog am 12 mis cyntaf y contract. Wedyn bydd y prisiau yn codi yn unol â Mynegrif Prisiau Manwerth (RPI).

11.1.2 Gwasanaethau brocceriaid

Enwau'r darparwyr gwasanaeth:

- a) Prebon Yamane (UK) Ltd;
- b) Icap Ltd;
- c) Sterling Brokers Ltd;
- ch) Tradition Brokers;
- d) RP Martin Brokers;
- dd) King and Shaxson.

11.1.3 Gwasanaethau Ymgynghorwyr

Gwasanaethau Ymgynghoriaeth Trysorlys

Enw'r darparwr gwasanaeth yw Arlingclose Limited.

Gwasanaethau Ymgynghoriaeth Prydlesu

Enw'r darparwr gwasanaeth yw Arlingclose Limited.

11.2 TENDRO GWASANAETHAU:GWEITHDREFNAU AC AMLEDD

Gweler ARhT2, Paragraff 2.2

ARhT 12 TREFN LLYWODRAETH GORFFORAETHOL

12.1 RHESTR O'R DOGFENNAU Y DYLAI'R CYHOEDD GAEL MYNEDIAD ATYNT

- a) Cyfrifon Blynyddol;
- b) Y Gyllideb Flynyddol;
- c) Cynllun Cyfalaf 3 mlynedd;
- ch) Polisi Rheolaeth Trysorlys;
- d) Strategaeth Rheolaeth Trysorlys;
- dd) Adroddiad Blynyddol y Trysorlys;
- e) Mynediad at gofnodion.

Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys 2015/16

1. Cyflwyniad

- 1.1 Ym mis Mawrth 2011 fe wnaeth yr Awdurdod fabwysiadu *Cod Ymarfer Rhifyn 2011): Rheolaeth Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth (Cod CIPFA)* sy'n gofyn i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth rheolaeth trysorlys cyn dechrau pob blwyddyn ariannol.
- 1.2 Yn ogystal, fe wnaeth Llywodraeth Cymru (LIC) gyhoeddi canllaw diwygiedig a elwir y *Canllaw ar Fuddsoddiadau Awdurdodau Lleol* ym mis Ebrill 2010 sy'n gofyn i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth fuddsoddi cyn dechrau pob blwyddyn ariannol.
- 1.3 Mae'r adroddiad hwn yn cyflawni cyfrifoldeb cyfreithiol yr Awdurdod dan *Ddeddf Llywodraeth Leol 2003* i roi ystyriaeth i'r ddau beth hyn, sef Cod CIPFA a Chanllaw LIC.
- 1.4 Mae'r Awdurdod wedi benthyca a buddsoddi symiau sylweddol o arian ac mae felly'n agored i risgiau ariannol gan gynnwys colli cronfeydd a fuddsoddiwyd ac effaith refeniw cyfraddau llog sy'n newid. Felly, mae adnabod, monitro a rheoli risgiau'n llwyddiannus yn greiddiol i strategaeth rheolaeth trysorlys yr Awdurdod.

2. Y Cyd-destun Allanol

2.1 Y Cefndir Economaidd

Mae momentwm yn economi'r DU, gyda chyfnod o dwf yn parhau drwy weithgaredd sy'n cael ei yrru'n ddomestig, a threuliant aelwydydd yn gryf. Mae arwyddion bod y twf yn datblygu'n fwy cytbwys. Disgwylir i'r cynnydd yng nghyfraniad buddsoddiad gan fusnesau gefnogi'r twf mewn GDP, er yn arafach. Fodd bynnag, mae pwysau chwyddiant yn wan, ac mae'n debygol o barhau felly yn y tymor byr. Cafwyd lleihad mawr mewn diweithdra ond mae'r lefelau o weithio rhan-amser, hunangyflogaeth a thangyflogaeth yn sylweddol, ac mae'r twf mewn enillion nominal yn wan ac yn is na lefel chwyddiant.

Mae'r MPC yn canolbwyntio ar faint o gapasiti sbâr sydd yn yr economi, ac ar ba mor gyflym y caiff ei ddefnyddio, ffactorau sydd wedi arwain at gryn drafodaeth yn y Pwyllgor. Er bod dau aelod o'r MPC wedi pleidleisio dros gynnydd o 0.25% yn y cyfraddau ym mhob un o'r cyfarfodydd o fis Awst 2014 ymlaen, mae rhai aelodau yn pryderu bod y rhagolygon economaidd yn llai optimistaidd nag yr oeddynt adeg Adroddiad Chwyddiant fis Awst.

2.2 Rhagolygon credyd

Mae trosiad dwy gyfarwydddeb Undeb Ewropeaidd i ddeddfwriaeth y DU dros y misoedd nesaf yn gosod baich anghyfartal o achub banciau'r UE sy'n methu ar fuddsoddwyr ansicredig awdurdodau lleol. Mae'r *Bank Recovery and Resolution Directive* yn hyrwyddo diddordebau unigolion a busnesau bach sy'n destun y Cynllun Digolledu Gwasanaethau Ariannol a chynlluniau eraill Ewropeaidd tebyg, tra bo'r *Deposit Guarantee Schemes Directive* ar ei newydd wedd yn cynnwys cwmnïau mawr fel rhan o'r cynlluniau hyn. Effaith gyfun y ddau newid hyn yw eu bod yn gadael awdurdodau cyhoeddus a sefydliadau ariannol (gan gynnwys cronfeydd pensiwn) fel yr unig uwch gredydwyr sy'n debygol o ddioddef colledion mewn banc sy'n methu o fis Gorffennaf 2015 ymlaen.

Mae parhad yr adferiad economaidd byd-eang wedi arwain at welliant cyffredinol yn yr amgylchiadau credyd ers y llynedd. Mae'r gostyngiad yn amrediad cyfnwydd diffyg dalu credyd banciau a chwmnïau ar draws y byd yn brawf o hyn. Fodd bynnag, o ganlyniad i'r newidiadau deddfwriaethol uchod, bydd y risg **credyd wrth wneud adneuron banc ansicredig yn cynyddu**, o'i gymharu â risgiau'r opsiynau buddsoddi eraill sydd ar gael i'r Awdurdod.

2.3 Rhagolygon Cyfraddau Llog

Mae ymgynghorydd rheoli trysorlys yr Awdurdod, Arlingclose, yn darogan y cynnydd cyntaf mewn cyfraddau llog ym mis Awst 2015, i'w ddilyn gan batrwm graddol o gynnydd, gyda chyfartaledd o oddeutu 0.75% ar gyfer 2015/16. Cred Arlingclose y bydd lefelau'r Cyfraddau Banc wedi'u normaleiddio yn dilyn yr argyfwng rhwng 2.5% a 3.5%. Mae'r risg cadarnhaol (h.y. cyfraddau llog uwch) wedi'i bwyso'n fwy tua diwedd cyfnod y rhagolwg. Yn fwy negyddol, mae gwendid Ardal yr Ewro a bygythiad datchwyddiant wedi cynyddu'r risgiau i gadernid twf y DU. Os daw dangosyddion negyddol Ardal yr Ewro'n fwy sefydlog, mae'n debygol y bydd Banc Lloegr yn gohirio'r cynnydd mewn cyfraddau tan yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Mae Arlingclose yn darogan y bydd cynnyrch giltiau yn cynyddu yn y tymor canolig, sy'n arwain at ddarogan y byddai cyfradd benthyciadau 10 mlynedd PWLB yn 3.40% ar gyfer 2015/16.

2.4 Mae rhagolwg economaidd a chyfraddau llog mwy manwl a ddarparwyd gan ymgynghorydd rheolaeth trysorlys yr Awdurdod i'w weld yn *Annex A*.

2.5 Er diben gosod y gyllideb, tybiwyd y bydd buddsoddiadau newydd yn cael eu gwneud ar gyfradd o 0.67% ar gyfartaledd, ac na fydd angen unrhyw fenthyciadau tymor hir newydd.

3. Y Cyd-destun Lleol

- 3.1 Roedd yr Awdurdod wedi benthycu £110.5m ac roedd ganddo werth £48.3m o fuddsoddiadau ar ddiwedd 31 Rhagfyr 2014. Mae hyn wedi'i egluro mewn mwy o fanylder yn *Annex B*. Mae tabl 1 isod yn ddadansoddiad mantolen sy'n dangos y newidiadau a ragwelir i'r symiau hyn.

Tabl 1: Crynodeb Mantolen a'r Rhagolwg

	31.3.14 Gwir £'000	31.3.15 Amcan- gyfrif £'000	31.3.16 Amcan- gyfrif £'000	31.3.17 Amcan- gyfrif £'000	31.3.18 Amcan- gyfrif £'000
Benthycu CFR	173,308	173,308	175,228	179,510	185,052
Llai: Benthycu allanol *	(114,581)	(114,581)	(110,758)	(110,559)	(108,584)
Benthycu mewnol	58,727	58,727	64,470	68,951	76,468
Llai: Cronfeydd defnyddiadwy	(68,664)	(68,664)	(65,610)	(60,280)	(58,280)
Llai: Cyfalaf gweithio	(38,287)	(38,287)	(23,102)	(23,082)	(23,077)
Buddsoddiadau	(48,224)	(48,224)	(24,242)	(14,411)	(4,889)

*yn dangos dim ond benthyciadau y mae'r Awdurdod wedi ymrwymo iddynt, heb gynnwys ail gyllido dewisol

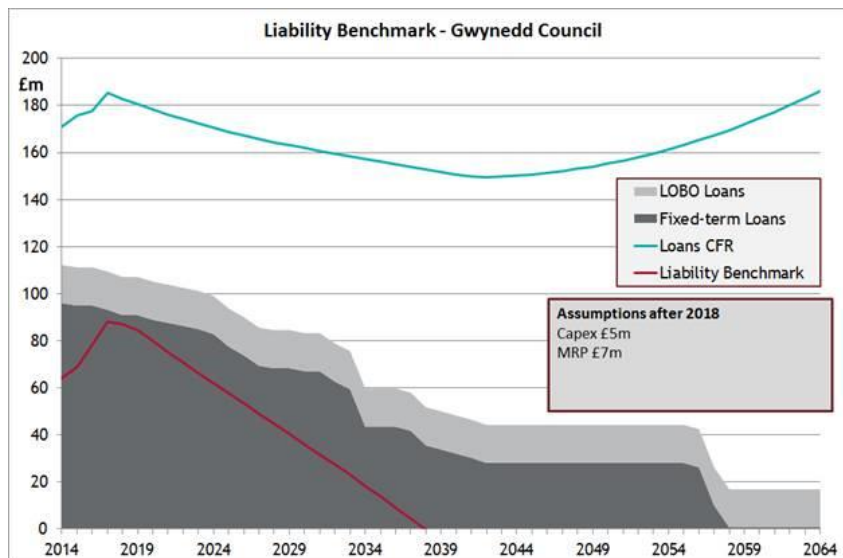
- 3.2 Caiff yr angen sylfaenol i fenthycu er dibenion cyfalaf ei fesur gan y Gofyn Benthycu Cyfalaf (CFR), tra mai'r cronfeydd defnyddiadwy a'r cyfalaf gweithio yw'r adnoddau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Strategaeth gyfredol yr Awdurdod yw cynnal benthyciadau a buddsoddiadau islaw eu lefelau sylfaenol, a elwir weithiau yn benthycu mewnol, yn amodol ar ddal lleiafswm balans buddsoddi o £40m.

Mae Tabl 1 yn dangos nid oes angen i'r Cyngor benthycu yn ystod y tair mlynedd nesaf.

- 3.3 Mae'r *Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol* gan CIPFA yn argymhell y dylai cyfanswm dyledion yr Awdurdod fod yn is na'i CFR uchaf posib yn ôl y rhagolygon dros y tair blynedd nesaf. Dengys Tabl 1 fod yr Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â'r argymhelliad hwn yn ystod 2015/16.

3.4 Er mwyn cynorthwyo gyda'i strategaeth rheoli trysorlys hirdymor, mae'r Awdurdod a'i ymgynghorwyr wedi creu meincnod rhwymedigaeth, sy'n rhagweld anghenion benthycyca'r Awdurdod dros gyfnod o 50 mlynedd. Gan ddilyn o'r rhagolygon tymor canolig yn nhabl 1 uchod, mae'r meincnod yn rhagdybio:

- gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan fenthyciadau o £5m y flwyddyn
- lleiafswm darpariaeth refeniw ar wariant cyfalaf newydd yn seiliedig ar gyfnod oes ased o 25 mlynedd.
- cynnydd o 2.5% chwyddiant y flwyddyn ar incwm, gwariant a reserfau

Mae'r siart yn dangos bod benthyciadau yn llawer is na'r CFR a bod gan y Cyngor arian i fuddsoddi. Ar sail y tybiaethau y noder uchod hyn yw'r sefyllfa sydd yn debyg i parhau yn y tymor hir.

4. Y Strategaeth Fenthycyca

4.1 Mae'r Awdurdod ar hyn o bryd yn dal £111 miliwn o fenthyciadau, gostyngiad o £1 miliwn ar y flwyddyn flaenorol, fel rhan o'i strategaeth ar gyfer ariannu rhaglenni cyfalaf y blynyddoedd cynt. Mae rhagolygon y fantolen a welir yn nhabl 1 yn dangos nad yw'r Awdurdod yn disgwyl bod angen benthycyca yn 2015/16. Fodd bynnag, hwyrach y bydd yr Awdurdod angen benthycyca i ariannu gofynion y blynyddoedd i ddod ymlaen llaw, cyn belled nad yw hyn yn fwy na'r terfyn awdurdodedig ar gyfer benthycyca, sef £190 miliwn.

4.2 Prif amcan yr Awdurdod wrth fenthycyca arian yw cael cydbwysedd priodol o risg isel rhwng sicrhau costau llog isel a chyflawni sicrwydd cost dros y cyfnod y mae angen yr arian. Yn ail amcan i hyn yw'r hyblygrwydd i ail negodi benthyciadau pe bai cynlluniau tymor hir yr Awdurdod yn newid.

4.3 Yn wyneb y toriadau sylweddol i wariant cyhoeddus, ac yn arbennig i'r cyllid ar gyfer llywodraeth leol, mae strategaeth fenthycyca'r Awdurdod yn parhau i fynd i'r afael â'r mater allweddol o fforddiadwydd heb beryglu sefydlogrwydd tymor hir y portffolio dyledion. Gan fod cyfraddau llog tymor byr yn llawer is na chyfraddau tymor hir,

mae'n debygol o fod yn fwy effeithiol yn y tymor byr i un ai defnyddio adnoddau mewnol, neu i fenthyg benthyciadau tymor byr yn lle hynny.

- 4.4 Drwy wneud hynny, gall yr Awdurdod leihau costau benthyca net (er gwaethaf yr incwm rhagdybiedig o fuddsoddiadau) a lleihau'r risg cyffredinol i'r trysorlys. Mae strategaeth o'r fath yn fwyaf tebygol o fod yn fanteisiol dros y 2-3 blynedd nesaf wrth i gyfraddau llog swyddogol aros yn isel, ac mae'n annhebygol y caiff ei gynnal yn y tymor canolig. Bydd y buddion o fenthyca mewnol yn cael eu monitro'n rheolaidd yn erbyn y potensial o greu costau ychwanegol trwy ohirio benthyca tan y dyfodol, pan ragwelir y bydd cyfraddau benthyca tymor hir yn codi. Bydd Arlingclose yn cynorthwyo'r Awdurdod gyda'r 'gost cario' a'r dadansoddiad elw. Gall yr allbwn o hwn bennu p'un a fydd yr Awdurdod yn benthyca symiau ychwanegol ar gyfraddau sefydlog hirdymor yn 2015/16 gyda'r bwriad o gadw costau llog y dyfodol yn isel, hyd yn oed os bydd hyn yn creu cost ychwanegol yn y tymor byr.
- 4.5 Yn ogystal â hyn, mae'n bosib y bydd yr Awdurdod yn benthyca benthyciadau tymor byr (hyd at un mis fel arfer) i gwrdd â diffygion annisgwyl yn y llif arian.
- 4.6 Dyma'r ffynonellau sydd wedi'u cymeradwyo ar gyfer benthyciadau tymor byr a thymor hir:
- Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB)
 - Awdurdodau Lleol y DU
 - unrhyw sefydliad a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddi (gweler paragraff 5.3 isod)
 - unrhyw fanc neu gymdeithas adeiladau arall sydd wedi'u hawdurdodi gan y *Prudential Regulation Authority* i weithredu yn y DU
 - cwmnïau i bwrpas arbennig a grëwyd i alluogi cyhoeddi bondiau ar y cyd rhwng awdurdodau lleol.

Yn ogystal, gellir codi cyllid cyfalaf drwy'r dulliau a ganlyn nad ydynt yn fenthyciadau, ond y gellir eu cyfrif fel rhwymedigaethau dyledion eraill.

- prydlesau gweithredu ac ariannu
- hurbryniant
- Menter Cyllid Preifat
- gwerthu ac adlesu

Yn flaenorol mae'r Awdurdod wedi codi'r rhan fwyaf o'i fenthyciadau tymor hir gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB), ond mae'n bosib y bydd yn ystyried ffynonellau cyllid eraill, megis benthyciadau gan awdurdodau lleol a benthyciadau banc, gall fod ar gael ar gyfraddau mwy ffafriol.

- 4.7 Mae'r Awdurdod yn dal £16.2m fel benthyciad LOBO (*Lender's Option Borrower's Option*) lle mae gan y sawl sy'n rhoi'r benthyciad y dewis i gynnig cynnydd yn y gyfradd llog ar ddyddiadau penodedig, a byddai gan yr Awdurdod wedyn y dewis o un ai derbyn y gyfradd newydd neu ad-dalu'r ddyled heb unrhyw gost ychwanegol. Nid oes dewis yn ystod 2015/16. Bydd y cyfanswm a fenthycir trwy fenthyciadau LOBO wedi'i gyfyngu i £16.2m.

4.8 **Asiantaeth Bondiau'r Gymdeithas Llywodraeth Leol**

Sefydlwyd y *Local Capital Finance Company* yn 2014 gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol (LGA) fel dewis arall i'r PWLB. Mae'n bwriadu cyhoeddi bondiau ar y marchnadoedd cyfalaf a rhoi benthyciadau ar yr enillion i awdurdodau lleol. Bydd yn ffynhonnell gyllid sy'n fwy cymhleth na'r PWLB am dri rheswm, sef:

- efallai y bydd yn rhaid i'r awdurdodau sy'n benthycu ddarparu gwarant ar y cyd ac yn unigol i fuddsoddwyr y bondiau, ar y risg bychan y gallai benthycwyr awdurdodau lleol eraill fethu â thalu eu benthyciadau;
- bydd cyfnod arweiniol o sawl mis rhwng ymrwymo i fenthycu a chael gwybod beth fydd y gyfradd llog sy'n daladwy;
- ni fydd hyd at 5% o dderbyniadau'r benthyciad yn ei dalu i'r Awdurdod, ond yn hytrach yn cael eu defnyddio i atgyfnerthu cryfder cyfalaf yr Asiantaeth. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycu gan yr Asiantaeth felly'n destun adroddiad ar wahân i'r Cyngor llawn.

4.9 Mae benthyciadau tymor byr a rhai â chyfradd llog amrywiol yn gadael yr Awdurdod yn agored i'r risg o gynydd tymor byr yn y gyfradd llog, a thrwy hynny'n destun i derfyn uchaf net cyfraddau llog amrywiol y dangosyddion rheolaeth trysorlys isod.

4.10 **Aildrefnu Dyledion**

Mae'r PWLB yn caniatáu i awdurdodau ad-dalu benthyciadau cyn iddynt aeddfedu, ac un ai talu premiwm neu dderbyn disgownt yn unol â fformwla a osodwyd yn seiliedig ar gyfraddau llog presennol. Hwyrach y bydd rhai banciau sy'n benthycu yn barod i drafod telerau adbrynu cynnar. Gall yr Awdurdod gymryd mantais o hyn ac amnewid rhai benthyciadau am fenthyciadau newydd, neu ad-dalu benthyciadau heb eu hamnewid, lle y disgwylir y bydd hyn yn arwain at arbediad cyffredinol neu leihad cyffredinol mewn risg.

5. **Y Strategaeth Fuddsoddi**

5.1 Mae'r Awdurdod yn dal cronfeydd sydd wedi'u buddsoddi, sy'n cynrychioli incwm a dderbynnir cyn gwariant ynghyd â'r balansau a'r cronfeydd wrth gefn a ddelir. Yn y 12 mis diwethaf, mae balans buddsoddiadau'r Awdurdod wedi amrywio rhwng £45 a £78 miliwn, a disgwylir cynnal lefelau tebyg am y flwyddyn sydd i ddod. Mae hyn yn cynnwys balansau arian Gronfa Bensiwn Gwynedd sydd yn cael ei pwlio gyda chronfeydd y Cyngor at ddibenion buddsoddi. Mae'r Gronfa Bensiwn yn gofyn am hyn bob blwyddyn gan fod y dychweliadau a dderbynnir yn well ac mae'r risgiau wedi eu lleihau wrth uno'r arian gyda chronfeydd y Cyngor. Bydd y Pwyllgor Pensiynau yn cymeradwyo'r elfennau perthnasol y Datganiad Strategaeth hwn a gofyn i barhau gyda'r trefniadau pwl ar gyfer 2015/16 yn ei gyfarfod ar 24 Mawrth 2015.

5.2 **Amcanion**

Mae Cod CIPFA a Chanllaw LIC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei gronfeydd yn ddarbodus, gan roi ystyriaeth i ddiogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau cyn ceisio'r gyfradd enillion uchaf, neu'r cynnyrch uchaf. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw taro'r cydbwysedd cywir rhwng risg ac enillion, gan leihau'r risg o beri colledion o fuddsoddiadau'n diffygdalu a'r risg o dderbyn incwm sy'n anaddas o isel ar fuddsoddiadau.

5.3 Strategaeth

O ystyried y cynnydd yn y risgiau a'r parhad yn yr enillion isel o fuddsoddiadau byrdymor ansicredig, mae'r Awdurdod yn bwriadu arallgyfeirio i ddsbarthiadau o asedau sy'n fwy sicr a/neu sy'n cynnig enillion uwch yn ystod 2015/16. Ar hyn o bryd mae'r rhan helaeth o'r arian parod sydd dros ben gan yr Awdurdod wedi'i fuddsoddi mewn adneuon banc anwarantedig, tystysgrifau adneuon a chronfeydd marchnadoedd arian. Bydd yr arallgyfeirio felly'n cynrychioli newid sylweddol yn y strategaeth dros y flwyddyn i ddod.

5.4 Gall yr Awdurdod fuddsoddi'r cronfeydd dros ben sydd ganddo gydag unrhyw un o'r gwrthbartïon yn nhabl 2 isod, yn amodol ar y cyfyngiadau arian ac amser a ddangosir.

Tabl 2: Gwrthbartïon Buddsoddi sydd wedi'u Cymeradwyo

Cyfrad Credyd	Banciau Ansicredig	Banciau â Sicrwyd	Llywodraeth	Corfforaethau	Darparwyr Cofrestredig
Llywodraeth DU	d/b	d/b	£ diderfyn 50 mlynedd	d/b	d/b
AAA	£4m 5 mlynedd	£8m 20 mlynedd	£8m 50 mlynedd	£4m 20 mlynedd	£4m 20 mlynedd
AA+	£4m 5 mlynedd	£8m 10 mlynedd	£8m 25 blynedd	£4m 10 blynedd	£4m 10 blynedd
AA	£4m 4 blynedd	£8m 5 mlynedd	£8m 15 blynedd	£4m 5 blynedd	£4m 10 blynedd
AA-	£4m 3 blynedd	£8m 4 blynedd	£8m 10 mlynedd	£4m 4 blynedd	£4m 10 blynedd
A+	£4m 2 flynedd	£8m 3 blynedd	£4m 5 mlynedd	£4m 3 blynedd	£4m 5 blynedd
A	£4m 13 mis	£8m 2 flynedd	£4m 5 mlynedd	£4m 2 flynedd	£4m 5 blynedd
A-	£4m 6 mis	£4m 13 mis	£4m 5 mlynedd	£2m 13 mis	£4m 5 blynedd
BBB+	£2m 100 diwrnod	£4m 6 mis	£2m 2 flynedd	£2m 6 mis	£2m 2 flynedd
BBB or BBB-	£2.5m Diwrnod nesaf yn unig	£4m 100 diwrnod	d/b	d/b	d/b
Dim	£1m 6 mis	d/b	£4m 25 blynedd	£50,000 5 mlynedd	£4m 5 mlynedd
Cronfeydd wedi eu cyfuno	£8m mesul gronfa				
Benthyciadau i Fusnesau Lleol*			Cyfanswm o £3m 10 blynedd		

* Bydd rhoi'r benthyciadau hyn yn cael eu cymeradwyo trwy'r broses y manylir arni ym mharagraff 5.9 isod. Nid yw gwerthuso'r Benthyciadau Busnes yn rhan o'r cyngor na'r gwasanaethau a dderbynnir gan ymgynghorwr trysorlys y Cyngor.

5.5 **Statws Credyd**

Gwneir penderfyniadau buddsoddi drwy gyfeirio at y statws credyd hirdymor isaf sydd wedi'i gyhoeddi gan Fitch, Moody's neu Standard & Poor's. Defnyddir y statws credyd sy'n berthnasol i'r buddsoddiad penodol neu'r dosbarth o fuddsoddiad pan fo hwnnw ar gael, ac fel arall defnyddir statws credyd y gwrthbartion.

5.6 **Banciau Ansicredig**

Cyfrifon, adneuron, tystysgrifau adneuron a bondiau ansicredig uwch gyda banciau a chymdeithasau adeiladu, ac eithrio banciau datblygu amlochrog. Mae'r buddsoddiadau'n agored i risg o golli credyd drwy gyfrwng '*bail-in*' petai'r rheoleiddiwr yn penderfynu bod banc yn methu neu'n debygol o fethu. Mae buddsoddiadau ansicredig gyda banciau â chanddynt statws BBB neu BBB- wedi'u cyfyngu i adneuron dros nos ym manc cyfrif cyfredol yr Awdurdod Barclays Bank plc.

5.7 **Banciau â Sicrwydd**

Bondiau gorchuddiedig, cytundebau adbrynu o chwith a threfniadau gyda sicrwydd cyfochrog gyda banciau a chymdeithasau adeiladu. Mae'r buddsoddiadau hyn wedi'u sicrhau ar asedau'r banc, sy'n cyfyngu'r colledion potensial petai methdaliad, er bod hynny'n annhebygol, ac mae'n golygu eu bod wedi'u heithrio rhag '*bail-in*'. Tra nad oes unrhyw statws credyd penodol ar gyfer y buddsoddiad, bydd statws credyd yn bodoli ar gyfer y sicrwydd cyfochrog sy'n sail i'r buddsoddiad. Defnyddir y statws uchaf o'r statws credyd sicrwydd cyfochrog a'r statws credyd gwrthbarti i benderfynu ar y cyfyngiadau o ran arian parod ac amser. Ni fydd cyfanswm y buddsoddiadau â sicrwydd a'r buddsoddiadau ansicredig mewn unrhyw un banc yn fwy na'r cyfyngiad arian parod ar gyfer buddsoddiadau â sicrwydd.

5.8 **Llywodraeth**

Benthyciadau, bondiau a biliau a gyhoeddir neu a warantir gan lywodraethau cenedlaethol, rhanbarthol, awdurdodau lleol a banciau datblygu amlochrog. Ni fyddai'r buddsoddiadau hyn yn destun '*bail-in*', a bychan iawn yw'r risg o fethdalw. Nid oes cyfyngiad ar faint y buddsoddiadau y gellir eu gwneud gyda Llywodraeth Canolog y DU am hyd at 50 mlynedd.

5.9 **Corfforaethol**

Benthyciadau, bondiau a phapur masnachol a gyhoeddir gan gwmnïau ac eithrio banciau a darparwyr cofrestredig. Nid yw'r buddsoddiadau hyn yn destun '*bail-in*' ond maent yn agored i'r risg y gallai'r cwmni ddod yn fethdalwr. Dim ond fel rhan o bŵl amrywiol y gwneir benthyciadau i gwmnïau heb statws er mwyn lledaenu'r risg yn eang.

5.10 **Darparwyr Cofrestredig**

Benthyciadau a bondiau a gyhoeddir, neu a warantir gan, neu sydd wedi'u sicrhau ar asedau Darparwyr Tai Cymdeithasol Cofrestredig, a elwid gynt yn Gymdeithasau Tai. Caiff y cyrff hyn eu rheoleiddio'n llym gan yr Asiantaeth Tai a Chymunedau ac fel darparwyr gwasanaethau cyhoeddus, maent yn debygol iawn o barhau i dderbyn cymorth gan y llywodraeth os bydd angen.

5.11 **Cronfeydd wedi'u cyfuno**

Cyfranddaliadau mewn dulliau buddsoddi amrywiol sy'n cynnwys unrhyw un o'r mathau o fuddsoddiadau a restrwyd uchod, ynghyd â chyfranddaliadau ecwiti ac eiddo. Y fantais i'r rhain yw bod y risgiau buddsoddi wedi'u gwasgaru'n ehangach, a bod gwasanaethau rheolwr proffesiynol y gronfa ar gael drwy dalu ffi. Bydd Cronfeydd Marchnadoedd Arian sy'n cynnig diddymu ar yr un diwrnod ac sy'n anelu at werth asedau net cyson yn cael eu defnyddio fel dewis amgen i gyfrifon banc lle ceir mynediad ar unwaith, tra bydd cronfeydd wedi'u cyfuno y mae eu gwerth yn newid yn ôl prisiau'r farchnad ac/neu a chanddynt gyfnod rhybudd yn cael eu defnyddio ar gyfer cyfnodau buddsoddi hirach.

Mae cronfeydd bondiau, ecwiti ac eiddo yn cynnig gwell enillion hirdymor, ond maent yn fwy anwadal yn y tymor byr. Mae'r rhain yn caniatáu i'r Awdurdod ehangu i ddosbarthiadau o asedau heblaw am arian parod heb yr angen i fod yn berchen ar y buddsoddiadau gwaelodol a'u rheoli. Gan nad oes dyddiad aeddfedu pendant ar gyfer y cronfeydd hyn, maent ar gael i'w tynnu allan ar ôl cyfnod o rybudd, bydd eu perfformiad a'u haddasrwydd i gwrdd ag amcanion buddsoddi'r Awdurdod yn cael eu monitro'n gyson.

5.12 **Cronfa Benthyciadau Lleol**

Mae'r Cyngor wedi sefydlu Cronfa Benthyciadau Lleol, fydd yn rhoi benthyciadau i fusnesau lleol. Mae'r buddsoddiadau hyn wedi'u cynnwys yn y tabl o Fuddsoddiadau Amhenodedig uchod, a byddant am gyfnod uchafswm o 10 mlynedd. Mae cyfanswm gwerth y gronfa ar gyfer buddsoddiadau o'r fath yn £3 miliwn. Ni fydd ceisiadau am fenthyciadau dan y cynllun hwn yn rhan o'r asesiad credyd arferol i ddibenion buddsoddiadau rheolaeth trysorlys, ond yn hytrach byddant yn cael eu hasesu gan ymgynghorwyr wedi'u penodi, a'r Panel Buddsoddi ar gyfer y cynllun fydd yn gwneud unrhyw benderfyniad i fenthyg yr arian.

5.13 **Asesu Risg a Statws Credyd**

Mae ymgynghorwyr trysorlys yr Awdurdod yn derbyn ac yn monitro'r graddfeydd credyd, a byddant yn hysbysu unrhyw newid yn y statws wrth iddynt ddigwydd. Pan fo statws credyd endid yn cael ei israddio, ac yn methu â diwallu'r meini prawf ar gyfer buddsoddi:

- ni wneir unrhyw fuddsoddiadau newydd;
- bydd unrhyw fuddsoddiadau presennol yn cael eu hadalw neu eu gwerthu os gellir gwneud hynny heb unrhyw gost, a
- rhoddir ystyriaeth lawn i adalw neu werthu'r holl fuddsoddiadau presennol eraill gyda'r gwrthbarti a effeithiwyd.

Pan fo asiantaeth sy'n graddio credyd yn cyhoeddi bod statws credyd rhyw sefydliad yn cael ei adolygu er mwyn ei israddio o bosib (gelwir hyn hefyd yn "*rating watch negative*" neu "*credit watch negative*") fel y gall ddisgyn islaw'r meini prawf cymeradwy ar gyfer y statws credyd, yna dim ond buddsoddiadau y gellir eu tynnu allan ar y diwrnod gwaith nesaf fydd yn cael eu gwneud gyda'r sefydliad hwnnw hyd nes y cyhoeddir canlyniad yr adolygiad. Ni fydd y polisi hwn yn berthnasol i ragolygon negatif, sy'n awgrymu newid cyfeiriad yn yr hir dymor yn hytrach na newid statws credyd ar unwaith.

5.14 **Gwybodaeth Arall ar Ddiogelwch Buddsoddiadau**

Mae'r Awdurdod yn deall bod graddau statws credyd yn broffwydi da, ond nid perffaith, ar gyfer buddsoddiadau'n diffygdlu. Rhoddir ystyriaeth lawn felly i wybodaeth arall sydd ar gael ar ansawdd credyd y sefydliadau y mae'n buddsoddi ynddynt, gan gynnwys prisiau cyfenwid diffygion credyd, datganiadau ariannol, gwybodaeth ar gymorth posib gan y llywodraeth ac adroddiadau yn y wasg ariannol. Ni wneir unrhyw fuddsoddiadau gyda sefydliad os oes amheuan cadarn ynghylch ei ansawdd credyd, hyd yn oed os yw'n cwrdd â'r meini prawf statws credyd.

Pan fo amodau'n dirywio yn y farchnad ariannol ac yn effeithio ar ansawdd credyd yr holl sefydliadau, fel y digwyddodd yn 2008 ac yn 2011, nid yw'r elfen hon ar y cyfan yn cael ei hadlewyrchu mewn graddau statws credyd, ond gellir ei gweld mewn mesurau marchnad eraill. Yn yr amgylchiadau hyn, bydd yr Awdurdod yn cyfyngu ei fuddsoddiadau i'r sefydliadau hynny a chanddynt ansawdd credyd uwch, ac yn lleihau ar gyfnod hiraf ei fuddsoddiadau er mwyn cynnal y lefel diogelwch angenrheidiol. Bydd graddau'r cyfyngiadau hyn yn unol â'r amodau presennol yn y farchnad ariannol. Os yw'r cyfyngiadau hyn yn golygu nad oes digon o sefydliadau masnachol o ansawdd credyd uchel ar gael i fuddsoddi balansau arian yr Awdurdod, yna caiff yr arian dros ben ei adneuo gyda Llywodraeth y DU, trwy'r Swyddfa Rheoli Dyledion er enghraifft, neu gydag awdurdodau lleol eraill. Bydd hyn yn peri gostyngiad yn lefel yr incwm a geir ar fuddsoddiadau, ond bydd yn diogelu'r prif swm a fuddsoddwyd.

5.15 **Buddsoddiadau Penodedig**

Mae Canllaw LIC yn diffinio buddsoddiadau penodedig fel rhai:

- sydd ar ffurf punnoedd sterling,
- sy'n ddyledus i gael eu had-dalu o fewn 12 mis o'r trefniant,
- na chânt eu diffinio fel gwariant cyfalaf yn ôl y ddeddfwriaeth, a
- rhai a fuddsoddwyd gydag un o'r canlynol:
 - Llywodraeth y DU,
 - awdurdod lleol, cyngor plwyf neu gyngor cymuned yn y DU, neu
 - gyda chorff neu gynllun buddsoddi o "ansawdd credyd uchel".

Mae'r Awdurdod yn diffinio sefydliadau sydd ag "ansawdd credyd uchel" fel y rheini sydd â statws credyd o A- neu uwch, sy'n preswyllo yn y DU neu mewn gwlad dramor sydd â statws sofran o AA+ neu uwch.

5.16 **Buddsoddiadau Amhenodedig**

Mae unrhyw fuddsoddiad nad yw'n bodloni'r diffiniad ar gyfer buddsoddiad penodedig yn cael ei gategoreiddio fel buddsoddiad amhenodedig. Nid yw'r Awdurdod yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwlad dramor.

Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly'n gyfyngedig i fuddsoddiadau tymor hir h.y. y rheini sydd i fod i aeddfedu 12 mis neu hwy ar ôl dyddiad y trefniant; y rheini gaiff eu diffinio fel gwariant cyfalaf yn ôl y ddeddfwriaeth, megis cyfranddaliadau mewn cronfeydd marchnad arian a chronfeydd cyfunedig eraill; a buddsoddiadau gyda chyrff a rhaglenni nad ydynt yn bodloni'r diffiniad o ansawdd credyd uchel. Mae'r cyfyngiadau ar fuddsoddiadau amhenodedig i'w gweld yn nhabl 3 isod.

Tabl 3: Cyfyngiadau ar Fuddsoddiadau Amhenodedig

	Cyfyngiad arian
Cyfanswm buddsoddiadau tymor hir	£40m
Cyfanswm y cyfranddaliadau mewn cronfeydd marchnad arian	£40m
Cyfanswm y buddsoddiadau heb statws credyd neu gyda statws sy'n is na [A-]	£8m
Cyfanswm y buddsoddiadau mewn gwledydd tramor sydd â statws sy'n is na [AA+]	£8m
Cyfanswm y buddsoddiadau amhenodedig	£80m

5.17 Cyfyngiadau Buddsoddi

Rhagwelir y bydd cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod ac arian y Gronfa Bensiwn sydd ar gael i gyfarch colledion ar fuddsoddiadau yn £65 miliwn ar 31 Mawrth 2015. Er mwyn sicrhau na fydd mwy na 10% o'r cronfeydd wrth gefn sydd ar gael yn cael eu rhoi mewn perygl pe bai un buddsoddiad sengl yn diffygdalu, yr uchafswm fydd yn cael ei fenthyg i unrhyw sefydliad unigol (ar wahân i Lywodraeth y DU) fydd £8 miliwn. Bydd grŵp o fanciau dan yr un berchnogaeth neu grŵp o gronfeydd dan yr un rheolwyr yn cael eu trin fel sefydliad unigol er dibenion cyfyngiadau. Rhoddir cyfyngiadau hefyd ar fuddsoddiadau yng nghyfrifon enwebedig broceriaid (e.e. *King & Shaxson*), gwledydd tramor a sectorau diwydiant fel a ganlyn:

Tabl 4: Cyfyngiadau Buddsoddi

	Cyfyngiad arian
Unrhyw sefydliad unigol, ar wahân i Lywodraeth y DU	£8m yr un
Llywodraeth Ganolog y DU	anghyfyngedig
Unrhyw grŵp o sefydliadau dan yr un berchnogaeth	£8m fesul grŵp
Unrhyw grŵp o gronfeydd cyfunedig gan yr un rheolwyr	£20m fesul rheolwr
Offerynnau y mae'n bosib eu cyfnewid a ddelir yng nghyfrif enwebedig brocer	£40m fesul brocer
Gwledydd tramor	£8m fesul gwlad
Darparwyr Cofrestredig	Cyfanswm o £20m
Buddsoddiadau Ansicredig gyda Cymdeithasau Adeiladu	Cyfanswm o £8m
Benthyciadau i fusnesau bach	Cyfanswm o £8m
Cronfeydd Marchnad Arian	Cyfanswm o £40m

5.18 Rheoli hylifedd

Mae'r Awdurdod yn defnyddio technegau rhagolwg darbodus ar gyfer llif arian er mwyn pennu'r cyfnod hwyaf y gellir ymrwymo cronfeydd yn ddarbodus.

6. Dangosyddion Rheolaeth Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli pa mor agored ydyw i risgiau rheolaeth trysorlys gan ddefnyddio'r dangosyddion a ganlyn.

6.1 Diogelwch

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei sensitifrwydd i risg credyd trwy fonitro sgôr credyd cyfartalog yn ôl cyfran amser ei bortffolio buddsoddi. Caiff hyn ei gyfrifo trwy roi sgôr i bob buddsoddiad (AAA=1, AA+=2, ac ati) a chymryd y cyfartaledd rhifyddol, gan bwysu'r cyfartaledd yn ôl maint pob buddsoddiad.

	Targed
Sgôr credyd cyfartalog y portffolio	7.0

6.2 Hylifedd

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei sensitifrwydd i risg hylifedd trwy fonitro faint o arian sydd ar gael i gwrdd â thaliadau annisgwyl mewn cyfnod penodol, heb fenthycia ychwanegol.

	Target
Cyfanswm arian ar gael o fewn 3 mis	£10m

6.3 Risg Cyfraddau Llog

Nod y dangosydd hwn yw rheoli pa mor agored yw'r Awdurdod i risg cyfraddau llog. Bydd y terfynau uchaf ar risgiau cyfraddau llog sefydlog a chyfnewidiol, a fynegir fel cyfran o'r prif swm net a fenthyciwyd, fel a ganlyn:

	2015/16	2016/17	2017/18
Y terfyn uchaf ar gyfer cyfraddau llog sefydlog	100%	100%	100%
Y terfyn uchaf ar gyfer cyfraddau llog cyfnewidiol	50%	50%	50%

Buddsoddiadau a benthyciadau cyfradd sefydlog yw'r rheini lle mae'r gyfradd llog yr un fath dros y flwyddyn ariannol gyfan. Mae offerynnau sy'n aeddfedu yn ystod y flwyddyn ariannol yn cael eu categorio fel rhai cyfradd gyfnewidiol.

6.4 **Strwythur Aeddfedrwydd Benthyciadau**

Nod y dangosydd hwn yw rheoli pa mor agored yw'r Awdurdod i risg ail gyllido. Bydd y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd benthyciadau cyfradd sefydlog fel a ganlyn:

	Uchaf	Isaf
Dan 12 mis	25%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	25%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	50%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd ac o fewn 20 mlynedd	100%	0%
20 mlynedd ac o fewn 30 mlynedd	100%	0%
30 mlynedd ac o fewn 40 mlynedd	100%	0%
40 mlynedd ac o fewn 50 mlynedd	100%	0%
50 mlynedd a mwy	100%	0%

Mae'r cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedrwydd ar fenthyciadau yw'r dyddiad cynharaf y gall y sawl sydd wedi rhoi'r benthyciad fynnu bod y benthyciad yn cael ei ad-dalu.

6.5 **Prif Symiau a Fuddsoddir am Gyfnodau sy'n Hwyt na 364 diwrnod**

Pwrpas y dangosydd hwn yw rheoli pa mor agored yw'r Awdurdod i'r risg o fynd i golledion trwy geisio ad-daliadau buan ar ei fuddsoddiadau. Bydd y terfynau ar gyfanswm y prif swm a fuddsoddir i aeddfedu'n derfynol tu hwnt i ddiwedd y cyfnod fel a ganlyn:

	2015/16	2016/17	2017/18
Y terfyn ar y prif swm a fuddsoddiwyd tu hwnt i ddiwedd y flwyddyn	£40m	£30m	£25m

7. Eitemau Eraill

7.1 Mae nifer o eitemau ychwanegol y mae'n rhaid i'r Awdurdod eu cynnwys yn ei Strategaeth Rheolaeth Trysorlys, yn ôl CIPFA neu Lywodraeth Cymru.

7.2 **Polisi ar Ddefnyddio Cytundebau Deilliadau**

Yn absenoldeb unrhyw rym cyfreithiol i wneud hynny, ni fydd yr Awdurdod yn defnyddio cytundebau ariannol annibynnol (megis cytundeb cyfenwid, cytundeb ymlaen, cytundeb dyfodol a chytundeb opsiwn). Mae'n bosib y bydd cytundebau sydd wedi'u hymgorffori mewn benthyciadau a buddsoddiadau, gan gynnwys cronfeydd wedi eu cyfuno, yn cael eu defnyddio, a bydd y risgiau sydd ynghlwm â hwy yn cael eu monitro yn unol â'r risg cyffredinol i'r strategaeth rheolaeth trysorlys.

7.3 **Hyfforddiant Buddsoddi**

Caiff anghenion staff rheolaeth trysorlys yr Awdurdod am hyfforddiant mewn rheolaeth buddsoddi eu hasesu bob blwyddyn fel rhan o'r broses gwerthuso staff, ac yn ychwanegol i hynny pan fydd cyfrifoldebau aelodau staff unigol yn newid.

Mae staff yn mynychu cyrsiau hyfforddi, seminarau a chynadleddau a ddarperir gan Arlingclose a CIPFA yn rheolaidd. Caiff staff perthnasol eu hannog hefyd i astudio cymwysterau proffesiynol gan CIPFA a sefydliadau priodol eraill.

7.4 **Ymgynghorwyr Buddsoddi**

Mae'r Awdurdod wedi penodi Arlingclose Limited fel ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys ac mae'n derbyn cyngor penodol ar faterion buddsoddi, dyledion a chyllid cyfalaf. Mae ansawdd y gwasanaeth hwn yn cael ei fonitro gan Bennaeth yr Adran Gyllid a'r Rheolwr Buddsoddi yn rheolaidd.

7.5 **Buddsoddi Arian a Fenthyciwyd cyn i'r Angen Godi**

O bryd i'w gilydd, hwyrach y bydd yr Awdurdod yn benthycia arian cyn i'r angen godi, pan ddisgwylir mai hyn fydd yn rhoi'r gwerth am arian gorau yn y tymor hir. Gan y bydd y symiau a fenthycir yn cael eu buddsoddi hyd nes caiff yr arian ei wario, mae'r Awdurdod yn ymwybodol y bydd yn agored i'r risg o golli'r symiau a fenthyciwyd, a'r risg y bydd cyfraddau llog ar fuddsoddiadau a benthyciadau yn newid yn y cyfamser. Bydd y risgiau hyn yn cael eu rheoli fel rhan o reolaeth gyffredinol yr Awdurdod o'i risgiau trysorlys.

Ni fydd y cyfanswm a fenthycir yn uwch na'r terfyn benthycia awdurdodedig o £195 miliwn. Disgwylir mai dwy flynedd fydd y cyfnod mwyaf rhwng benthycia a gwario'r arian, serch hyn, nid oes gofyn i'r Awdurdod gysylltu benthyciadau penodol gydag eitemau gwariant penodol.

8. **Goblygiadau Ariannol**

Y gyllideb ar gyfer yr incwm buddsoddi yn 2015/16 yw £0.5 miliwn, yn seiliedig ar gyfartaledd portffolio buddsoddi o £74.6 miliwn ar gyfradd llog o 0.67%. Y gyllideb ar gyfer y llog ar ddyledion yn 2015/16 yw £6.5 miliwn, yn seiliedig ar gyfartaledd portffolio dyledion o £114.2 miliwn ar gyfradd llog o 5.71%. Os bydd lefelau gwirioneddol y buddsoddiadau a'r benthyciadau a'r cyfraddau llog yn wahanol i'r rhagolygon, yna bydd gwahaniaeth cyfatebol yn y perfformiad yn erbyn y gyllideb.

9. **Ystyried Opsiynau Eraill**

Nid yw Canllawiau Llywodraeth Cymru na Chod CIPFA yn pennu unrhyw strategaeth rheoli trysorlys penodol i'w fabwysiadu gan awdurdodau lleol. Ar ôl ymgynghori gyda'r Aelod Cabinet Adnoddau, mae'r Pennaeth Cyllid yn credu fod y strategaeth uchod yn cynnig cydbwysedd addas rhwng rheoli risgiau a chost-ffeithiolrwydd. Isod, rhestrir rhai strategaethau eraill, ynghyd â'u hobblygiadau o ran rheoli risgiau.

Dewis Arall	Effaith ar incwm a gwariant	Effaith ar reoli risgiau
Buddsoddi mewn amrediad mwy cyfyng o wrthbartïon ac/neu am gyfnod byrrach	Bydd incwm ar y llog yn is	Llai o berygl o golledion o ganlyniad i ddiffygdalu'n ymwneud â chredyd, er byddai unrhyw golledion yn fwy
Buddsoddi mewn amrediad ehangach o wrthbartïon ac/neu am gyfnod hirach	Bydd incwm ar y llog yn uwch	Mwy o risg o golledion o ganlyniad i ddiffygdalu'n ymwneud â chredyd, er byddai unrhyw golledion yn llai
Benthycia symiau ychwanegol ar gyfraddau llog sefydlog hirdymor	Bydd costau llog dyledion yn codi; mae'n annhebygol y gellid gwrthbwysu hyn drwy incwm buddsoddi uwch	Balans buddsoddi uwch yn arwain at fwy o effaith petai diffygdalu; fodd bynnag byddai'r costau llog hirdymor yn fwy sicr
Benthyciadau byr-dymor newidiol yn hytrach na chyfraddau hirdymor sefydlog	Bydd costau llog dyledion yn is i gychwyn	Bydd y cynnydd yn y costau llog ar ddyledion yn cael eu gwrthbwysu i raddau helaeth gan y cynnydd yn yr incwm buddsoddi yn y tymor canolig, ond bydd mwy o ansicrwydd am y costau hirdymor
Lleihau lefel y benthyciadau	Mae'r arbediad ar log y ddyled yn debygol o fod yn fwy na'r incwm buddsoddi a gollir Gallai'r premiymau uchel am ad-dalu'r ddyled fod yn uwch nag unrhyw arbedion	Balans buddsoddi is yn arwain at lai o effaith petai diffygdalu; fodd bynnag byddai'r costau llog hirdymor yn llai sicr

Atodiad A – Rhagolygon Economaidd a Chyfraddau Llog Arlingclose, Ionawr 2015

Rhagdybiaethau sylfaenol:

- Fe arafodd adferiad economaidd y DU tuag at ddiwedd 2014, yn sgil bod ansicrwydd economaidd a gwleidyddol yn pwysu ar fuddsoddiad mewn busnesau. Fodd bynnag, mae cyfradd twf Ch3, sef 0.7%, yn parhau ychydig yn uwch na'r cyfartaledd tymor hir, sy'n awgrymu bod yr adferiad yn parhau'n gadarn.
- Mae treuliant aelwydydd yn allweddol i adferiad yn 2015. Er y disgwylir i dwf treuliant arafu, o ystyried bod gweithgaredd y farchnad dai yn tawelu a bod twf arafach mewn cyflogaeth, dylai'r gostyngiad mewn chwyddiant a'r cynnydd yn sgil hynny mewn twf cyflogau ac incwm gwario (gwir ac enwol) gefnogi gwariant.
- Mae'r lefel chwyddiant yn isel ar hyn o bryd (mae'r CPI blynyddol yn 0.5% ar hyn o bryd) ac mae'n debygol o barhau felly yn y tymor byr. Nid yw'r gostyngiad mewn prisiau olew wedi treiddio'n llawn i brisiau tanwydd modur eto, a disgwylir i ynni i'w fanwerthu a CPI ostwng ymhellach. Disgwylir hefyd i gystadleuaeth yr archfarchnadoedd ar brisiau gael effaith niweidiol ar chwyddiant prisiau bwyd.
- Mae'r Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) yn canolbwyntio ar faint o gapasiti sbâr sydd yn yr economi, ac ar ba mor gyflym y caiff ei ddefnyddio, ac mae'r ffactorau hyn wedi arwain at gryn drafodaeth yn y Pwyllgor.
- Mae twf enillion enwol yn cryfhau, ond yn parhau'n gymharol wan yn nhermau hanesyddol, er gwaethaf gostyngiadau mawr mewn diweithdra. Ein barn ni yw bod y capasiti sbâr yn parhau'n helaeth. Mae lefelau cyflogaeth rhan-amser, hunan-gyflogaeth a thangyflogaeth yn arwyddocaol ac yn awgrymu bod capasiti o fewn y gweithlu a gyflogir, yn ogystal â'r adnodd di-waith. Felly gall twf cynhyrchiant barhau'n wan yn y tymor byr heb greu pwysau chwyddiant gormodol.
- Fodd bynnag, rydym hefyd yn disgwyl i dwf cyflogaeth arafu wrth i'r twf economaidd arafu. Mae hyn yn debygol o roi hwb i gynhyrchiant, a fydd yn gwasgu ar gostau uned llafur a phwysau chwyddiant.
- Yn ogystal â'r diffyg pwysau cyflogau a chwyddiant, mae'r rhai sy'n llunio polisiau yn amlwg yn bryderus am ragolygon llwm Ardal yr Ewro. Bydd y ffactorau hyn yn cynnal safbwynt cymodlon yr MPC yn y tymor canolig. Mae'n amlwg fod yr MPC yn credu bod lefel addas y Cyfraddau Banc ar gyfer economi'r DU yn dilyn yr agyfwng yn sylweddol is na'r norm blaenorol. Byddem yn awgrymu fod hyn rhwng 2.5 a 3.5%.
- Mae Banc Canolog Ewrop (ECB) wedi cyflwyno QE yn ôl y disgwyl. Er y gallai hyn esmwytho peth pryder ynghylch potensial economaidd Ardal yr Ewro, mae risg gwleidyddol yn parhau'n sylweddol (e.e. etholiad Groeg). Felly, mae pryderon ar gyfer Ardal yr Ewro yn debygol o gynnal statws diogel ar gyfer dyledion llywodraeth y DU.

Rhagolygon:

- Rydym yn parhau i ragweld y bydd y cynnydd cyntaf i gyfraddau llog swyddogol yn Ch3 2015, ond mae risgiau'r rhagolygon hyn ar yr ochr negyddol. Bydd Adroddiad Chwyddiant Chwefror yn allweddol i'n hadolygiad o lwybr posib y Gyfradd Banc.

- Rydym yn darogan cynnydd araf yn y Cyfraddau Banc. Bydd y cynnydd yn y cyfraddau llog yn araf, ac yn gyfyngedig o ran eu graddfa; credwn mai rhwng 2.5% a 3.5% fydd lefel normal y Gyfradd Banc ar ôl yr argyfwng.
- Mae teimladau'r farchnad (a ddeillir o gromliniau'r dyfodol) wedi symud yn sylweddol is dros y tri mis diwethaf; bellach mae'r farchnad yn disgwyl cynnydd diweddarach i gyfraddau llog a chynnydd arafach mewn enillion giltiau.
- Mae'r llwybr byrdymor ar gyfer enillion giltiau wedi fflatio yn sgil y gostyngiad sylweddol i ddisgwyliaidau chwyddiant. Rydym yn darogan y bydd enillion gilt yn parhau ar gynnydd yn ystod y tymor canolig.
- Mae'r llwybr byrdymor ar gyfer enillion giltiau yn fwy fflat, o ganlyniad i sefyllfa Ardal yr Ewro sy'n gwaethygu. Rydym yn darogan y bydd enillion gilt yn parhau ar gynnydd yn ystod y tymor canolig.

	Mar-15	Jun-15	Sep-15	Dec-15	Mar-16	Jun-16	Sep-16	Dec-16	Mar-17	Jun-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
Official Bank Rate													
Upside risk				0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
Arlingclose Central Case	0.50	0.50	0.75	0.75	1.00	1.00	1.25	1.25	1.50	1.50	1.75	1.75	1.75
Downside risk			0.25	0.25	0.50	0.50	0.75	0.75	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
3-month LIBID rate													
Upside risk	0.10	0.20	0.20	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
Arlingclose Central Case	0.55	0.60	0.80	0.90	1.05	1.15	1.30	1.40	1.55	1.65	1.80	1.95	2.00
Downside risk	0.15	0.20	0.30	0.40	0.55	0.65	0.75	0.85	0.95	0.95	0.95	0.95	1.00
1-yr LIBID rate													
Upside risk	0.10	0.20	0.20	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.40	0.40	0.40	0.40	0.40
Arlingclose Central Case	0.95	1.00	1.20	1.30	1.45	1.55	1.70	1.80	1.95	2.05	2.20	2.35	2.40
Downside risk	0.15	0.20	0.30	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.80	0.80	0.80
5-yr gilt yield													
Upside risk	0.35	0.40	0.40	0.40	0.40	0.40	0.40	0.45	0.45	0.45	0.45	0.50	0.50
Arlingclose Central Case	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.65	1.80	1.95	2.10	2.20	2.35	2.40	2.50
Downside risk	0.35	0.35	0.40	0.45	0.50	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.70	0.70	0.75
10-yr gilt yield													
Upside risk	0.35	0.40	0.40	0.40	0.40	0.45	0.45	0.45	0.45	0.50	0.50	0.55	0.55
Arlingclose Central Case	1.60	1.70	1.80	1.90	2.00	2.15	2.30	2.45	2.60	2.70	2.85	2.90	3.00
Downside risk	0.35	0.35	0.40	0.45	0.50	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.70	0.75	0.80
20-yr gilt yield													
Upside risk	0.35	0.40	0.45	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.55	0.55	0.55	0.55
Arlingclose Central Case	2.10	2.20	2.30	2.35	2.45	2.50	2.65	2.75	2.90	3.00	3.15	3.20	3.30
Downside risk	0.35	0.40	0.50	0.60	0.70	0.75	0.75	0.75	0.80	0.85	0.85	0.90	0.90
50-yr gilt yield													
Upside risk	0.35	0.40	0.45	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.55	0.55	0.55	0.55
Arlingclose Central Case	2.15	2.25	2.35	2.40	2.50	2.55	2.70	2.80	2.95	3.05	3.20	3.25	3.35
Downside risk	0.35	0.40	0.50	0.60	0.70	0.75	0.75	0.75	0.80	0.85	0.85	0.90	0.90

Annex B – Sefyllfa Bresennol y Portffolio Buddsoddiadau a Dyledion

	31.12.14	9 mis i 31.12.14
	Portffolio Gwirioneddol	Cyfradd Gyfartalog
	£m	%
Benthyca Allanol:		
PWLB – Cyfradd Sefydlog	94.3	6.06
Benthyciadau LOBO	16.2	4.22
Cyfanswm Dyledion Allanol Gros	110.5	5.80
Buddsoddiadau:		
Buddsoddiadau tymor byr	48.3	0.70
Cyfanswm Buddsoddiadau	48.3	0.70
Dyledion Net	62.2	

Atodiad D – Dangosyddion Darbodus 2015/16

1. Cefndir

Mae **Deddf Llywodraeth Leol 2003** yn gofyn i'r Awdurdod roi ystyriaeth i'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (y Cod Darbodus) gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) wrth bennu faint o arian a all fforddio ei fenthg. Amcanion y Cod Darbodus yw sicrhau, o fewn fframwaith clir, fod cynlluniau buddsoddi cyfalaf awdurdodau lleol yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaliadwy, ac y gwneir penderfyniadau rheolaeth trysorlys yn unol ag arfer broffesiynol dda. Er mwyn dangos bod yr Awdurdod wedi bodloni'r amcanion hyn, mae'r Cod Darbodus yn gosod y dangosyddion a ganlyn, ac mae'n rhaid eu gosod a'u monitro'n flynyddol.

2. Amcangyfrifon o Wariant Cyfalaf

Gellir crynhoi gwariant cyfalaf a chyllido'r Awdurdod fel a gynlluniwyd fel hyn.

Gwariant Cyfalaf a Chyllido	Diwygiedig 2014/15 £'000	Amcangyfrif 2015/16 £'000	Amcangyfrif 2016/17 £'000	Amcangyfrif 2017/18 £'000
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	41,337	36,064	24,203	14,681
Derbyniadau Cyfalaf	1,866	1,461	230	835
Grantiau'r Llywodraeth	21,323	12,727	8,372	3,961
Refeniw	7,487	10,188	2,502	2,500
Benthyca gyda chefnogaeth	4,122	4,126	4,126	4,126
Benthyca heb gefnogaeth	6,539	7,562	8,973	3,259
Cyfanswm Cyllido	41,337	36,064	24,203	14,681

3. Amcangyfrifon o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf

Mae'r Gofyn Cyllido Cyfalaf (CFR) yn mesur angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthgca at ddibenion cyfalaf.

Gofyn Cyllido Cyfalaf	31.03.15 Diwygiedig £'000	31.03.16 Amcangyfrif £'000	31.03.17 Amcangyfrif £'000	31.03.18 Amcangyfrif £'000
Cyfanswm CFR	175,228	179,510	185,052	185,069

Rhagwelir y bydd y CFR yn cynyddu o £9.841m dros y tair blynedd nesaf wrth i wariant cyfalaf a ariennir trwy ddyled gynyddu'n uwch na'r adnoddau a roddwyd o'r neilltu i adalu'r ddyled.

4. Dyled Gros a'r Gofyn Cyllido Cyfalaf

Er mwyn sicrhau mai dim ond at ddibenion cyfalaf y bydd y ddyled dros y tymor canolig, dylai'r Awdurdod sicrhau nad yw'r ddyled, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyn cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol, ynghyd â'r amcangyfrifon ar gyfer unrhyw gynnydd ychwanegol yn y gofyn cyllido cyfalaf ar gyfer y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Mae hwn yn ddangosydd allweddol o ba mor ddarbodus yw rhywbeth.

Dyled	31.03.15 Diwygiedig £'000	31.03.16 Amcangyfrif £'000	31.03.17 Amcangyfrif £'000	31.03.18 Amcangyfrif £'000
Benthyca	110,758	110,559	108,584	106,034
Lesoedd cyllid	0	0	0	0
Rhwymedigaethau PFI	0	0	0	0
Cyfanswm Dyledion	110,758	110,559	108,584	106,034

Disgwylir y bydd cyfanswm y ddyled yn aros islaw'r CFR yn ystod y cyfnod rhagweld.

5. Ffin Weithredol ar gyfer Dyledion Allanol

Mae'r ffin weithredol yn seiliedig ar amcangyfrif yr Awdurdod o'r sefyllfa fwyaf tebygol h.y. darbodus, ar gyfer dyledion allanol, yn hytrach na'r sefyllfa waethaf bosib. Mae'n cysylltu'n uniongyrchol ag amcangyfrifon yr Awdurdod o wariant cyfalaf, y gofyn cyllido cyfalaf a gofynion llif arian, ac mae'n declyn rheoli allweddol ar gyfer monitro trwy gydol y flwyddyn. Mae rhwymedigaethau eraill tymor hir yn cynnwys lesoedd cyllid, Menter Gyllid Breifat a rhwymedigaethau eraill nad ydynt yn fenthyca ond sy'n ffurfio rhan o ddyled yr Awdurdod.

Ffin Weithredol	Diwygiedig 2014/15 £'000	Amcangyfrif 2015/16 £m	Amcangyfrif 2016/17 £m	Amcangyfrif 2017/18 £m
Benthyca	185,000	185,000	190,000	190,000
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	0	0	0	0
Cyfanswm Dyledion	185,000	185,000	190,000	190,000

6. Y Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol

Y terfyn awdurdodedig yw'r terfyn benthyca fforddiadwy a bennir yn unol â Deddf Llywodraeth Leol 2003. Dyma'r uchafswm all yr Awdurdod fod mewn dyled yn

gyfreithiol. Mae'r terfyn awdurdodedig yn rhoi hyblygrwydd ychwanegol uwchlaw'r ffin weithredol ar gyfer symudiadau arian anarferol.

Y Terfyn Awdurdodedig	Diwygiedig 2014/15 £'000	Amcangyfrif 2015/16 £m	Amcangyfrif 2016/17 £m	Amcangyfrif 2017/18 £m
Benthyca	195,000	195,000	200,000	200,000
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	0	0	0	0
Cyfanswm Dyledion	195,000	195,000	200,000	200,000

7. Cymhareb Costau Cyllido i'r Llif Refeniw Net

Dangosydd o fforddiadwyedd yw hwn, ac mae'n amlygu'r goblygiadau refeniw ar gyfer gwariant cyfalaf presennol ac arfaethedig trwy adnabod cyfran y gyllideb refeniw sydd ei hangen i gwrdd â chostau cyllido net o'r incwm buddsoddi.

Cymhareb Costau Cyllido i'r Llif Refeniw Net	Diwygiedig 2014/15 %	Amcangyfrif 2015/16 %	Amcangyfrif 2016/17 %	Amcangyfrif 2017/18 %
Cronfa Gyffredinol	5.54	5.68	5.81	5.73

8. Effaith Gynyddol Penderfyniadau ynghylch Buddsoddiadau Cyfalaf

Mae'r dangosydd hwn yn ymwneud â fforddiadwyedd ac mae'n dangos effaith penderfyniadau ynghylch buddsoddi cyfalaf ar lefelau'r Dreth Gyngor. Yr effaith gynyddol (*incremental impact*) yw'r gwahaniaeth rhwng cyfanswm gofyn cyllideb refeniw y rhaglen gyfalaf gymeradwy bresennol a'r gofyn cyllideb refeniw sy'n deillio o'r rhaglen gyfalaf arfaethedig.

Effaith Gynyddol Penderfyniadau ynghylch Buddsoddiadau Cyfalaf	Amcangyfrif 2015/16 £	Amcangyfrif 2016/17 £	Amcangyfrif 2017/18 £
Cronfa Gyffredinol – cynnydd mewn Treth Gyngor band D blynyddol	0	0	0

9. Mabwysiadu Cod Rheolaeth Trysorlys CIPFA

Fe wnaeth yr Awdurdod fabwysiadu *Cod Ymarfer (Rhifyn 11): Rheolaeth Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus* CIPFA yng nghyfarfod y Cyngor llawn ar 3 Mawrth 2011.

Atodiad DD – Datganiad Darpariaeth Lleiafswm Refeniw Blynyddol 2015/16

Pan fo'r Awdurdod yn ariannu gwariant cyfalaf trwy ddyled, rhaid iddo roi adnoddau o'r neilltu er mwyn ad-dalu'r ddyled yn ddiweddarach. Mae'r swm gaiff ei godi ar y gyllideb refeniw ar gyfer ad-dalu'r ddyled yn cael ei adnabod fel y Ddarpariaeth Lleiafswm Refeniw (MRP), er nad oes lleiafswm statudol wedi bod ers 2008. Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn gofyn i'r Awdurdod roi ystyriaeth i Ganllaw Llywodraeth Cymru ar y Ddarpariaeth Lleiafswm Refeniw (Canllaw LIC) a gyhoeddwyd ddiwethaf yn 2010.

Nod cyffredinol Canllaw LIC yw sicrhau y caiff y ddyled ei had-dalu dros gyfnod sydd naill ai'n cyfateb yn rhesymol i'r cyfnod y mae'r gwariant cyfalaf yn darparu buddion ynddo, neu, yn achos benthycia gaiff ei gefnogi gan Grant Cynnal Refeniw'r Llywodraeth, dros gyfnod sy'n cyfateb yn rhesymol i'r cyfnod sydd dan sylw wrth bennu'r grant.

Mae Canllaw LIC yn gofyn i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad MRP Blynyddol bob blwyddyn, ac yn argymhell nifer o opsiynau ar gyfer cyfrifo swm darbodus o MRP. Mae'r datganiad a ganlyn yn ymgorffori opsiynau a argymhellir yn y Canllaw yn ogystal â dulliau darbodus a benderfynwyd yn lleol.

Ar gyfer gwariant cyfalaf a wnaed cyn 1 Ebrill 2008, ac ar gyfer gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi a wnaed ar y dyddiad hwnnw neu wedi hynny, caiff yr MRP ei bennu yn unol â'r rheoliadau blaenorol oedd yn berthnasol ar 31 Mawrth 2008.

Ar gyfer gwariant cyfalaf heb ei gefnogi a wnaed ar ôl 31 Mawrth 2008, caiff yr MRP ei bennu trwy godi'r gwariant dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr asedau perthnasol mewn taliadau hafal yn cychwyn yn y flwyddyn ar ôl i'r ased ddod yn weithredol. Caiff MRP ar dir rhydd-ddaliadol a brynir ei godi dros 50 mlynedd. Caiff MRP ar wariant nad yw'n perthyn i asedau sefydlog ond sydd yn wariant cyfalaf yn ôl rheoliadau neu gyfarwyddiadau ei godi dros 20 mlynedd.

Ar gyfer asedau a geir trwy lesuedd cyllid neu'r Fenter Gyllid Preifat, pennir bod yr MRP yn hafal i'r elfen o rent neu ffi gaiff ei hysgrifennu'n erbyn y rhwymedigaeth ar y fantolen.

Pan wneir benthyciadau i gyrff eraill ar gyfer eu gwariant cyfalaf, ni chodir MRP. Fodd bynnag, bydd y derbyniadau cyfalaf a grëir gan yr ad-daliadau blynyddol ar y benthyciadau hynny yn cael eu rhoi o'r neilltu i ad-dalu dyledion.

Ni fydd gwariant cyfalaf a wneir yn ystod 2015/16 yn destun ffi MRP hyd nes 2016/17.

Yn seiliedig ar amcangyfrif yr Awdurdod o'i Ofyn Cyllido Cyfalaf ar 31 Mawrth 2015, mae'r gyllideb ar gyfer MRP wedi'i osod ar £7.41m.

CYFARFOD	CYNGOR
DYDDIAD	5 MAWRTH 2015
TEITL	NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R CYFANSODDIAD YN DILYN Y DDEDDF PENSIYNAU GWASANAETH CYHOEDDUS 2013 A'R RHEOLIADAU CYNLLUN PENSIWN LLYWODRAETH LEOL (DIWYGIAD) (LLYWODRAETHU) 2014
AWDUR	DAFYDD L EDWARDS – PENNAETH CYLLID IWAN EVANS – PENNAETH CYFREITHIOL
AELOD CABINET	CYNGHORYDD PEREDUR JENKINS

1. **Crynodeb**

Mae'r adroddiad hon yn gofyn i aelodau ystyried newidiadau i adrannau'r Cyfansoddiad sydd yn perthyn i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol (CBLIL). Mae'r newidiadau wedi cael eu drafftio er mwyn sicrhau bod y Cyngor, fel Awdurdod Gweinyddol ar gyfer Cronfa Bensiwn Llywodraeth Leol Gwynedd, yn cydymffurfio gyda gofynion y Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygiad) (Llywodraethu) 2014 ynglŷn â sefydlu Bwrdd Pensiwn Lleol.

Mae'r adroddiad atodedig i'r Pwyllgor Archwilio yn sefydlu'r cefndir a'r manylion. Penderfynodd y Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ar y 19eg o Chwefror argymhell i'r Cyngor:

- (i) Adolygu adrannau'r o'r Cyfansoddiad sydd yn perthyn i'r CPLIL, er mwyn sicrhau fod y Cyngor, fel Awdurdod Gweinyddol ar gyfer y Cynllun Pensiwn Gwynedd, yn cydymffurfio gyda'r Ddeddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygiad) (Llywodraethu) 2015.
- (ii) Sefydlu Bwrdd Pensiwn Cronfa Bensiwn Gwynedd yn unol â'r adroddiad ar sail y Cylch Gorchwyl a Llywodraethu gyda hawl dirprwyedig i'r Pennaeth Cyllid mewn ymgynghoriad a Phennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i wneud man addasiadau i'r trefniadau llywodraethu'r Bwrdd Pensiynau Lleol pe cyfyd yr angen.

2. Argymhelliad

- 2.1 Fod y Cyngor yn addasu'r adrannau'r o'r Cyfansoddiad sydd yn perthyn i'r CPLIL, er mwyn sicrhau fod y Cyngor, fel Awdurdod Gweinyddol ar gyfer y Cynllun Pensiwn Lleol Gwynedd, yn cydymffurfio gyda'r Ddeddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygiad) (Llywodraethu) 2015.
- 2.2 Sefydlu Bwrdd Pensiwn Cronfa Pensiwn Gwynedd yn unol â'r adroddiad ar sail y Cylch Gorchwyl a Llywodraethu gyda hawl dirprwyedig i'r Pennaeth Cyllid mewn ymgynghoriad a Phennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i wneud man addasiadau i drefniadau llywodraethu y Bwrdd Pensiynau Lleol pe cyfyd yr angen.

CYFARFOD	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	19 CHWEFROR 2015
TEITL	NEWIDIADAU ARFAETHEDIG I'R CYFANSODDIAD YN DILYN Y DEDDF PENSIYNAU GWASANAETH CYHOEDDUS 2013 A'R RHEOLIADAU CYNLLUN PENSIWN LLYWODRAETH LEOL (DIWYGIAD) (LLYWODRAETHU) 2014
AWDUR	DAFYDD L EDWARDS – PENNAETH CYLLID IWAN EVANS – PENNAETH CYFREITHIOL
AELOD CABINET	CYNGHORYDD PEREDUR JENKINS

1. Crynodeb

Mae'r adroddiad hon yn gofyn i aelodau ystyried newidiadau i adrannau'r Cyfansoddiad sydd yn perthyn i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol (CBLIL). Mae'r newidiadau wedi cael eu drafftio er mwyn sicrhau bod y Cyngor, fel Awdurdod Gweinyddol ar gyfer Cronfa Bensiwn Llywodraeth Leol Gwynedd, yn cydymffurfio gyda gofynion y Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygiad) (Llywodraethu) 2014 ynglŷn â sefydlu Bwrdd Pensiwn Lleol.

Mae'r newidiadau arfaethedig yn diffinio'r swyddogaethau, aelodaeth a strwythur gweithredu'r Bwrdd Pensiwn Gwynedd. (Atodiad 3).

2. Cefndir

- 2.1 Roedd y Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus (DPGC) 2013, yn ganlyniad adolygiad sylfaenol o'r ddarpariaeth pensiwn gwasanaethau gan yr Arglwydd Hutton ar ran y llywodraeth ("Adolygiad Hutton"). Yr amcan oedd hwyluso cyflwyniad o newidiadau i'r trefniadau llywodraethu; methodoleg prisio; strwythur buddion y cynllun; trefniadau rhannu costau ayyb ar draws cynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus ac am y tro cyntaf dod a nhw i gyd o dan un fframwaith statudol.
- 2.2 Heblaw'r rheoliadau ynglŷn a llywodraethu a rheolaeth costau, Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygiad) (Llywodraethu) 2014 (y Rheoliadau Llywodraethu), nid yw'r newidiadau o dan y DPGC mewn perthynas i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol (CBLIL) yn cael effaith ar Gyfansoddiad y Cyngor ac maent wedi cael eu gweithredu yn llawn gan Gronfa Bensiwn Gwynedd.
- 2.3 Mae'r Rheoliadau Llywodraethu yn ymfyn am newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor. Mae hyn oherwydd bod y DPGC yn gosod y gofyniad i bob cynllun

pensiwn gwasanaethu cyhoeddus i sefydlu Bwrdd Pensiwn Lleol erbyn 1^{af} Ebrill 2015.

- 2.4 Mae aelodau'r Pwyllgor Pensiynau wedi derbyn crynodeb o'r newidiadau i'r trefniadau llywodraethu ac mae'r swyddogion wedi gweithio gydag Awdurdodau Gweinyddol eraill er mwyn penderfynu'r ffordd gorau i ymateb i'r gofynion rheoleiddiol.
- 2.5 Er mwyn sicrhau cyrraedd y dyddiad cau statudol a bod Bwrdd Pensiwn Lleol Gwynedd yn cael ei sefydlu yn unol a'r rheoliadau cynigir yr ychwanegiadau a'r diwygiadau atodol i'r Cyfansoddiad a'r strwythur rheoli'r cynllun pensiwn (Atodiadau 1, 2 a 3). Mae'r newidiadau yn cynnwys y meysydd canlynol:
 - 2.5.1 Diweddarau'r dirprwyaethau i'r Swyddog Adran 151 er mwyn cynnwys awdurdodi gwariant Bwrdd Pensiwn Gwynedd. (Atodiad 1)
 - 2.5.2 Diweddarau'r swyddogaethau'r Pwyllgor Pensiynau i roi sylw ac ystyried argymhellion Bwrdd Pensiwn Lleol Gwynedd. (Atodiad 2)
 - 2.5.3 Cynnwys strwythur y Bwrdd Pensiwn (Atodiad 3)
 - 2.5.4 Mabwysiadu'r swyddogaethau, aelodaeth a strwythur gweithredu Bwrdd Pensiwn Gwynedd (Atodiad 3)
 - Mae'r Bwrdd Pensiwn yn adrodd i'r Cyngor fel Awdurdod Gweinyddol y Gronfa.
 - Mae gan y Bwrdd Pensiwn gyfrifoldeb allanol i'r Rheolydd Pensiynau, sydd gyda rôl cydymffurfiaeth a goruchwyliaeth ar draws holl gynlluniau pensiwn sector cyhoeddus, yn unol a'r DPGC.
 - Mae'r Bwrdd Pensiwn yn cael ei gyfansoddi fel corff sydd dim yn gwneud penderfyniadau er mwyn cynorthwyo'r Awdurdod Gweinyddol gyda:
 - sicrhau cydymffurfiaeth gyda rheoliadau'r cynllun, deddfwriaeth arall ynglŷn a llywodraethu a gweinyddiaeth ynghyd a gofynion y Rheolydd Pensiynau a
 - sicrhau llywodraethu a gweinyddiaeth effeithiol ac effeithlon i'r Gronfa.

3. Argymhelliad

- 2.1 Argymhellir i'r Cyngor adolygu adrannau'r o'r Cyfansoddiad sydd yn perthyn i'r CPLIL, er mwyn sicrhau fod y Cyngor, fel Awdurdod Gweinyddol ar gyfer y Cynllun Pensiwn Lleol Gwynedd, yn cydymffurfio gyda'r Ddeddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygiad) (Llywodraethu).
- 2.2 Sefydlu Bwrdd Pensiwn Cronfa Pensiwn Gwynedd yn unol a'r adroddiad ar sail y Cylich Gorchwyl a Llywodraethu. (Atodiad 3)

Atodiad 1: Newidiadau Arfaethedig y Cyfansoddiad i dirprwyaeth i Pennaeth Cyllid

5. Pennaeth Cyllid

Yn y "Cynllun Dirprwyo i Bwyllgorau" yn Atodiad 1 i Adran 13 o'r Cyfansoddiad, nodir lle mae swyddogaethau nad ydynt yn gyfrifoldeb i'r Weithrediaeth wedi eu dirprwyo i Brif Swyddogion. Lle nad oes prif swyddog wedi ei enwi yn y ddogfen honno nid yw'r pŵer wedi ei ddirprwyo, ond yn hytrach fe'i cedwir gan y pwyllgor.

Swyddogaethau a ddirprwyir gan y Cyngor

- 5.1 Bod y swyddog priodol at bwrpas Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 ac Adran 114 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Swyddogaethau a ddirprwyir gan y Cabinet

- 5.2 Gweithredu ar sail dydd i ddydd ac o fewn y cynllun yn y meysydd canlynol:-
- Archwilio Mewnol
 - Cyfrifeg
 - Rheolaeth Risg ac Yswiriant
 - Y Gronfa Bensiwn a'r Cynllun Pensiwn
 - Rheolaeth Trysorlys (gan gynnwys buddsoddiadau)
 - Treth y Cyngor a Threthi Annomestig
 - Budd-daliadau Tai a Gostyngiadau Treth Cyngor
 - Taliadau
 - Incwm a Chredydwy
 - Cyflogau
 - Technoleg Gwybodaeth
- 5.3 Bod y swyddog priodol at ddibenion Adran 115 ac 146 Deddf Llywodraeth Leol 1972.
- 5.4 Hawl i lofnodi tystysgrif fod contractau yn cydymffurfio â Deddf Llywodraeth Leol (Cytundebau) 1997.
- 5.5 Enwebu swyddogion atal twyll budd-dal
- 5.6 Awdurdodi dileu dyledion hyd at y symiau a nodir yn y Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

5.7 Bod y Swyddog Awdurdodi ar gyfer dibenion Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000 a caiff awdurdodi swyddogion eraill o fewn y gwasanaeth i fod yn Swyddog Awdurdodi yn yr un modd.

5.8 **Awdurdodi gwariant Bwrdd Pensiwn Gwynedd**

Atodiad 2: Geiriad Arfaethedig y Cyfansoddiad:

PWYLLGOR PENSIYNAU

Swyddogaeth	Darpariaeth mewn Deddf neu Offeryn Statudol	<i>Dirprwyo - (yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau yn y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion)</i>
1. Swyddogaeth sy'n ymwneud â phensiynau llywodraeth leol, a.y.b.	Rheoliadau o dan adran 7, 12 neu 24 o Ddeddf Blwydd-dal 1972 (p.11), Adran3 Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus Lleol 2013	
2. Swyddogaethau o dan Gynlluniau Pensiwn presennol mewn perthynas â phersonau a gyflogir gan awdurdodau tân ac achub yn unol ag Adran 1 Deddf Gwasanaethau tân ac Achub 2004.	Adrannau 34 a 36 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004, rheoliadau o dan Adran3 Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus Lleol 2013	
3. I dalu sylw ac ystyried argymhellion Bwrdd Pensiwn Lleol Cronfa Bensiwn Gwynedd.		

Atodiad 3

Cylch Gorchwyl a Llywodraethu ar gyfer Bwrdd Pensiwn Cronfa Bensiwn Gwynedd

Cylch Gorchwyl a Hawliau wedi'u Dirprwyo

1) Cyflwyniad

Pwrpas y ddogfen hon yw pennu cylch gorchwyl ar gyfer Bwrdd Pensiwn Lleol Cronfa Bensiwn Gwynedd.

2) Rôl y Bwrdd Pensiwn Lleol

2.1 Rôl y Bwrdd Pensiwn Lleol fel y'i diffinnir gan adrannau 5 (1) a (2) Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 yw:

- Cynorthwyo Awdurdod Gweinyddu Gwynedd fel Rheolwr y Cynllun; –
 - i sicrhau y cydymffurfir â rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ("CPLIL") ac unrhyw ddeddfwriaeth arall sy'n ymwneud â llywodraethu a gweinyddu'r CPLIL
 - i sicrhau y cydymffurfir â'r gofynion a osodir mewn perthynas â'r CPLIL gan y Rheoleiddiwr Pensiynau
 - gyda materion eraill a gynhwysir yn rheoliadau'r CPLIL
- Sicrhau bod CPLIL yn cael ei lywodraethu a'i weinyddu yn effeithiol ac yn effeithlon ar gyfer Cynllun Pensiwn Gwynedd

2.2 Bydd y Bwrdd Pensiwn yn sicrhau ei fod yn cydymffurfio yn effeithiol ac yn effeithlon gyda'r cod ymarfer ar lywodraethu a gweinyddu'r cynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus a gyhoeddir gan y Rheoleiddiwr Pensiynau. Bydd y Bwrdd Pensiwn hefyd yn cynorthwyo i sicrhau fod Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cael ei rheoli a'i gweinyddu'n effeithiol ac yn effeithlon ac yn cydymffurfio gyda'r cod ymarfer ar lywodraethu a gweinyddu'r cynlluniau pensiwn gwasanaethau cyhoeddus a gyhoeddir gan y Rheoleiddiwr Pensiynau. Rheoliadau'r Cynllun a Rheolwr y Cynllun fydd yn penderfynu ar Gylch Gorchwyl y Bwrdd.

2.3 Bydd y Bwrdd Pensiwn yn adrodd ddwy waith y flwyddyn i'r Pwyllgor Pensiynau ar faterion sydd wedi'u hadolygu ac yn gwneud awgrymiadau i'w hystyried ganddo. Cynhelir y cyfarfodydd yn ystod oriau gwaith arferol ac o fewn ffiniau'r Sir. Bydd y Bwrdd yn cynnal o leiaf ddau gyfarfod ar wahân bob blwyddyn.

2.4 Dylai'r Bwrdd Pensiwn weithredu o fewn ei gylch gorchwyl bob amser.

2.5 Mae'r Bwrdd wedi'i ffurfio o dan Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Diwygio) (Llywodraethu) 2014 ac felly nid yw'n ddarostyngedig i ofynion Adran 101 Deddf Llywodraeth Leol 1972. Nid oes gan y Bwrdd unrhyw gylch gwaith fel corff gwneud penderfyniadau.

3) Penodi aelodau'r Bwrdd Pensiwn

3.1 Rhaid cael cynrychiolaeth gyfartal rhwng cyflogwyr y cynllun ac aelodau'r cynllun.

Yn ddarostyngedig i reol 107 (3) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013 Bydd 6 aelod o'r Bwrdd Pensiwn, a bydd yn cynnwys:

- 3 chynrychiolydd y cyflogwr (un ohonynt yn cynrychioli'r Awdurdod Gweinyddu);
- 3 chynrychiolydd aelodau'r cynllun;

Cyn belled â'i bod yn ymarferol rhesymol, bydd ymgais i geisio sicrhau fod y Bwrdd yn cynrychioli ystod grwpiau'r cyflogwr a'r aelodau o fewn y gronfa.

3.2 Gofynnir i gyflogwyr a gweithwyr enwebu cynrychiolwyr i'r Bwrdd Pensiwn. Bydd yr Awdurdod Gweinyddu yn trefnu cyfarfod o'r panel i ddethol aelodau'r Bwrdd Pensiwn. Bydd y Panel Penodi yn cynnwys y Swyddog Adran 151, y Swyddog Monitro a'r Aelod Cabinet dros Gyllid. Detholir yr aelodau Bwrdd unigol ar gyfer pob categori ar sail cydbwysedd cyffredinol y profiad a'r sgiliau yn y grŵp.

3.3 Yn amodol ar 3.4 a 3.7 gwneir y penodiadau am bedair blynedd, ac ni fydd cyfyngiad ar sawl gwaith y gellir ail-benodi aelodau i'r Bwrdd.

3.4 Os bydd Aelod o'r Bwrdd a benodir mewn capasiti cynrychioladol i'r cyflogwr neu aelodau yn rhoi'r gorau i gynrychioli cyflogwr neu aelodau mewn capasiti o'r fath, bydd eu haelodaeth o'r Bwrdd yn cael ei ddiddymu ar unwaith.

3.5 Bydd yr Awdurdod Gweinyddu felly yn penodi Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Bwrdd Pensiwn o blith aelodau'r Bwrdd. Caiff y swyddogaethau eu rhannu, gydag un ohonynt yn cynrychioli'r cyflogwr ac un yn cynrychioli'r aelodau, gan eu cyfnewid bob dwy flynedd.

3.6 Rôl y Cadeirydd fydd sicrhau bod holl aelodau'r Bwrdd yn dangos parch dyledus tuag at y broses, fod pob barn yn cael ei chlywed a'i hystyried yn llawn, ac i benderfynu pryd y bydd consensws wedi'i gyrraedd.

3.7 Dylai pob aelod o'r Bwrdd geisio mynychu pob cyfarfod o'r bwrdd yn ystod y flwyddyn. Ni chaniateir eilyddion.

3.8 Petai aelod o'r bwrdd yn absennol yn gyson o gyfarfodydd y Bwrdd neu hyfforddiant, bydd eu haelodaeth yn cael ei adolygu gan aelodau eraill y Bwrdd ar y cyd â Rheolwr y Cynllun, a gall Rheolwr y Cynllun benderfynu diddymu eu haelodaeth. Mae gan Reolwr y Cynllun ddisgresiwn i ddiddymu aelodaeth unrhyw aelod o'r Bwrdd os yw'n credu ei bod yn angenrheidiol neu'n briodol i wneud hynny.

3.9 Bydd treuliau ar gyfer mynychu cyfarfodydd a sesiynau hyfforddiant yn cael eu had-dalu'n unol â pholisiau a chyfraddau'r Cyngor y cytunwyd arnynt ar gyfer aelodau etholedig.

3.10 Gan nad yw'n gorff sy'n gwneud penderfyniadau, nid oes gan y Bwrdd yr hawl i sefydlu Gweithgorau nac Is-grwpiau.

4) Cworwm

4.1 Bydd cworwm mewn cyfarfod o'r Bwrdd os yw 3 Aelod o'r Bwrdd yn bresennol, gan gynnwys y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd a rhaid i'r cworwm gynnwys o leiaf un cynrychiolydd cyflogwr ac un cynrychiolydd aelodau.

4.2 Bydd gan bob aelod un bleidlais ond yn ôl yr angen, bydd pleidlais fwrw gan y Cadeirydd.

5) Buddiannau sy'n Gwrthdaro

5.1 Cyn eu penodi i'r Bwrdd, bydd yn rhaid i'r holl aelodau gytuno i gydymffurfio â Chod Ymddygiad y Bwrdd. Gan ei fod yn gorff sy'n cynrychioli buddion y cyhoedd, bydd Cod Ymddygiad aelodau'r Bwrdd Pensiwn yr un fath â'r cod sy'n berthnasol i Aelodau'r Pwyllgor Pensiynau, sydd i'w weld ar wefan y Cyngor. Er osgoi amheuaeth, nid yw "buddiannau sy'n gwrthdaro" yn golygu

buddiant ariannol na buddiant arall sy'n bodoli dim ond drwy gyfrwng aelodaeth o'r cynllun neu gynllun cysylltiedig (Adran 5 (5) Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013).

5.2 Bydd yn ofynnol i Aelodau'r Bwrdd Pensiynau gydymffurfio â gofynion y Cod Ymddygiad wrth ymwneud â'u dyletswyddau fel Aelodau o'r Bwrdd.

6) Ymgynghorwyr i'r Bwrdd

6.1 Mae gan y Bwrdd yr hawl i gael cefnogaeth ymgynghorwyr profiadol, a bydd yn cael mynediad at ymgynghorwyr yr Awdurdod Gweinyddu gan gynnwys yr actwari, Rheolwyr Buddsoddi, Ymgynghorwyr Buddsoddi, ac ymgynghorwyr eraill a gymeradwyir gan Reolwr y Cynllun.

6.2 Rhaid rhoi ystyriaeth ddyledus i sicrhau gwerth am arian, ac ystyried a fyddai Swyddogion yn medru darparu'r gefnogaeth angenrheidiol yn y lle cyntaf. Rhaid i'r Swyddog Adran 151 gymeradwyo eitemau o wariant gan y Bwrdd ymlaen llaw.

7) Gwybodaeth a Sgiliau

7.1 Rhaid i aelod o'r Bwrdd Pensiwn fod yn gyfarwydd â:

- Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL).
- Unrhyw ddogfen sy'n cynnwys polisi ynghylch gweinyddiaeth y CPLIL sydd wedi'i fabwysiadu ar y pryd gan Gronfa Pensiwn Gwynedd.

Rhaid i aelod o'r Bwrdd Pensiwn Lleol feddu ar wybodaeth a dealltwriaeth am –

- Y gyfraith sy'n ymwneud â phensiynau, ac
- Unrhyw faterion eraill sydd wedi'u pennu mewn rheoliadau.

7.2 Rhaid i'r awdurdod gweinyddu sicrhau fod pob person a benodir i'r Bwrdd yn meddu ar y profiad a'r gallu perthnasol i gynrychioli cyflogwyr neu aelodau (fel sy'n briodol) y Gronfa. I ddechrau, yr Awdurdod Gweinyddu fydd yn dethol, ond ar ôl eu penodi, mae'n gyfrifoldeb ar Aelod Bwrdd unigol i sicrhau eu bod yn bresennol ym mhob sesiwn hyfforddiant er mwyn cyflawni'r gofynion o ran gwybodaeth a sgiliau. Darperir hyfforddiant llawn a bydd y gronfa'n talu am yr holl gostau rhesymol.

7.3 Yn unol â'r gofyniad hwn, mae'n ofynnol i aelodau'r Bwrdd Pensiwn fedru arddangos eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth a diweddarau eu gwybodaeth. Felly mae'n ofynnol i aelodau'r Bwrdd Pensiwn gadw cofnod ysgrifenedig o hyfforddiant a datblygiad perthnasol.

7.4 Bydd aelodau'r Bwrdd Pensiwn yn cynnal dadansoddiad o'u hanghenion hyfforddiant personol, ac yn adolygu eu sgiliau, eu cymwyseddau a'u gwybodaeth yn gyson i adnabod unrhyw fylchau neu wendidau.

7.5 Rhaid i aelodau'r Bwrdd Pensiwn gydymffurfio â pholisi hyfforddiant Rheolwr y Cynllun.

8) Cyfarfodydd Bwrdd – Rhybudd a Chofnodion

8.1 Bydd Rheolwr y Cynllun yn rhoi rhybudd ysgrifenedig ymlaen llaw i holl aelodau'r Bwrdd Pensiwn am bob cyfarfod o'r Bwrdd Pensiwn. Bydd y Rhybudd yn cynnwys yr agenda, cofnodion y cyfarfod blaenorol ac unrhyw adroddiad sydd i'w ystyried yn y cyfarfod. Dylid anfon y Rhybudd i'r aelodau dim hwyrach na 5 diwrnod gwaith clir cyn y cyfarfod, ac eithrio pan fo mater brys.

Bydd Rheolwr y Cynllun yn sicrhau y cynhelir cofnod ffurfiol o drafodion y Bwrdd Pensiwn. Ar ôl i Gadeirydd y Bwrdd neu bwyllgor y Bwrdd gymeradwyo'r cofnodion, fe'u dosberthir i'r holl aelodau.

9) Cylch Gwaith y Bwrdd

9.1 Rhaid i'r Bwrdd Pensiwn gynorthwyo Rheolwr y Cynllun gyda materion a bennir yn rheoliadau'r cynllun. Mater i reoliadau'r cynllun a Rheolwr y Cynllun yw penderfynu yn union beth yw cynnwys rôl y Bwrdd.

10) Cyhoeddi gwybodaeth y Bwrdd Pensiwn

10.1 Bydd angen i aelodau'r cynllun a phartïon eraill â diddordeb wybod bod Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cael ei rheoli'n effeithlon ac yn effeithiol. Mae angen iddynt fod yn hyderus fod y Bwrdd Pensiwn wedi'i sefydlu'n gywir, wedi'i hyfforddi ac yn gymwys i gydymffurfio â rheoliadau'r cynllun, llywodraethu a gweinyddu'r cynllun a gofynion y Rheoleiddiwr Pensiynau.

10.2 Bydd y wybodaeth ddiweddaraf ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd.

10.3 Cyhoeddir papurau, rhaglenni a chofnodion cyfarfodydd ar wefan Cyngor Gwynedd. Yn ôl disgrisiwn Rheolwr y Cynllun, gellir eu golygu i eithrio eitemau a allai fod yn debygol o ddatgelu gwybodaeth eithriedig fel a bennir yn Rhan 1 atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972, neu sy'n gyfrinachol at ddibenion Adran 100A(2) y Ddeddf honno a/neu sy'n cynnwys data sy'n destun y Ddeddf Diogelu Data 1998.

10.4 Bydd Rheolwr y Cynllun hefyd yn ystyried ceisiadau i wybodaeth ychwanegol gael ei chyhoeddi neu ei darparu i aelodau unigol o'r cynllun i annog aelodau i ymgysylltu ac i hyrwyddo diwylliant agored a thryloyw.

11) Atebolrwydd

11.1 Bydd y Bwrdd Pensiwn a'i aelodau yn atebol ar y cyd ac yn unigol i Reolwr y Cynllun.

CYFARFOD	CYNGOR
DYDDIAD	6 Mawrth 2015
PENNAWD	DIWYGIADAU CYFANSODDIAD
PWRPAS	I adrodd ar addasiadau i'r cyfansoddiad.
ARGYMHELLIAD	Bod y Cyngor yn derbyn yr adroddiad
AELOD CABINET	Cyng. Dyfed Edwards, Arweinydd y Cyngor.
AWDUR	Iwan G D Evans - Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol – Swyddog Monitro

1. Cyflwyniad

Fe fabwysiadwyd Cyfansoddiad diwygiedig gan y Cyngor ar 17 Gorffennaf 2014. Adroddwyd ar newidiadau pellach yn Hydref 2014. Yn ddiweddarach yn Ionawr 2015 bu i'r Arweinydd y Cyngor ail drefnu Portffolios Aelodau'r Cabinet ac mae angen adrodd yn ffurfiol ar hyn i'r Cyngor. Yn ogystal wrth symud y cyfansoddiad newydd ymlaen i'w argraffu ac o'i weithredu daeth i'r amlwg fod angen darparu eglurdeb ynglŷn â chyfnodau rhybudd.

2. Portffolios

Mae'r portffolios newydd wedi eu gosod yn Atodlen 1

3. Man Addasiad

Mae'r Cyfansoddiad Newydd yn rheol 2.6.2 yn caniatáu'r Swyddog Monitro i wneud man amrywiadau i'r cyfansoddiad.

“Os, ym marn resymol y Swyddog Monitro, yw newid yn:

(a) fân amrywiad; neu'n

- (b) ofynnol er mwyn dileu unrhyw anghysondeb neu amwysedd, neu er mwyn gwneud cywiriad argraffyddol; neu'n
- (c) ofynnol er mwyn gweithredu unrhyw benderfyniad gan y Cyngor neu ei bwyllgorau neu'r Cabinet,

yna caiff y Swyddog Monitro wneud newid o'r fath. Bydd unrhyw newid o'r fath a wnaed gan y Swyddog Monitro yn dod i rym ar unwaith. Bydd newidiadau o'r fath yn cael eu hadrodd i gyfarfod nesaf y Cyngor Llawn er gwybodaeth."

Roeddwn o'r farn nad oedd y Rheolau Gweithdrefn yn eglur ynglŷn â diffinio cyfnodau rhybudd yn gyson. Nid yw o hyd yn eglur pa ddiwrnodau sydd wedi eu hymgorffori mewn cyfnod rhybudd. Roedd darpariaeth yn y cyfansoddiad blaenorol oedd yn diffinio hyn ac yn darparu eglurdeb. . Er sicrhau eglurder rwyf wedi ychwanegu diffiniad cyffredinol sydd yn adlewyrchu yr cyfansoddiad blaenorol. Ychwanegwyd y geiriad canlynol o fewn Adran 2.2 Diffiniadau:

"Yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth statudol neu ble nodir i'r gwrthwyneb yn benodol mae unrhyw gyfeiriad mewn unrhyw reol gweithdrefn at "ddiwrnod" neu "ddiwrnodau" yn golygu dyddiau gwaith y cyngor ac nid yw yn cynnwys y diwrnod y rhoddir y rhybudd nac ychwaith y diwrnod y cynhelir y cyfarfod mae'r rhybudd yn ymwneud ag ef."

Argymhelliad

Fod y Cyngor yn derbyn yr adroddiad

Atodiad 1

Enw	Portffolio	Prif Feysydd Swyddogaethol
Cynghorydd Dyfed Edwards	Arweinydd	Arweiniad Strategol; Cynllunio Busnes Bwrdd Gwasanaethau Lleol
Cynghorydd Dyfrig Siencyn	Dirprwy Arweinydd	Cefnogaeth Polisi a Chorrfforaethol, Cyfathrebu, Ymgysylltu, Trydydd Sector
Cynghorydd Mair Rowlands	Plant a Phobl Ifanc	Plant a Phobl Ifanc; Hamdden ac Ieuenctid
Cynghorydd Gareth Roberts	Oedolion ac Iechyd	Oedolion ac Iechyd
Cynghorydd Gareth Thomas	Addysg	Addysg ac ysgolion
Cynghorydd Mandy Williams-Davies	Economi	Economi, Adfywio; Caffael, Morwrol, Diwylliant
Cynghorydd Dafydd Meurig	Cynllunio a Rheoleiddio	Rheoleiddio (ac eithrio agenda "Carbon")
Cynghorydd Peredur Jenkins	Adnoddau	Cyllid, Adnoddau Dynol; Trawsffurfio, Technoleg Gwybodaeth ac Argraffdy
Cynghorydd Ioan Thomas	Tai, Gofal Cwsmer Llyfrgelloedd, Iaith Amddifadedd a Chydraddoldeb	Gwasanaeth Tai, Gofal Cwsmer, Llyfrgelloedd a rhaglenni ynglŷn ag iaith, Amddifadedd a Chydraddoldeb
Cynghorydd John Wynn Jones	Amgylchedd	Priffyrdd a Bwrdeistrefol, Ymgynghoriaeth Gwynedd, Asiantaeth Cefnffyrdd, agenda "Carbon"

CYFARFOD	Y CYNGOR
DYDDIAD	5ed MAWRTH 2015
TEITL YR ADRODDIAD	CALENDR PWYLLGORAU 2015/16
PWRPAS	CYFLWYNO CALENDR PWYLLGORAU 2015/16
AWDUR	GERAINT GEORGE PENNAETH GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

1. CEFNDIR

- 1.1 Yn ystod y broses o lunio Calendr Pwyllgorau y Cyngor ar gyfer 2015/16, rhoddwyd gwahoddiad i aelodau etholedig drwy *Rhaeadr* i ddatgan eu barn am amserlennu cyfarfodydd pwyllgorau'r Cyngor ar gyfer 2015/16.
- 1.2 Bwriad hyn oedd ceisio sicrhau fod y Cyngor yn rhoi cyfle i bawb i fod yn rhan o'r broses ddemocrataidd, gan felly wneud pob ymdrech i sicrhau fod cyfarfodydd yn cael eu cynnal mewn lleoliadau addas ac ar amseroedd rhesymol er mwyn cynorthwyo aelodau i gyflawni eu rôl yn effeithiol. Ni dderbyniwyd unrhyw sylwadau mewn ymateb i'r cais yn *Rhaeadr*.
- 1.3 Bu ymgynghori ar fersiwn drafft o Galendr Pwyllgorau 2015/16 y Cyngor gyda Pharc Cenedlaethol Eryri er mwyn sicrhau nad oedd gwrthdaro rhwng cyfarfodydd y ddau sefydliad.
- 1.4 Bu ymgynghori hefyd gyda Grŵp Busnes y Cyngor, ond nid oedd ganddynt hwy sylwadau ar y fersiwn drafft o Galendr Pwyllgorau 2015/16.

2. CALENDR PWYLLGORAU 2015/16

- 2.1 Cyflwynir trosodd galendr ar gyfer dyddiadau cyfarfodydd y Cyngor ar gyfer 2015/16.
- 2.2 Mae'r cyfarfodydd wedi eu rhaglennu ar yr un sail â llynedd, sef 2014/15.

ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Cyngor fabwysiadu'r Calendr Pwyllgorau ar gyfer 2015/16.

	2015/2016	Amser cyfarfod	Mai	Mehefin	Gorffennaf	Awst	Medi	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr	Ionawr	Chwefror	Mawrth	Ebrill	Mai
CYNGOR	pm	*14		9				8		10			3		*12
Cabinet	pm	5/19	2/23	14			15	6	3/24	15	19	16	15	12	3
Hyfforddiant Aelodau	am/ pm	6		1			23		25		13	24	23		
(1) Pwyllgor Craffu - Corfforaethol	am/ pm		11					13		3		4		14	
(2) Pwyllgor Craffu - Cymunedau	am/ pm	21					17		17		12		8		
(3) Pwyllgor Craffu - Gwasanaethau	am/ pm		4				22		26		28		24		
Pwyllgor Archwilio	am		30	16			24			1		11			5
Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd	am/ pm		9				29			8			29		
Pwyllgor Cynllunio	am/ pm	18	15	6/27			7/28	19	9/30		11	1/22	14	4/25	
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	am/ pm		26				25		20		29		11		
Pwyllgor Trwyddedu Canolog / Cyffredinol	am		22				14			7			7		
Pwyllgor Safonau	am pm		29					5			25			18	
CYSAG			10						4			10			
Pwyllgor Iaith	am		18					22			14			21	
Cyd-Bwyllgor Ymgynghorol Lleol	am			10											
Pwyllgor Apelau Cyflogaeth	am/ pm	22	19	17			18	16	13	4	22	12	18	15	
Pwyllgor Pensiynau	pm		16				8*		10		26		17		
Pwyllgor Ymgynghorol Harbwr Porthmadog	pm							14					9		
Pwyllgor Ymgynghorol Harbwr Pwllheli	pm							20					22		
Pwyllgor Ymgynghorol Harbwr Aberdyfi	am								12				10		
Pwyllgor Ymgynghorol Harbwr Abermaw	am							15					22		
DYDDIADAU GWYLIAU YSGOL (er gwybodaeth)		04 & 25 - 29		21/07 -	31/08			26/10-30/10		23/12 -	02/01	15- 19	25/03-	8/04	02 & 30-

CYFARFOD	Y CYNGOR
DYDDIAD	5 Mawrth 2015
TEITL YR ADRODDIAD	CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR
PWRPAS	Adolygu Cydbwysedd Gwleidyddol y Cyngor
ARGYMHELLIAD	Dyrannu Seddau ar Bwyllgorau
AWDUR	Dyfed Edwards
SWYDDOG CYSYLLTIOL	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

1. CYFLWYNIAD

1.1 Derbyniwyd rhybudd:

i) nad yw'r cynghorydd Charles Wyn Jones bellach yn dymuno cael ei drin fel Aelod Unigol a'i fod wedi ymuno gyda Grŵp Plaid Cymru.

1.2 O ganlyniad, mae cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:-

Plaid Cymru	36
Annibynnol	18
Llais Gwynedd	13
Llafur	4
Democratiaid Rhyddfrydol	2
Aelod Unigol	2

Cyfanswm 75

1.3 Ar ddiwedd mis Ionawr, derbyniwyd y newyddion trist am farwolaeth y Cynghorydd Huw Edwards.

2. DYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

2.1 I atgoffa'r aelodau, nodir yma'r pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ynglŷn â dyrannu seddau:-

2.2 (a) Ni chaiff pob sedd ar bwyllgor ei dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;

(b) Rhaid dyrannu mwyafrif y seddau ar bwyllgor i grŵp gwleidyddol os yw nifer y personau sy'n perthyn i'r grŵp yn fwyafrif o aelodau'r Cyngor;

(c) Yn amodol ar baragraffau (a) a (b) uchod, bydd nifer y seddau ar y pwyllgorau cyffredin a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un fath â'r nifer o'r holl seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor;

(ch) Yn amodol ar (a),(b) ac (c) uchod, bydd nifer y seddau ar bwyllgor a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un gyfran o'r seddau ar y pwyllgor â'r nifer o seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor.

2.3 Er mwyn sicrhau y glynir wrth y rheolau hyn, mae'r Cyngor wedi bod yn ymdrin â phwyllgorau mewn blociau gwahanol yn y gorffennol. Mae hyn yn ei gwneud yn

haws i sicrhau y glynir wrth reol (c) ym mharagraff 2.2 uchod hefyd.

3. NEWIDIADAU I DDYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

- 3.1 Mae'r newid yn y cydbwysedd gwleidyddol yn golygu bod Grŵp Plaid Cymru yn ennill sedd ar y Pwyllgor Archwilio ar draul Aelod Unigol sydd yn colli sedd ar y Pwyllgor Archwilio.
- 3.2 Golyga hefyd fod Grŵp Plaid Cymru yn ennill sedd ar y Pwyllgor Iaith ar draul Aelod Unigol sydd yn colli sedd ar y Pwyllgor Iaith.
- 3.3 Golyga hefyd fod Grŵp Plaid Cymru yn ennill sedd ar y Cyd-Bwyllgor Ymgynghorol Lleol ar draul Aelod Unigol sydd yn colli sedd ar y Cyd-Bwyllgor Ymgynghorol Lleol.

(Gweler **Atodiad A**)

- 3.4 Yn dilyn is-etholiad ward Cadnant, Caernarfon, mae'n bosib y bydd newidiadau pellach i gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor.

4. ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Cyngor:

- drafod a chytuno ar y newid i ddyraniad y seddau ar y pwyllgorau fel y noder yn 3.1 - 3.3 uchod yn unol â chytundeb y Grŵp Busnes.

ATODIAD A

PWYLLGORAU CRAFFU

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Corfforaethol	9	4	3	1	1	
Cymunedau	8	4	3	1	1	1
Gwasanaethau	9	4	3	1		1
Archwilio	9	5	3	1		

PWYLLGORAU ERAILL

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Gwasanaethau Democratiaeth	7	4	3	1		
Iaith	8	4	3			
Cynllunio	7	3	3	1	1	
Trwyddedu Canolog	7	4	3			1
Apelau Cyflogaeth	3	1	1	1		1
Penodi Prif Swyddogion	7	4	2	1	1	

Nifer y seddau	74	37	27	8	4	4	154
-----------------------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	----------	------------

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Pensiynau	3	2	1		1	
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	6	2	2	1		
Cydbwyllgor Addysg Anghenion Arbennig	3	2	1			1
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	4 (3 sedd ac un eilydd)	2	1	1		
CYSAG	3	2	2			

Cyfanswm y Seddau	93	47	34	10	5	5	194
--------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	------------

PWYLLGOR :	Y Cyngor Llawn
DYDDIAD :	5 Mawrth 2015
TEITL :	Penodi Aelodau Annibynnol i'r Pwyllgor Safonau
AWDUR :	Iwan Evans, Swyddog Monitro
GWEITHREDIAD:	Penodi dau aelod annibynnol i'r Pwyllgor Safonau

1. Cefndir

1.1 Mae tymhorau swydd dau o aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau'r Cyngor yn dod i ben ym mis Chwefror eleni. Gan iddynt eisoes wasanaethu am ddau dymor nid ydynt yn gymwys i'w penodi am gyfnod pellach.

1.2 Hysbysebwyd am ymgeiswyr i lenwi'r seddau, yn unol â'r gofynion statudol, a bydd Panel Ymgynghorol yn cyfweld yr ymgeiswyr ar 26 Chwefror 2015.

1.3 O dan y ddeddfwriaeth berthnasol mae'n rhaid i'r Panel Ymgynghorol ystyried y ceisiadau ac yna argymhell wrth y Cyngor pa ymgeiswyr i'w penodi. Mae'r Panel yn cynnwys Cadeirydd y Cyngor, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, ac, yn unol â'r gofynion statudol, gynrychiolydd o'r cynghorau cymuned ac 'aelod lleyg', sydd heb gysylltiad uniongyrchol â llywodraeth leol. Rôl y Panel yw ystyried pob cais a dderbynnir gan ddefnyddio'r meini prawf a osodwyd gan y Cyngor. Tra mai'r Cyngor sydd i wneud y penodiad, mae'n rhaid iddo roi sylw i argymhellion y panel.

1.4 Oherwydd amseriad y cyfweiliadau, bydd argymhelliad y Panel yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn ar lafar yn y cyfarfod.

2. Argymhelliad

2.1 Ystyried a phenderfynu ar argymhelliad y Panel ar gyfer penodi dau aelod annibynnol i'r Pwyllgor Safonau.

Annwyl Dyfed,

Mae croeso i chi rannu'r wybodaeth isod gyda'ch cydweithwyr...

Diolch am eich e-bost ynglŷn â'r Bartneriaeth Fasnach a Buddsoddiad Trawsiwerydd (TTIP).

Hoffwn eich sicrhau, yn wahanol i'r hyn sydd wedi cael ei ddweud wrthy'ch efallai, nad yw Senedd Ewrop yn mynd i bleidleisio ar unrhyw gytundeb yn fuan. Dechreuodd y trafodaethau ym mis Mehefin y llynedd, ac mae'r trafodwyr yn anelu i gwblhau'r cytundeb erbyn diwedd 2015. Fodd bynnag, mae hyn yn annhebygol iawn oherwydd cymhlethdod y trafodaethau. Hwyrach na fydd y cytundeb hyd yn oed yn cael ei gyflwyno gerbron Senedd Ewrop yn ystod y tymor presennol (2014-2019).

Fel mae'n sefyll, nid yw'r UE a'r UD wedi dechrau drafftio'r TTIP eto. Dim ond yr wythnos ddiwethaf y daeth cam arbrofol y trafodaethau i ben, lle roedd y ddwy ochr yn cyfnewid syniadau heb unrhyw ymrwymiad ffurfiol. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw destun ar gael i ni – nac yn wir i neb – allu ffurfio barn ddeallus ar y TTIP. Nid yw'r trafodwyr wedi cytuno eto ar unrhyw gynigion ynghylch gwasanaethau cyhoeddus neu drefniadau Setlo Anghydfod Gwlad sy'n Buddsoddi (*Investor-State Dispute Settlement* neu ISDS), ac nid ydynt wedi cytuno ar unrhyw un o'r cynigion allai fod o fantais bosib i gwmnïau a phrynwyr y DU, megis cael gwared â'r rhwystrau sy'n atal cwmnïau bychain a chanolig yn y DU rhag gallu allforio i'r UD.

Er hyn, rydym yn cadw llygad craff ar y TTIP. Er nad oes gan Senedd Ewrop bwerau ffurfiol yn y trafodaethau, gan mai'r Comisiwn Ewropeaidd sy'n eu cynnal yn llwyr, mae ganddi'r grym i roi feto ar y testun terfynol. Mae hyn yn ein galluogi i ddylanwadu ar y broses wrth rybuddio'r Comisiwn na fyddwn yn cefnogi unrhyw gytundeb nad yw'n rhoi sylw i'n pryderon penodol ni.

Fel Aelodau Seneddol Ewropeaidd y Blaid Lafur, rydym wedi ei gwneud yn glir y byddwn yn gwrthwynebu unrhyw gytundeb sy'n peryglu'r GIG neu'n atal llywodraeth Lafur yn y dyfodol rhag dod â'r GIG yn ôl i weinyddiaeth gyhoeddus. Ar y mater hwn, gall llywodraeth bresennol y DU yn hawdd sicrhau bod y GIG yn cael ei eithrio o unrhyw gytundeb yn y dyfodol, ac mae'n rhaid i ni barhau i bwysu arni i wneud hynny. Ni fyddwn yn rhoi unrhyw gefnogaeth i gytundeb sy'n cyfyngu ar sofraniaeth pobl Prydain ac ymreolaeth ei gynrychiolwyr etholedig, yn enwedig trwy fecanweithiau ISDS diffygiol.

Gallaf eich sicrhau fy mod i, ynghyd â'm cydweithwyr o'r Blaid Lafur yn Senedd Ewrop, yn rhannu eich pryderon ynglŷn â'r TTIP, a byddwn yn parhau i bwysu ar y Comisiwn am gytundeb sydd wirioneddol o fudd i holl ddinasyddion y DU.

Cofion cynnes,

Derek Vaughan ASE

Llawr 4

Transport House

1 Cathedral Road

Caerdydd

CF11 7JR

contact@derekvaughanmep.org.uk